ROST

Revistă de cultură creştină şi politică

Gabriel Constantinescu şi reconstrucţia Dreptei

Deconspirare şi reformă în Biserica Ortodoxă Română
de Mihail Albişteanu

Noica, o instituţie supravegheată de Securitate
de Cristina Anisescu

Finlandizarea Republicii Moldova
de Octavian Sergentu

Între Calvin şi Pangloss
de Mircea Platon

an IV ● nr. 44 ● octombrie 2006 ● 3 lei
www.romfest.org

Coperta I: Gabriel Constantinescu la 85 de ani

sumar

numărul 44 • octombrie 2006

EDITORIAL
Becalizarea României
de Claudiu Târziu.....3

MARTORI AI VEACULUI
Fapte, vorbe, gînduri.....4

REPERE
Gabriel Constantinescu şi reconstrucţia Dreptei
de Răzvan Codrescu.....9

Pentru o filosofie arabă a istoriei
de Constantin Mihai.....14

„Tradiţia poate răspunde provocărilor prezentului“
interviu cu dl Gabriel Constantinescu.....16

POLITICA, LA DESCUSUT
Despre crimă şi păcat
de Varujan Vosganian.....18

Umbra lui Traian în deşert
de Viorel Patrichi.....20

Finlandizarea Republicii Moldova
de Octavian Sergentu.....25

PUNCTE NEVRALGICE
Deconspirare şi reformă în BOR
de Mihail Albişteanu.....28

Dosarele preoţilor. Pledoarie pentru iertare
de Antonio Aroneasa.....31

Riscurile dosariadei preoţeşti
de Cristian Curte.....34

Asupra unei stări din Biserică. Nedumeriri
de Constantin Mihai.....37

Deconspirarea deconspirării
de Demostene Andronescu.....39

MARTIROLOGIU
Părintele Ion Drăgoi, ucis pentru „banda Arnăuţoiu“
de Adrian Nicolae Petcu.....42

DEZLEGĂRI
Pe marginea manualului de „Istorie integrată“
de Ion Gherman.....47

HISTORIA
Noica – o instituţie supravegheată de Securitate
de Cristina Anisescu.....48

DECANTĂRI
Virgil Nemoianu şi *Triumful Imperfecţiunii*
de Mircea Platon.....54

LA ROST
Între Calvin şi Pangloss
de Mircea Platon.....56

ROST
Revistă de culturi creştină şi politică

Fondată 2002

Revistă naţională editată de Asociaţia ROST

DIRECTOR
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0740.103.621
rost@romfest.org

REDACŢIA
Mihail ALBIŞTEANU
Richard CONSTANTINESCU
George ENACHE
Cristi PANTELIMON
Mircea PLATON

COLABORATORI PERMANENŢI
Antonio ARONEASA
Corina BISTRICEANU
Pr. Gheorghe CALCIU
Răzvan CODRESCU
Pr. Radu ILAŞ
Arhim. Iuvenalie IONAŞCU
Constantin MIHAI
Viorel PATRICHI
Adrian Nicolae PETCU
Marcel RĂDUŢ SELIŞTE
Mircea STĂNESCU
Constantin N. STRĂCHINARU
Nicolae STROESCU-STÎNIŞOARĂ

COORDONATOR DISTRIBUŢIE
Nicu BUTNARU
tel.: 0723.504.807
nicubutnaru@romfest.org

DTP
Omni Press & Design
omnipress@rdslink.ro

EDIŢIE INTERNET
Dragoş DORAN

CORESPONDENŢĂ
CP 27, OP 23 – Bucureşti

TIPAR
Docuprint SRL
tel.: 0234/588.930

DIFUZARE
Hiparion Distribution SA
Rodipet SA

ABONAMENTE
La redacţie sau prin Rodipet SA
(nr. catalog 4843-VI)

ISSN
1583-6312

www.romfest.org/rost

Reproducerea unor articole apărute în revista ROST este permisă numai cu acordul scris al redacţiei.
ROST este difuzată în ţară şi în comunităţile româneşti din Europa, SUA şi Canada.

Becalizarea României

„O să becalizez tot în România, şi fotbal, şi politică, tot".
Este promisiunea cel mai des rostită în ultima vreme de Gigi Becali.
O făgăduială fără rost, căci România e gata becalizată.
Altminteri cum s-ar explica evoluția spectaculoasă în sondaje
a primului cioban al țării?

Claudiu Târziu

„Războinicul luminii", care se crede sinteză a lui Mihai Viteazul, Vlad Țepeş şi Ceauşescu, a găsit formula imagologică pentru a se diferenția de restul politicienilor. Face pe exorcistul. Cei care nu sînt de acord cu el, cei care îndrăznesc să-l critice au musai pe dracul în ei. Acest Petrache Lupu de Pipera zvîrle anatema asupra tuturor „duşmanilor" lui, ca într-o manea tradusă în viață. „Are sînge de drac în el", sună sentința prea bogatului oier. Şi prăvale peste preopinent o avalanşă de înjurături şi amenințări, al cărei laitmotiv este strigătul de luptă: „O să scot dracii din el!".

Sfătuit de alde Dan Pavel, noul barbar al politicii româneşti lasă de înțeles că becalizarea este o necesară operă de exorcizare națională, la care se înhamă fără rest. Stăpînul Stelei foloseşte orice prilej, şi mai ales victoriile echipei sale de fotbal, pentru a promite asanarea morală, învierea spirituală şi bunăstarea materială a nației. Într-un ultim delir, Becali, afirmîndu-se drept unica speranță de renaştere a țării, a spus că mai are de rezolvat o problemă pentru a deveni de neoprit: să-i aducă lîngă el pe intelectuali. Într-o manieră de-acum cunoscută, Becali a strecurat în stufoasa şi neinteligibila sa demagogie un adevăr. Ajutat de o echipă de intelectuali cu o bună vizibilitate şi în stare să-i traseze liniile directoare ale discursului, ca şi principalele puncte ale unui program politic, Becali ar putea fi primejdios. Pînă atunci, urcuşul său grăbit spre un 40% în intențiile de vot rămîne doar un avertisment. Avem experiența pilduitoare a lui Teodor Meleşcanu şi a defunctului său partid, ApR, care, după o creştere spectaculoasă în sondaje şi după un bun rezultat în alegerile locale, au rămas la uşa Parlamentului.

Deocamdată, Becali are o conjunctură politică favorabilă şi culege roadele recunoştinței de pe urma unor pomeni televizate. Însă, în campania electorală, şeful PNG va avea nevoie de ceva mai mult pentru a transforma intențiile de vot în voturi.

La banii pe care îi are – peste un miliard de euro, după cum pretinde –, însă, lui Gigi Becali nu-i va fi prea greu să-şi umple ograda de intelectuali din soiul blamabil al mercenarilor. Căci inteligența românească nu arată altfel decît întreaga societate: mare parte este becalizată.

Bine consiliat, Becali a întors acest cuvînt de ocară, lansat de curînd pe piața ideilor, *becalizare*, în folosul său propriu. A preluat expresia şi o foloseşte în sens pozitiv. Adevărul însă e că *becalizarea* rămîne ce este, *îndobitocire*. Iar Becali nu trebuie să facă vreun efort să becalizeze România, ci doar să profite că ea este deja becalizată.

Îndobitocirea României se vădeşte la tot pasul. O stare de prostrație sub care bunul-simț e marginal, spiritul civic se stinge, logica a adormit, iar sufletul se ticăloşeşte. Iată explicația succesului la mase al lui Gigi Becali, ca şi a temenelilor pe care i le fac unii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe şi unii intelectuali care simt mirosul banilor.

Estimp, promotorii normalității şi adevăraților constructori ai Dreptei, precum un Gabriel Constantinescu – omagiat în prezentul număr al revistei ROST –, luptă donquijoteşte cu „netrebnicia românească". Convinşi că istoria are discernămînt.

Fapte, vorbe, gînduri

Capitala de-o clipă a istoriei religiilor

În perioada 20 – 23 septembrie, la Bucureşti, s-a desfăşurat Congresul european de istorie a religiilor, sub semnul „Anului Mircea Eliade“ – declarat de Institutul Cultural Român. Eveniment internațional major, care are loc pentru prima dată într-o capitală est-europeană, a adus la Bucureşti 250 de cercetători din peste 30 de țări. Tema congresului, „Istoria religioasă a Europei şi Asiei“, a fost analizată în zece sesiuni despre „religie şi modernitate“, „recepția europeană a religiilor Asiei“, „interacțiuni religioase între Vestul şi Estul european“, „iudaism, creştinism şi islam în Evul Mediu“ etc. O sesiune aparte s-a referit la „Mircea Eliade şi evoluțiile în istoria religiilor (1986-2006)“. Personalități marcante ale domeniului, precum Giovanni Casadio, Giulia Sfameni Gasparro, Moshe Idel, Charles Long, Andrew Louth, Hans G. Kippenberg, Hubert Durt, Jean Kellens, Antoine Faivre, Lindsay Jones, au susținut conferințe publice. Manifestarea, patronată de preşedintele României, a fost organizată de Asociația Română de Istorie a Religiilor (RAHR), Centrul de Istorie a Religiilor (Facultatea de Istorie, Universitatea Bucureşti), European Association for the Study of Religions (EASR) şi International Association for the History of Religions (IAHR). Prin acest congres s-a urmărit producerea unor schimbări necesare în domeniul istoriei religiilor, în România, țara care i-a dat pe Mircea Eliade şi Ioan Petru Culianu, neexistînd o catedră universitară de istorie a religiilor şi niciun institut de profil.

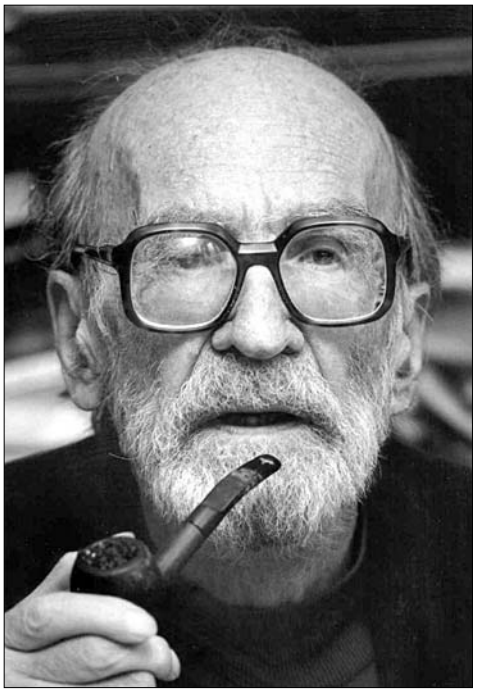

Tabără de creație la Mănăstirea Dervent

12 artişti plastici români au participat la o tabără de creație la Mănăstirea Dervent. Ei au re-creat un întreg concept plastic creştin adaptat mijloacelor de expresie de astăzi. Rezultatul se poate vedea la galeria Artexpo de la Teatrul Național Bucureşti. Inițiativa acestei tabere aparține starețului mănăstirii, Părintele Andrei, şi artistului plastic Ernest Budeş, iar în organizare s-au implicat şi arheologii Muzeului Dunării de Jos. Aceştia au pus la dispoziția artiştilor imagini ale descoperirilor făcute în bisericuțele rupestre de la Canaraua Fetii, Basarabi (Dobrogea) şi de la Valea Seacă (Suha Reka, Bulgaria). Întîlnim, de aceea, simbolul creştin multisecular al peştelui în cîteva dintre lucrări. Diana Brăescu l-a aşezat pe o toacă prelungă, pe care puzderia de cruci se termină, fiecare, în coadă de rîndunică. Maria Roxana Cioată a ales, ca model, coloanele bisericilor în ruină, pe care le-a înnobilat cu cîte o aripă de înger. Expoziția demonstrează un studiu atent al formelor şi sugestiilor creştine. Părintele Andrei a declarat că: „Toate lucrările au fost

făcute cu sensibilitatea omului credincios. Recunosc că am avut mari emoţii la început, dar artiştii s-au încadrat uşor în programul mănăstirii şi au suportat fără probleme regimul nostru, posturile şi programul zilnic.“

Moştenirea comunismului

Directorul revistei ROST, Claudiu Târziu, a fost invitat la 17 septembrie a.c., între orele 23.00 şi 24.00, la emisiunea „Luminile nopţii“ de la Radio România Actualităţi, realizată de Cristian Curte. Tema ediţiei, generoasă, dar şi complicată: „Moştenirea comunismului“ – văzută din perspectivă morală şi spirituală. Prin telefon, au avut intervenţii lucide şi benefice scriitorul Răzvan Codrescu, un fin observator al vieţii religioase şi culturale de la noi, şi teologul Radu Preda, profesor la Universitatea din Cluj. Concluzia acestei dezbateri a fost că din comunism am moştenit tare grave de educaţie şi cultură – greu vindecabile şi numai cu un tratament adecvat –, dar că există o speranţă pentru construirea unei punţi între vîrfurile noii generaţii şi moştenirea spirituală lăsată de generaţia interbelică. Aşa se va salva viitorul românilor.

Ecumeniştii, preocupaţi de starea Ortodoxiei în UE

Conferinţa internaţională „Ortodoxia în Europa“, organizată în perioada 6-7 septembrie 2006, la Mogoşoaia, de către Fundaţia Konrad Adenauer în colaborare cu Parohia Stavropoleos din Bucureşti, a încercat să răspundă la cîteva întrebări esenţiale ale vremii. Ce aduce nou integrarea europeană pentru comunitatea religioasă din România? Cum vor reuşi „bisericile“ să se adapteze noului climat european? Va favoriza aplecarea spre ecumenism o strînsă legătură între culte în plan social? Avînd în vedere că între organizatori au fost o organizaţie catolică şi un preot pro-ecumenist, Iustin Marchiş, iar între reprezentanţii proeminenţi ÎPS Daniel al Moldovei, IPS Iosif, era previzibil tonul şi, totodată, direcţia acestei dezbateri. De altfel. Mitropolitul Daniel a intensificat, în ultima vreme, eforturile de convertire a credincioşilor ortodocşi la „ecumenism“. Dumnezeu să ne aibă în paza sa!

ROST la TV Neamţ

În ediţia de la 17 septembrie a.c. a emisiunii „Cuvînt bun“ de la TV Neamţ, profesorul Ovidiu Carp, prieten al revistei noastre, a prezentat ultimele două numere ale ROST. Emisiunea este realizată şi moderată de preotul Dorin Ploscarul din Piatra Neamţ şi tratează teme istorice, culturale, religioase, avînd un profund şi frumos caracter naţional şi creştin. Mulţumim postului de televiziune din Neamţ, dlui profesor Carp şi Părintelui Ploscaru pentru acest gest menit să facă ROST mai cunoscut iubitorilor de cultură creştină din acel colţ binecuvîntat al Moldovei.

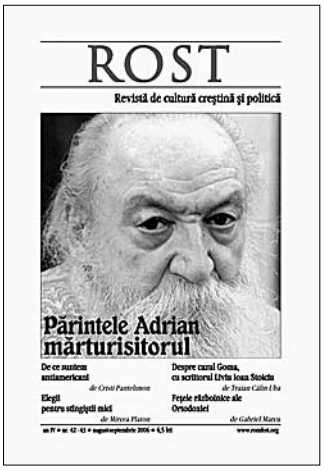

Ura rasială pe ruta Braşov – Bucureşti

La Sfântu Gheorghe, recent, în timpul unul meci amical de handbal dintre echipele Rulmentul Braşov şi Ferencvaros Budapesta, cei peste 1.500 de suporteri localnici ai echipei maghiare au cîntat imnul naţional al Ungariei, au afişat drapele ale statului ungar şi au înjurat echipa din Braşov. Forţele de ordine au asistat impasibile. Nu avem cunoştinţă de vreun raport al Jandarmeriei care să consemneze aceste fapte, care intră categoric în sfera penalului. Le-a fost teamă să aplice legea? În schimb Jandarmeria Română are curajul să oprească intrarea pe un stadion din Bucureşti al unui grup de tineri români care vroiau să afişeze, în timpul unui meci de fotbal, un banner pe care scria simplu: „Basarabia, pămînt românesc!“. Aceşti tineri nu au înjurat pe nimeni, nu au cîntat imnul naţional al Republicii Moldova şi nu au afişat steaguri ale acestei ţări. Vroiau doar să afişeze un banner. Argumentul forţelor de ordine a fost acela că această sintagmă incită la ură naţională. Dar ce s-a întîmplat la Sfîntu Gheorghe nu incită la ură naţională? Astfel de gesturi trebuie sancţionate indiferent unde s-au petrecut. Aceeaşi unitate de măsură trebuie utilizată în toate cazurile, altfel se creează impresia că etnicilor maghiari le este permis orice.

Un nou abuz al comuniştilor de la Chişinău

La 30 august a.c., miliţienii regimului comunist de la Chişinău au arestat nouă dintre reprezentanţii şi simpatizanţii organizaţiei neguvernamentale „Hyde Park“ – participanţi la pichetarea Casei Guvernului pentru a determina autorităţile să urgenteze instalarea bustului lui Liviu Rebreanu în centrul Capitalei R. Moldova. Cei nouă protestatari au demonstrat paşnic şi conform autorizaţiei recunoscute de Curtea de Apel Chişinău. Poliţiştii i-au provocat şi, sub un pretext oarecare, la ora 17.30 i-au reţinut, băgîndu-i la izolatorul Comisariatului de Poliţie Buiucani. Protestatarii au fost ţinuţi în stare de arest

pînă la 1 septembrie, fără un motiv valabil şi în mod ilegal. Nici avocaţii celor reţinuţi şi nici reprezentanţii Comitetului Helsinki nu au fost lăsaţi să-i viziteze pe deţinuţi pentru a se convinge că integritatea fizică, sănătatea şi condiţiile de detenţie corespund normelor şi pentru a se documenta în ce măsură drepturile procedurale faţă de ei sînt respectate. Cei nouă au fost bătuţi de poliţişti în timpul arestului. Nimeni însă nu va da socoteală pentru acest abuz. Aviz nostalgicilor comunişti de pe la noi; poate au uitat cum era în „epoca de aur“.

Baconsky pierde funcţia, cîştigă imagine

Teodor Baconsky, una dintre cele mai luminate minţi pe care le-a avut guvernul actual, a fost demis din funcţia de secretar de stat în Ministerul de Externe pe motiv de lipsă de carnet de partid. Exact ca în timpul comuniştilor, pentru liberalii noştri falşi contează mai mult să fii membru de partid decît să fii competent. Guvernul tocmai mimează o restructurare şi a decis să

reducă numărul de secretari de stat şi şefi de agenţii guvernamentale. Dar la tăierea capetelor sînt protejaţi „ai noştri“ şi sacrificaţi cei care n-au spate politic. Premierul Tăriceanu a luat decizia eliminării lui Baconsky, pentru a-l putea păstra ca secretar de stat la Externe pe un coleg liberal, Valentin Naumescu. Acesta din urmă este novice în diplomaţie, dar are merite legate de campania electorală. Ce contează că Baconsky şi-a îndeplinit exemplar mandatul de ambasador la Vatican şi la Lisabona, ca şi pe cel de secretar de stat la Afaceri Globale? Ce contează că Baconsky este unul dintre cei mai eruditi diplomaţi şi un scriitor de real talent? Fără carnet PNL, poate ocupa doar un post de director în minister – care i s-a dat – şi, cel mult, să spere la unul de ambasador. PNL este însă cel care pierde la capitolul imagine, prin această lipsă de discernămînt.

Veniţi la „Copil isteţ“!

Complexul educaţional ortodox „Copil isteţ“ din Bucureşti şi-a redeschis oficial cursurile pentru grădiniţă şi after school la 15 septembrie. În prezenţa copiilor şi a părinţilor, ieromonahul Valentin, starețul Mănăstirii Turnu, părintele Tudorel Peiu de la biserica Spitalului de Copii „Grigore Alexandrescu“ şi părintele Dan Bădulescu de la biserica „Oborul Nou“ au ţinut o slujbă religioasă, pentru ca ajutorul Domnului să se pogoare peste cei care predau şi cei care învaţă în această instituţie. Apoi, a fost prezentat programul educaţional, în tradiţia creştin-ortodoxă şi naţională, pentru copii de la 3 la 12 ani, pe grupe de vîrstă şi tematice, grădiniţă şi program after school la clasele I-IV. Conceput ca fiind o replică (modestă, dar cu mult suflet) ortodoxă şi românească la actualul curent anti-tradiţie, cosmopolit, ecumenist globalist şi sincretist newage, complexul educaţional „Copil isteţ“ are binecuvîntarea părintelui protosinghel Iustin Pîrvu, starețul Mănăstirii Petru-Vodă (Neamţ) şi funcţionează sub îndrumarea duhovnicească a părinţilor ierom. Valentin, starețul Mănăstirii Turnu (Prahova) şi ierom. Amfilohie, duhovnicul Mănăstirii Diaconeşti (Bacău), cu personal didactic recomandat din bisericile bucureştene. Aşezămîntul, o iniţiativă particulară izvorîtă din nevoia de a le oferi propriilor copii o educaţie normală, ortodoxă şi românească, constituindu-se într-un demers către firesc, şi-a început activitatea în iunie 2004, iniţial prin programul after school, dezvoltat ulterior din august 2005 cu grădiniţă într-o nouă locaţie,

urmată de extinderea programelor dincolo de aria curriculară MEC: artă tradiţională românească (olărit, modelaj, cusături, icoane pe sticlă, decoraţiuni lut şi lemn), religie creştin-ortodoxă, desen şi pictură, cursuri de specialitate în germană şi engleză, cursuri de înot, patinaj pe gheaţă iarna/role vara, coregrafie primară, pian etc. Pentru continuarea şi în sprijinul demersului educaţional în Bucureşti sînt aşteptaţi, în măsura posibilităţilor, voluntari – educatoare, învăţătoare şi profesori, preoţi, îngrijitori etc. – care pot contribui la extinderea şi dezvoltarea activităţii. Contact şi detalii la: www.COPILISTET.ro – telefon 0741.308.867; e-mail: office@copilistet.ro

Referendum pro-rus în Transnistria

Guvernul de la Chişinău consideră că referendumul pe tema independenței, organizat în Transnistria, la 17 septembrie, reprezintă o formă de subminare a procesului de negocieri şi trădează dorința de a perpetua un regim autoritar şi criminal în regiunea transnistreană. Rezultatul referendumului, previzibil de altfel avînd în vedere că a fost trucat de liderii de la Tiraspol, a indicat că

majoritatea votanților vor unirea Transnitriei cu Rusia. Într-o declarație de presă, Chişinăul a anunțat că „asemenea comunității internaționale, nu recunoaşte rezultatele referendumului". Executivul şi-a exprimat recunoştința față de statele şi organizațiile care participă la procesul de reglementare politică a problemei transnistrene, respectiv Rusia, Ucraina, OSCE, UE şi SUA. Numai că, ştim bine, Ucraina şi mai ales Rusia nu au niciun interes în rezolvarea conflictului.

Legea cultelor e contestată de „soroşi"

„Soroşii" din România, anti-naționali şi anti-creştini, îşi continuă demersurile de dărîmare a tuturor valorilor şi reperelor din societatea românească. La sfîrşitul lui septembrie, ei au protestat împotriva unei aşa-zise îngrădiri a libertății de expresie pe care ar pregăti-o Parlamentul. Mai precis, contra Legii cultelor, care va fi supusă votului în curînd şi care, la articolul 13, prevede că: „În România sînt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare şi învrăjbire religioasă, precum şi ofensa publică adusă simbolurilor religioase". Adică, legea, asumată de guvern, vrea să preîntîmpine scandaluri de tipul caricaturilor antiislamiste. „Societatea civilă", însă, domne, protestează, nu-i de-acord. Pentru că s-ar limita dreptul la libertatea de expresie a artiştilor, vezi Doamne! Iată ce scriu nemulțumiții: „Numai în aparență, textul vizează impunerea unei anumite decențe în discursul şi exprimările publice. În fapt, însă, el poate deschide calea unei noi cenzuri. O serie întreagă de cărți de filosofie sau beletristică va putea fi considerată ofensatoare pentru unele culte şi interzisă. Romane şi ecranizări precum «Codul lui Da Vinci», piese de teatru precum «Evangheliştii» de Alina Mungiu sau concerte cu formații considerate «sataniste» ar putea fi, de asemenea, interzise". În primul rînd, asta e o simplă presupunere, atîta vreme cît legiuitorul nu spune clar ce înseamnă ofensa adusă simbolurilor religioase. Dar chiar dacă ar fi ceea ce spun „soroşii", nu vedem care e problema. Foarte bine ar fi. Căci porcării ca acelea înşirate mai sus nu sînt opere de artă şi nici măcar exemple de libertate de expresie. Sînt atacuri asupra credinței şi manifestări de un prost gust desăvîrşit. Ele sînt ruinătoare de suflet şi nu ajută cu nimic o societate, mai ales una bolnavă ca a noastră. La protest s-au raliat aceiaşi vechi adversari ai Ortodoxiei şi ai normalității: de la Remus Cernea (Asociația „Solidaritatea pentru Libertatea de Conştiință") şi Gabriel Andreescu, pînă la Cristian Pîrvulescu (Pro Democrația) şi Romanița Iordache („Accept" – organizația homosexualilor). Oarecum surprinzătoare a fost prezența pe listă a reprezentantului studenților de la „Miliția Spirituală", Mihai Burcea. În cazul său, se vede că prima impresie înşală.

Gabriel Constantinescu și reconstrucția Dreptei

Răzvan Codrescu

Născut la Sibiu (5 noiembrie 1921), fiu al scriitorului Paul Constant (1895-1981), Gabriel Constantinescu, înainte de a fi autor de cărți, publicist sau editor, este o vie şi lucidă conştiință românească, mărturisitor exemplar al unei generații de excepție, care a ştiut să moară şi să învie pe toate crucile istoriei, zdrobită dar niciodată înfrîntă, cu destinul tăiat în carnea vie a celui mai smintit dintre veacuri.

Pentru că este un om de dreapta şi pentru că revista *Puncte cardinale* (pe care a întemeiat-o în 1991) a susținut vreme de 16 ani o fermă poziție națională şi creştină, Gabriel Constantinescu a trecut în ochii multora drept un fost deținut politic cu trecut legionar, ceea ce ar fi poate onorant, dacă ar fi adevărat, pentru că marea aventură legionară, dincolo de erorile, excesele şi neîmplinirile ei, a avut şi o latură pozitivă de românism jertfelnic şi de solidaritate europeană în numele lui Hristos. Cînd se va scrie adevărata istorie şi exegeză a legionarismului interbelic, fără patimi şi fără prejudecăți, se va vedea în ce măsură virtuțile lui răscumpără nu puținele-i păcate.

Dar patriarhul *Punctelor cardinale* n-a fost legionar şi nici măcar „frate de cruce". A fost doar contemporanul şi martorul parțial al unui fenomen pe care s-a străduit să-l înțeleagă şi cu care a venit în contact mai mult în prizonierat şi în temniță decît în Sibiul primei tinereți. A crescut însă organic în duhul românismului (care „suflă" unde vrea", iar nu doar în faldurile cămăşilor verzi) şi în cultul sănătos al valorilor clasice, al moralității şi al onoarei. Generația sa intelectuală, încă imberbă la 1940, s-a caracterizat, în cea mai mare parte a ei, printr-o instruire temeinică (deşi adeseori nedefinitivată, din pricina contextului istoric), prin seriozitate, idealism curat şi spirit de dăruire. Ea n-a mai apucat decît agonia României Mari, iar comunismul a bulversat-o de timpuriu; de nu s-ar fi întîmplat aşa, acesta ar fi fost elementul uman capabil să facă din România, pe bazele puse deja de strălucitele generații anterioare, ale lui N. Iorga şi M. Eliade, o adevărată putere europeană a Estului, creştină şi anticomunistă, cu o civilizație şi cu o cultură de nivel occidental, dar şi cu nota sa de specificitate (dată îndeosebi prin sinteza de Occident şi Orient, de latinitate şi Ortodoxie). Dar crudul „destin" românesc al lui „n-a fost să fie" i-a împins pe tinerii de atunci – şi țara o dată cu ei – într-o tragică fundătură. Faptul că cei mai mulți dintre aceştia, deşi anulați social şi profesional, au rezistat *moral* tragicei încercări este o dovadă în plus a bunei lor

Un neobosit luptător al Dreptei, dl Gabriel Constantinescu

Dl Gabriel Constantinescu, alături de una dintre fiicele sale, Ligia Gabriela, şi de soţia sa, Maria

plămade, dar şi un posibil reper de „exemplaritate“, din păcate insuficient valorificat în haosul imund al lumii postcomuniste.

Traseul biografic al lui Gabriel Constantinescu este grăitor pentru vitregul destin general al acestei elite sacrificate. În 1940, cînd actualul director al *Punctelor cardinale* absolvea Liceul „Gh. Lazăr“ din Sibiu, marele război izbucnise deja, bătîndu-ne şi nouă la uşă. În faţa acestei situaţii, tînărul se simte dator, civic şi moral, să îmbrăţişeze cariera armelor. În 1942 absolvă Şcoala Militară de Ofiţeri de Cavalerie „Regele Ferdinand I“ din Tîrgovişte şi este repartizat în Regimentul de Gardă Călare, cu care ia parte, ca tînăr sublocotenent, la campania anticomunistă din Răsărit[1]. Cade în mîinile ruşilor, refuză categoric actul de trădare militară de la 23 august 1944 (numit eufemistic „întoarcerea armelor“ şi concretizat în înfiinţarea, la iniţiativa şi sub controlul Moscovei, a celor două divizii roşii numite „Tudor Vladimirescu“ şi „Horia, Cloşca şi Crişan“) şi rămîne în prizonierat pînă în mai 1948 (trecînd pe la Oranki, Mănăstîrca, Krasnigorsk, Gorki, Mariţeiska, Marşansk). Eliberat şi revenit în ţară, încearcă să-şi croiască o nouă cale, în pofida potrivniciei vremurilor. Dă curs, cu o anume naivitate, mai vechii sale pasiuni pentru filosofie; capătă anevoie dreptul de a se înscrie la Facultatea de Filosofie din Bucureşti (pe atunci doar în „tranziţie“ spre totala ideologizare), dar în cele din urmă reuşeşte, iar după numai doi ani obţine licenţa. Performanţa rămîne fără finalitate imediată, pentru că în iunie 1950 este arestat de Securitate (sub tripla acuzaţie de „tipărire şi difuzare de publicaţii interzise“, „uneltire împotriva ordinii sociale“ şi „deţinere ilegală de arme şi muniţie“), judecat şi condamnat la 10 ani de închisoare (Securitatea Sibiu, Ministerul de Interne, Jilava, Aiud, Canal-Peninsula, Baia Sprie, Valea Nistrului, Lugoj şi Gherla, de unde s-a eliberat în 1960). Între 1960-1962 are domiciliu obligatoriu în Bărăgan (Satu Nou-Viişoara), unde se căsătoreşte (la aproape 40 de ani) cu Maria Blaj (la rîndul său deţinută politic, ca fostă membră a „Cetăţuilor de fete“) şi unde li se va naşte, în 1961, prima din cele două fete (Ligia-Gabriela[2]; cea de a doua, Euge-

[1] România intrase în război, de partea Axei, la 22 iunie 1941, nu doar cu năzuinţa reîntregirii, dar şi cu conştiinţa misionară a unei Cruciade împotriva bolşevismului. Cel puţin la nivelul corpului ofiţeresc, ambele motivaţii erau la fel de puternice.

[2] Acum secretar de redacţie şi tehnoredactor la *Puncte cardinale*.

nia-Tatiana, s-a născut un an mai tîrziu). Întors la Sibiu, unde casa părintească fusese între timp asaltată de „chiriaşii“ impuşi de Stat, trăieşte cu proaspăta familie în bucătăria şi dependinţele propriei case (a cărei *reconquista* se va încheia abia în 1976). Încercînd fără succes să se angajeze pe un post mai apropiat pregătirii sale, nu este acceptat nici măcar în învăţămîntul ajutător, aşa că este nevoit să se mulţumească, pornind de la munca necalificată, să fie slubaş al Întreprinderii de Construcţii din Sibiu (unde mai tîrziu va face pe contabilul). Simţind că nu se va putea consolida social decît printr-o recalificare mai realistă, găseşte energia ca la 45 de ani să redevină student (de data aceasta la fără frecvenţă), la Facultatea de Cibernetică din Bucureşti (1966-1972), opţiunea fiind acum evident una pragmatică. Din 1975 este informatician în cadrul Centrului de Proiectări Sibiu, de unde se pensionează, ca regretat profesionist, în 1987. După căderea comunismului, devine membru al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici şi al Uniunii Veteranilor de Război. Participă la constituirea Uniunii Democrat-Creştine din România, dar înţelege relativ repede, pe de o parte că, în inconsistenţa şi neorînduiala vieţii româneşti postcomuniste, un efort de pedagogie naţională este mai urgent decît o hazardată acţiune politică de dreapta, iar pe de altă parte că adevărata misiune a generaţiei închisorilor, cu precădere în faţa lui Dumnezeu şi a morţilor săi, este una de mărturisire şi veghe morală. Din această atitudine principială şi din această stare de spirit s-au născut, în pofida puţinătăţii mijloacelor materiale, revista[3] şi editura[4] *Puncte cardinale*.

Aşa cum persoana lui Gabriel Constantinescu a fost abrupt asociată cu legionarismul, tot astfel revista a fost mecanic pusă în legătură cu un faimos volum de publicistică ortodoxistă al lui Nichifor Crainic[5]. Directorul ei a lămurit, cu mai multe ocazii, că e vorba de o coincidenţă.

În *Puncte cardinale* şi-a publicat iniţial Gabriel Constantinescu, aproape în exclusivitate, lucidele şi uneori causticele comentarii politice şi morale (multe sub formă de editorial), precum şi – în serial – lungile studii despre arabi[6], evrei[7], Talmud[8] şi Cabala[9], iar mai recent despre istoricul relaţiilor politice româno-americane („Amăgiri & dezamăgiri“)[10] şi despre monarhia românească în secolul XX („Şah la rege...“)[11].

Poate unora li se va părea straniu, dar după cultura română şi cea germană, fostul ofiţer de Cavalerie a manifestat o pasiune constantă faţă de istoria şi valorile semitice[12]. Teza sa de doctorat în Filosofie (definitivată mult înainte de 1989, recomandată călduros de un Ion Banu sau de un Gh. Vlăduţescu, dar care n-a ajuns să fie susţinută din pricina numeroaselor obstrucţii securistice şi

[3] Apărută lunar – fără nici o întrerupere sau amînare – din ianuarie 1991, a ajuns acum la numărul 190, fiind cea mea longevivă publicaţie de dreapta postdecembristă.

[4] În care au apărut pînă acum următoarele titluri: Dumitru Banea, *Acuzat, martor, apărător în procesul vieţii mele* – 1995, Demostene Andronescu, *Peisaj lăuntric (Poezii)* – 1995, Claudio Mutti, *Mircea Eliade şi Garda de Fier* – 1995, Ovidiu Vasilescu, *Templul unui păgîn (Aforisme)* – 1996, Ovidiu Vasilescu, *Pasărea abisului* (Poezii) – 1996, Constantin Iorgulescu, *Dimensiunea transcendentă a politicului* – 1997, Ana-Maria Marin, *Povestea neamului românesc scrisă de o bunică pentru nepoata sa* – 1999, Mia Pădurean, *De ce am fugit de acasă* [biografia milionarului canadian de origine română Nicolae Pora] – 1999, *** *Taina jertfei. Dosar istoric Moţa-Marin* – 2002. De remarcat, în treacăt, că d-l Gabriel Contantinescu nu şi-a publicat nici o carte la propria sa editură...

[5] Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*, Editura „Cugetarea“ – Georgescu-Delafras, Bucureşti, 1936; reed. Editura Timpul, Iaşi, 1996 (cu inadmisibile modificări de conţinut), şi Editura Albatros, Bucureşti, 1998.

[6] „Lumea arabă – adevăr şi prejudecată“ (de la Nr. 8-9/1993 pînă la Nr. 2/1996); cf. şi „Islamismul între adevăr şi prejudecată“ (de la Nr. 11/2001 la Nr. 7/2002).

[7] „Evreii în România“ (de la Nr. 7/1992 pînă la Nr. 4/1995).

[8] De la Nr. 3/1996 pînă la Nr. 3/1999.

[9] De la Nr. 4/1999 pînă la Nr. 8/2001.

[10] De la Nr. 6/2002 pînă la Nr. 12/2003.

[11] De la Nr. 1-2/2004 pînă la Nr. 9/2006. Dacă va beneficia de sprijinul necesar, apariţia în volum ar putea prinde acest an calendaristic.

[12] Face parte din pitorescul tragicomic al presei dîmboviţene faptul că anumiţi politruci ai „politicii corecte“ au crezut că-l pot învinui tocmai de... „antisemitism“!

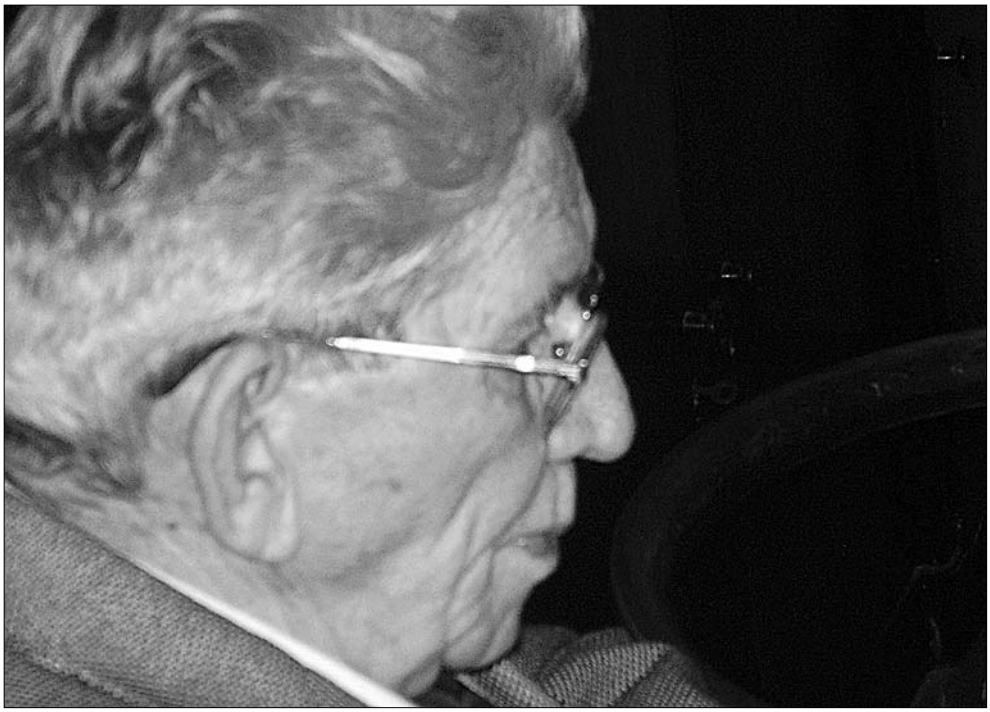

birocratice) a fost închinată filosofului arab Ibn Haldun (sec. XVI), recunoscut astăzi de tot mai mulți specialiști drept adevăratul părinte al sociologiei şi unul dintre cei mai interesanți precursori ai filosofiei istoriei. Din cît am cunoştință, ampla monografie a lui Gabriel Constantinescu este unica pînă astăzi din bibliografia românească de specialitate. Ea a constituit şi debutul său editorial, la vîrsta de 75 de ani[13]. Citez de pe coperta finală: „Fost ofițer în timpul celui de-al doilea război mondial, cu studii de Filosofie şi Matematică, autorul acestei cărți (...), deşi trecut prin cele mai cumplite experiențe ale acestui secol (frontul de Răsărit, prizonieratul la ruşi, închisorile comuniste din România, domiciliul forțat în Bărăgan, apoi libertatea «controlată» şi marginalizarea socio-profesională), a găsit totuşi puterea să se întoarcă la filosofie, sfidînd «teroarea istoriei». Cartea de față reprezintă nu doar rodul unei pasiuni constante şi unei competențe îndelung dobîndite, dar şi un fel de răscumpărare a destinului...“ (pentru întreaga poveste a acestei cărți – *Habent sua fata libelli* – a se vedea postfața ediției Anastasia, pp. 237-243).

Ulterior îi vor apărea alte trei volume (alcătuite pe baza textelor din *Puncte cardinale*[14]): *Marginalii la Talmud* (Editura Dacia, Col. „Homo religiosus“, Cluj-Napoca, 1999), *Evreii în România* (secolele XVI-XX) (Editura FRONDE[15], Alba-Iulia – Paris, 2000) şi *Gîlceava anticomunistului cu lumea. Cronica unui deceniu de tranziție (1991-2001)* (Editura Christiana, Bucureşti, 2002).

Acesta din urmă, reprezentîndu-l pe autor mult mai intim decît volumele anterioare, este o selecție (inevitabil subiectivă)[16] din editorialele şi comentariile publicate în lungul interval menționat. Se reconstituie astfel, prin prisma unei viziuni critice de dreapta, traseul sinuos al unui deceniu de istorie românească. Deşi *politicul* este punctul generator şi dominant al discursului, el este conformat în adîncime de o înaltă rigoare *morală*. Dincolo de analistul politic (foarte

[13] Gabriel Constantinescu, *Filosofia arabă a istoriei. Ibn Haldun*, Editura Anastasia, Col. „Religiile Cărții“, Bucureşti, 1996.

[14] Vezi mai sus, notele 6 şi 7. Se află în pregătire pentru editarea în volum şi studiul despre *Cabala*, precum şi cel intitulat *Şah la rege...* (care s-a bucurat de cel mai mare succes în rîndul cititorilor, avînd, spre deosebire de celelalte, şi şansa de a putea fi accesat pe internet: www.punctecardinale.ro).

[15] Fundația româno-franceză FRONDE a acordat revistei *Puncte cardinale* premiul său pe anii 1996 şi 1997.

[16] Alcătuită de autor, cu unele sugestii ale subsemnatului.

„la zi“, cum se constată la lectură, cu lucrările de istorie, politologie şi filosofie politică ale momentului, atît din aria autohtonă, cît şi din cea occidentală), cititorul va descoperi aici un moralist superior, dublat de un temeinic om de cultură. Tocmai prin această dimensiune etică şi culturală (i-am putea spune deopotrivă „pedagogică“ sau „paideică“), textele se salvează de efemeritatea contextului, alcătuind nu doar un corpus documentar, dar şi un coherent mesaj teoretic şi formator, însufleţit de accente testamentare şi chiar profetice.

Deşi într-un mod nesistematic, scrisul gazetăresc al lui Gabriel Constantinescu conţine o întreagă *doctrină de dreapta*, credincioasă principiilor tradiţionale, dar nu mai puţin atentă la problematica specifică a actualităţii. Adversarii săi declaraţi sînt, îndeobşte, (neo)comunismul, politicianismul, lenea, indolenţa şi vulgaritatea. El îşi asumă să lupte donquijoteşte cu „nemernicia“ românească[17], adoptînd fără rabat poziţia unui *naţionalism critic*, străin de orice urmă de populism.

Dacă *Punctele cardinale* ar fi avut posibilitatea unei audienţe mai largi, Gabriel Constantinescu ar fi fost fără îndoială o voce mult mai „grea“ şi mult mai respectată în peisajul atît de pestriţ al dezbaterilor etice, ideologice şi doctrinare ale ultimului deceniu românesc. Mai cu seamă volumul *Gîlceava anticomunistului cu lumea* (ce ar merita o reeditare cu adaosuri la zi) încearcă să recupereze ceva din această nobilă excelenţă a marginalităţii, adăugîndu-se, cred, bibliografiei esenţiale a unei drepte româneşti reconstruite din mers, spre în-dreptarea unei lumi ce se cere deopotrivă iubită şi certată, în numele lui Dumnezeu şi al martirilor ei ştiuţi şi neştiuţi. Adică al Eternităţii ce se cuvine să puncteze Istoria, pentru ca nu cumva apocalipsa să înceapă cu noi...

Scriitorul Paul Constant, tatăl dlui Gabriel Constantinescu

[17] „Nemernicia românească“ este chiar titlul unuia dintre articole. Semnificativ, pe această linie, este şi necruţătorul ciclu „Noroiul la români“ (I-IV).

Pentru o filosofie arabă a istoriei

Cercetarea monografică a unui important filosof arab al istoriei, de la sfârşitul Evului Mediu, Ibn Haldun întreprinsă de domnul Gabriel Constantinescu, în lucrarea Filosofia arabă a istoriei. Ibn Haldun *(Editura Anastasia, 1996, 264p), este o contribuţie importantă la studiile despre Islam din spaţiul cultural românesc, lipsit de prea multe competenţe în acest domeniu, în raport cu direcţiile de cercetare occidentală (să amintim numai contribuţia lui Henry Corbin la studiile de filosofie a Islamului).*

Constantin Mihai

La origine, o teză de doctorat care nu a mai putut fi susţinută din motive care l-au depăşit pe autor – istoria ei, cu toate meandrele, ne este relatată de cercetător în postfaţa volumului –, cartea de faţă dă măsura vocaţiei unui autentic specialist în studiile islamice. Gabriel Constantinescu, fiul scriitorului sibian din perioada interbelică Paul Constant, cu studii de filosofie şi matematică, fost ofiţer în timpul celui de-al doilea război mondial, a trecut prin cele mai dure experienţe: frontul de răsărit, prizonieratul la ruşi, detenţie politică în lagărele comuniste din România, domiciliul obligatoriu în Bărăgan, marginalizarea socio-profesională.

Format în atmosfera intelectuală a unor personalităţi remarcabile din zona occidentală a cadrului de cultură islamic şi participând direct la frământările politice ale secolului al XIV-lea, Ibn Haldun este autorul cunoscutei lucrări *Muqaddimah – Prolegomenele*.

Omul faţă cu adevărul istoric

O primă problemă cu care filosoful arab se confruntă priveşte dimensiunea oportunităţilor cunoaşterii umane de a descoperi adevărul istoric. Ibn Haldun îşi propune, în pofida canonului culturii islamice, să definească istoria ca obiect de cercetare ştiinţifică. Cercetarea istoriei trebuie să ţină cont de numeroase delimitări conceptuale şi precizări epistemologice, conform viziunii filosofiei medievale cu privire la relaţia dintre filosofie şi ştiinţă. Ibn Haldun decelează eroarea majoră a filosofiei musulmane care postula că atât ştiinţa, cât şi religia şi metafizica se examinează cu acelaşi utilaj metodologic. El operează distincţia netă între ştiinţă, „ca sumă a cunoştinţelor dobândite de raţiune din studiul existenţei naturale“ şi religie „ca sumă a cunoştinţelor revelate“. Gabriel Constantinescu reliefează concepţia lui Ibn Haldun care vizează „organizarea cercetării ştiinţifice în cadrul unui sistem complex de ştiinţe particulare, definit prin obiectul şi metodele lor, la care se adaugă drept criteriu de distincţie caracterul lor teoretic sau practic, fiecare ştiinţă practică fiind dependentă de o anumită ştiinţă teoretică, pe care o fundamentează“.

Sedentari şi nomazi

Autorul subliniază contribuţia adusă de Ibn Haldun la cultura şi gândirea universală, crearea unei discipline teoretice pe care să se fundamenteze, la nivel ştiinţific, istoria. Astfel apare „ideea ştiinţei despre societate şi cultură“. Disocierea pe care o face filosoful arab al istoriei între „noua ştiinţă despre societate şi cultură şi filosofia politică“ este una esenţială. Dacă filosofia politică este „un instrument pentru conducerea efectivă a statului“, noua ştiinţă se manifestă, în viziunea lui

Ibn Haldun, ca „un instrument pentru înțelegerea şi scrierea istoriei". Cercetarea istoriei, în raport cu o cunoaştere adecvată a realităților islamice, îl determină pe Ibn Haldun să afirme că „societatea este o necesitate naturală a omului". Plecând de la acest principiu fundamental, filosoful arab vorbeşte despre importanța „sistemului de relații sociale", ca factor al existenței umane, precum şi despre „relațiile de cooperare în vederea apărării" care se remarcă la nivelul organizării politice.

Cele două modele sociale prezentate de Ibn Haldun: societatea nomadă şi societatea sedentară nu constituie „forme statice, ci realități dinamice în continuă prefacere". Prima expresie de manifestare a dinamicii sociale este reprezentată de trecerea de la existența nomadă la cea sedentară. Consecințele acestor metamorfoze sunt constituirea statului şi participarea la istorie. Ibn Haldun nu operează o distincție între stat şi societate, ele fiind „fețele aceleaşi realități". Analiza asupra societății sedentare se constituie şi într-un studiu asupra apariției şi dezvoltării statului musulman medieval. Ibn Haldun propune şi o analiză morfologică a celor modele sociale, cu accent pe activitatea economică.

O nouă știință

„Utilizarea realizărilor gândirii europene moderne ca sistem de referință pentru determinarea importanței şi valorii conținutului *Prolegomenelor* poate însă conduce la interpretări eronate. Întrebarea dacă *Prolegomenele* reprezintă o lucrare de sociologie, de filosofia istoriei sau de filosofia culturii este greşit pusă. *Prolegomenele* nu sunt nici un tratat de sociologie, nici de filosofia istoriei şi nici de filosofia culturii. Aceste concepte sunt determinări proprii gândirii contemporane, ele reprezentând sinteza unui proces pe care gândirea cadrului de cultură islamic nu l-a parcurs. Obiectul ştiinței despre care Ibn Haldun afirmă că «este o ştiință întru totul nouă» îl constituie ceea ce exprimă termenul de *'umrân*, al cărui înțeles, în funcție de sarcina ideativă ce i se atribuie, poate fi populație, societate, civilizație, cultură sau experiență socială acumulată (idei, atitudini, comportament, activități). În concluzie *Prolegomenele* sunt ştiința despre *'umrân*, nu altceva. O ştiință cu domeniu şi problematică proprie, fără echivalent în actualele ştiințe despre om, societate şi cultură, dar cu remarcabile corespondențe în toate aceste domenii".

Ibn Haldun se înscrie în tradiția marilor filosofi şi savanți ai Islamului: Avicenna, Averroes, ar-Râzî care au fecundat gândirea occidentală europeană, depăşind rigiditatea scolasticii. Prezența filosofului arab, în contextul unei gândiri dominată de mistica sufismului, are semnificația unei fronde față de o dogmatizare şi de o sterilitate a ideii. Opera lui Ibn Haldun reuşeşte să refacă legătura cu tradiția ştiințifică a gândirii islamice, oferind posibilitatea unei dezvoltări fireşti, creative a tradiției, prin redefinirea conceptului de ştiință şi deschiderea spre un nou orizont reflexiv.

Meritul autorului este unul incontestabil, prin revalorizarea unui gânditor unic şi a unei opere exemplare, contribuind astfel la revigorarea studiilor despre Islam în cultura română. Această cercetare a domnului Gabriel Constantinescu rămâne cu siguranță un reper în orice bibliografie consacrată problematicii filosofiei islamice.

Interviu cu dl Gabriel Constantinescu, directorul revistei „Puncte cardinale“

„Tradiția poate răspunde provocărilor prezentului“

– *Cum s-a născut revista „Puncte cardinale“?*

– Spre jumătatea lui 1990, toți oamenii cu capul pe umeri au înțeles că speranțele din decembrie ’89 fuseseră doar o amăgire. Reînființarea Securității – în urma evenimentelor de la Tîrgu Mureș –, rezultatele alegerilor din mai şi constituirea unui guvern „legitim“ – a cărui primă măsură a fost chemarea minerilor pentru a apăra „democrația originală“ şi a spulbera fenomenul sublim al Pieții Universității, m-au pus în fața alternativei: *resemnare* sau *luptă*. Valorificînd singurele urmări pozitive ale evenimentelor din decembrie ’89, libertatea de asociere şi libertatea de expresie, am optat pentru luptă, arma aleasă fiind cuvîntul. Cu un grup alcătuit din foşti deținuți politici şi din tineri intelectuali sibieni, am luat inițiativa înființării unei publicații care să apere tradiția românească autentică, demascînd diversiunile neo-comuniste, dar şi celelalte forme de stîngism anticreştin şi antinațional. În legătură cu apariția revistei, îmi fac datoria să-i numesc, ca primi „militanți“ în redacția „Puctelor cardinale“, pe camaradul de puşcărie Constantin Iorgulescu şi pe tînărul inginer Constantin Apolzan.

Inițiativa noastră a găsit dintru început sprijin în Bucureşti, mediator fiind scriitorul Marcel Petrişor, şi el fost deținut politic. Demostene Andronescu şi Răzvan Codrescu, care scoseseră mai înainte o foaie numită „Veghea“, ni s-au alăturat în mod fericit. Pe urmă cercul colaboratorilor s-a lărgit, angajînd şi vechiul Exil. Numărul de pagini a crescut şi el de la 8 la 12, apoi la 16, iar uneori la 24. A fost o creştere calitativă, experiența acumulată spunîndu-şi cuvîntul.

– *De ce „Puncte cardinale“?*

– Unii cred că denumirea revistei a fost preluată din titlul cărții lui Nichifor Crainic, *Puncte cardinale în haos*. E însă o simplă coincidență. Ceea ce am avut noi în vedere, dincolo de orice aluzie sau înrudire culturală, a fost ideea pură şi simplă de *orientare*, de recuperare a *reperelor*, atît de necesară unui popor dezorientat cu brutalitate de lungile decenii de comunism.

– *Cine răsfoieşte colecția revistei observă că pe frontispiciu scrie mai întîi „Periodic pentru afirmarea valorilor democrației creştine“, apoi, din februarie 1991: „Periodic independent de orientare democrat-creştină“, iar din iunie 1992: „Periodic independent de orientare național-creş-*

tină". E vorba de o nuanțare a mesajului, de o evoluție sau de schimbare la față?

– Evoluție – da, schimbare la față – nu. Să mă explic. La începutul anului 1990, un grup de foşti deținuți politici înființase o formațiune politică de inspirație occidentală, Uniunea Democrat Creştină (UDC). Prin ianuarie 1990, venind la Bucureşti, am întîlnit la sediul UDC mulți camarazi de temniță şi de prizonierat în URSS, unii intelectuali de o valoare deosebită (ca regretatul Virgil Alexandru Ioanid), majoritatea foşti legionari. Dacă această formațiune politică ar fi viat, ar fi fost, cred, un cîştig pentru Dreapta din România. Securitatea a avut însă grijă să infiltreze UDC, chiar la vîrf, cu agenți pregătiți din vreme, unii recrutați chiar din emigrație. Unul dintre aceştia, lider al partidului, a şi făcut, cu un prilej oficial, următoarea declarație: „Primim în partid foşti comunişti, dar nu primim foşti legionari". A doua zi, sediul UDC era gol de valori autentice... În acel moment, deşi personal n-am fost membru al Legiunii, am hotărît să declarăm „independența" „Punctelor cardinale", ca să evităm orice confuzii sau suspiciuni. N-am fost niciodată „organ de partid".

Cea de-a doua schimbare de pe frontispiciu, „de orientare național-creştină", s-a produs în momentul în care PNȚ şi-a adăugat, din interese conjuncturale, codița „creştin şi democrat"; „creştin-democrația" a fost atunci confiscată de politicianism. Țărăniştii au ucis-o demagogic, ei rămînînd şi astăzi fără o adevărată identitate doctrinară, şi cu atît mai puțin creştină... La fel se întîmplă azi cu ideea de conservatorism – asumată abuziv de PUR, un partid care a oscilat între liberalism şi socialism, şi o face încă – şi cu noțiunea de partid popular – pe care a pus mîna PD, după eşecul PRM al lui C.V. Tudor şi după pruncul născut mort de Emil Constantinescu, Acțiunea Populară.

Revenind, în fapt, noi am fost consecvenți. Încă de la primul număr am afirmat *ideea națională* şi *ideea creştină*, chiar dacă din rațiuni strategice am folosit etichetele menționate mai sus.

– *Mulți v-au calificat, mai mult sau mai puțin tendențios, drept „publicație legionară". În ce raport vă aflați cu legionarismul?*

– Avem convergențe, nu la nivelul formelor, ci la cel al principiilor directoare: slujim acelaşi ideal *național* şi *creştin*. Ca şi vechiul legionarism, credem că înnoirea socială pleacă de la om, mai precis de la o reformă *moral-spirituală*. Nu ne asumăm excesele trecutului legionar (care şi-au avut, totuşi, motivația lor politică şi psihologică), dar ne înclinăm cu respectul cuvenit în fața sacrificiilor legionare şi nu uităm persecuțiile pe care aceşti cruciați ai românismului le-au îndurat sub toate regimurile (carlist, antonescian, comunist).

– *În revistă semnează mulți reprezentanți ai generației războiului şi închisorilor comuniste. În ce măsură ați reuşit să captați interesul generațiilor mai noi?*

– Vreau să fac o confidență. De multe ori, mai ales în ultimul timp, m-am simțit atît de obosit încît mi-am zis că a sosit vremea să abandonez „Puncte cardinale". Nu ştiu însă cum se face că, de cîte ori mă simt împins să transpun în fapt acest gînd, primesc o scrisoare sau vreun telefon de la cîte un elev ori student, care mă întreabă cum poate procura „Puncte cardinale" (noi nefiind legați de nici o rețea de distribuție a presei). Şi deodată mă trezesc spunîndu-mi: mergi mai departe!

„Puncte cardinale" se vrea o punte între generații. Principiile nu au vîrstă. În practică, am rezervat pagini şi rubrici tinerei generații, în care au scris deja numeroşi elevi de liceu, studenți sau tineri jurnaliști.

– *Care credeți că sînt principalele puncte cîştigate în toți aceşti ani?*

– Mai întîi, am ținut să cinstim memoria celor căzuți şi să încercăm să le facem dreptate. Apoi am creat cîteva punți: între bătrîni şi tineri, între țară şi Exil, între confesiunile creştine ş.a.m.d. Ne-am atras un public fidel şi am arătat că o publicație serioasă de dreapta este posibilă şi că Tradiția poate răspunde plauzibil provocărilor actualității.

– *Cum vedeți lucrurile în perspectivă? Ce şanse are Dreapta în actualul context?*

– Dreapta adevărată în România este încă firavă şi marginalizată. În prim-plan este o „Dreaptă" contrafăcută, de tipul PNL, PD sau PC. Însă, evoluția Dreptei la nivel european este promițătoare. Probabil că şi la noi se vor îndrepta lucrurile, datorită falimentului galopant al stîngii şi tendințelor de revenire la putere a Dreptei în mai multe state europene.

Despre crimă şi păcat

Ceea ce se petrece în aceste zile în România cu privire la dosarele aflate spre studiu la Consiliul Naţional de Studiere a Arhivelor Securităţii era inevitabil.

Varujan Vosganian

Faptul că unii au impresia că este mai degrabă o isterie decît o asanare morală, faptul că alţii, numind evenimentele acestea „dosariada“, sugerează că ar putea fi vorba de o răfuială politică, iar alţii pur şi simplu nu văd rostul, socotind că au trecut deja şaisprezece ani, nu este decît consecinţa faptului că lucrurile nu au fost făcute la timpul lor, adică în anii ’90. Acesta este, aşadar, costul unor decizii amînate care, ca orice tergiversare, nu vindecă boala, ci o cronicizează. De ce lucrurile nu s-au întîmplat la timp este limpede. Din acelaşi motiv nu s-a soluţionat la vreme şi problema restituirii proprietăţilor abuziv preluate de regimul comunist, din acelaşi motiv nu s-a făcut în timp util reforma microeconomică, menită să ducă la reducerea inflaţiei. Caracteristica acestor ani rămîne tergiversarea care, cum bine se vede, are scadenţe inevitabile, dar costuri mai ridicate.

Foto: Bogdan Onofrei

Asumarea trecutului recent se face acum dea dreptul ca o răbufnire. Cu toate excesele, ambiguităţile, patimile şi răstălmăcirile care însoţesc o astfel de acţiune. Unii contestă faptul că adevărul nu poate ieşi în întregime la iveală. Este corect şi s-ar putea, în unele lucruri, limpezirea să se facă doar atunci cînd toţi martorii vor fi dispărut fizic. Important este, însă, că adevărul iese la iveală, chiar şi în trepte.

Alţii se întreabă ce rost au toate astea, dacă oricum legea nu pedepseşte colaborarea cu fosta Securitate. Cum spunea Alexis de Tocqueville, legea pedepseşte crima, nu păcatul. Să ne înţelegem, transparentizarea dosarelor nu este o acţiune punitivă. Nimeni nu doreşte să-i scoată în afara societăţii pe cei care au colaborat cu fosta Securitate. Ei vor putea fi pe mai departe vecinii noştri de bloc, colegii de serviciu sau partenerii de taifas microbistic în Cişmigiu. Chestiunea este ca astfel de oameni nu trebuie să ne conducă destinele. Ei nu trebuie să fie călăuzele lumii de azi pentru că drumul pe care ne-ar duce este mai degrabă o rătăcire decît o îndreptare. Noi vrem să ne rupem de non-valorile perioadei comuniste şi să ne îndreptăm spre valorile democratice europene, avem, aşadar, nevoie de altfel de călăuze. De aceea socotim că nu este bine ca printre oamenii politici, printre oamenii de presă, printre lideri sindicali, printre conducătorii de universităţi să se numere astfel de persoane care au acceptat, ca mod de viaţă, delaţiunea, compromisul moral, oportunismul şi trădarea. Fireşte că, dacă un partid de azi va socoti că astfel de oameni îi fac cinste,

îi poate chiar păstra pe listele sale. Alegătorii vor decide în cele din urmă.

Cu totul altfel e situația celor care se dovedesc a fi fost colaboratori, deşi în declarațiile date în preajma campaniei electorale sau a numirii în funcții de demnitate publică au afirmat că nu au făcut acest lucru. Atunci e vorba de crimă de sperjur şi asta legea penală pedepseşte.

Există şi unii care socotesc că nu există nici o instanță care să decidă acest lucru, anume dacă cineva a fost sau nu informator. E drept că dezbaterea publică amestecă adesea pe urmăriți şi pe urmăritori. Tot aşa de bine se vede că CNSAS azi zice una şi mîine alta.

Nu există, după părerea mea, decît o singură modalitate de a face această inițiativa de asumare a istoriei credibilă. Anume aceea în care fiecare poate judeca după propriile criterii, căci nimic nu este mai credibil pentru cineva decît propriile convingeri. De aceea, singura şansă ca procesul să fie transparent este ca dosarele şi arhivele să devină publice într-un mod operabil adică pe Internet. Atunci oricine poate căuta şi găsi ce doreşte şi îşi va putea da propriul verdict.

Nu se va mai putea atunci obiecta că CNSAS este suprasolicitat şi că solicitările trebuie să aştepte cu lunile. Nici nu vom mai asista la situații dezagreabile de vot ca cele recente. Ba chiar am putea spune că votul CNSAS va conta mai puțin, căci fiecare român va decide pentru sine dacă o persoană publică merită sau nu încredere.

E drept că această acțiune de stocare pe internet a informației electronice nu e uşoară. În plus arhivele trebuie apărate de hackeri, care ar putea distorsiona datele publicate. Dar asta rămîne singura soluție. Căci, aşa cum spuneam, legea pedepseşte crima, şi nu păcatul. Păcatul, crima morală, nu poate fi sancționat decît prin oprobriu public, iar asta nu se poate întîmpla decît dacă cetățenii au posibilitatea să-şi dea propriul verdict.

Vedere de pe Centura Politicii

Umbra lui Traian în deșert

Când s-au întâmplat toate acestea? La 1800? La 1900? Nu. Totul se petrece acum, în prezentul continuu. „Pe când scria musca pe perete: Mai mincinos e cel care nu crede!“ Marinelu a deschis cutia Pandorei şi a început exorcizarea în Securistan.

Viorel Patrichi

Liberalii şi-au încordat muşchii primii şi au dat o hotărâre ţapănă: vor fi daţi afară din partid toţi cei care au colaborat cu Securitatea, sub orice formă. Bun! Cu unele derogări: nu vor fi expulzaţi foştii deţinuţi politici (de exemplu, luptătorul Quintus, care a dat note informative, mai multe decât epigramele publicate), ofiţerii de Securitate cu ştate vechi şi nici activiştii Partidului Comunist. Peste cinci minute, Delegaţia Permanentă a liberalilor a început curăţenia cu Mona Muscă şi cu Ioan Ghişe. Cum însă Mona nu prea ştia dacă a făcut poliţie politică, Ghişe chiar era complet nevinovat: omul făcuse publică relaţia lui cu Securitatea în timpul campaniei electorale. În plus, el era unul dintre puţinii liberali cu mare priză la public. Da, dar noi stăm bine cu morala şi cu Naşu Călin. Şi bubuie Savonarola un editorial din ograda lui Sorin Ovidiu Vântu despre Mona care ieşea din baie „ca o starletă sexy“ cu păr pe picioare direct în revista „Playboy“ sau „Plai cu boi“, nu mai contează, băi! Păi şi ce dacă? Nu a militat ea pentru legea bordelurilor pentru toţi oamenii muncii? Să nu mai fie stresaţi în perioada de tranziţie? „Lăsaţi securiştii să vină la mine!“, a spus Tribunu.

Haideţi să nu mai privim chiorâş ca să judecăm ponciş. Poliţia politică presupune folosirea serviciilor secrete pentru izolarea, neutralizarea şi chiar distrugerea adversarului politic prin orice mijloace. Fiindcă am cunoscut foarte bine perioada în care Mona Muscă făcea rapoarte, aş putea demonstra oricând că informaţiile date de ea ofiţerului nu au constituit activitate de poliţie politică. Numeroşi studenţi arabi ne-au creat atunci multe complicaţii, erau agresivi, unii violau, alţii făceau trafic de tutun, de cafea, arme şi droguri, comercializau valută, activităţi ilegale atunci. Pentru români, deţinerea unui dolar devenise delict, iar ei făceau schimburi valutare la colţ de stradă. Atunci s-a format generaţia agenţilor Omar şi Munaf, racolaţi nu întâmplător în Partidu lu Mucles, deveniţi ulterior „investitori strategici“ pe foamea, frigul şi sărăcia noastră. Este limpede acum că asemenea indivizi trebuiau urmăriţi informativ. Trebuie să înţelegem ce efect dezastruos are vânătoarea de vrăjitoare asupra destinului serviciilor secrete româneşti, de care ţara va avea nevoie mereu. Deşi, am convingerea că tocmai asta se urmăreşte.

„Spălătorul moral al naţiunii“

Toată vara, a fost o chirăială fără precedent. Toţi Dominicii şi Felicşii au ieşit la interval, susţinuţi de mafie. Ţinta lor este Marinelu, care strigă în pustiu ca Eugen Jebeleanu către America: „Daţi-mi dosaru! Daţi-mi dosaru!“. Cânta un matelot la proră... Şi nimeni nu i-l dă. Dar dacă nu are, trebuie să fi avut. Măcar dosar de cadre şi tot are, că aşa am avut toţi. Şi dacă tot nu are şi nu are, i-l facem noi. Ca să se apere, preşedintele ţării intră în dialog prin telefon cu tot felul de pitifelnici care, ştiu ei, ehe!... şi încearcă să-i convingă sus şi tare că nu a colaborat cu Securitatea.

Poate preşedintele să behăie la cârciumă pe teme de interes naţional? Poate, dacă nu dă două parale pe fotoliul lui. Se duce cu Bocii la cârciumă să-i potcovească pe toţi adversarii. Întâmplător, un muncitor din ograda lui Felix a ciulit urechile

şi a dat totul pe guşă la Analistu Neamului. Şi-avea muncitoru lu Felix nişte mâini rozalii aidoma şefilor de şut care i-au dus pe ortaci glonț la vila lui Ion Rațiu în 1990. Ei bine, acele mâini nu au văzut târnăcopu, hârleţu, barosu sau ciocanu dă lipit, cum n-am văzut eu Honolulu! „M-ați dezamăgit, domnule preşedinte, fiindcă ați mințit. Ați băut!“, i-a întors-o proletarul care l-a votat şi nu-l mai votează. De oftică politică. Eu i-aş sugera lui Felix să pună trustul la bătaie, pentru că muncitorul cu urechile lungi sigur ajunge la Cotroceni.

„Eu nu-mi propun să fiu spălătorul moral al națiunii. Pentru că n-aş putea spune că viața mea a fost una de sfânt. Din acest motiv nu-mi arog autoritatea de a fi cel care să facă morală națiunii române“, a spus Traian Basescu într-o convorbire telefonică interminabilă. Exact asta am vrut să auzim. Păi dacă nu eşti sfânt, de ce vrei să ne conduci, mă tată, mă? Noi vrem să ajungă la Cotroceni Arhanghelul Mihail, că-l facem pe urmă să-şi muşte mâinile.

De-atâta Securitate nu se mai vede hoția

Nu s-au rostit atâtea inepții în 16 ani câte am auzit numai în această vară.

La adăpostul lor, nu mai avem probleme. Institutul de Statistică ne asigură că nivelul nostru de trai este la nivelul cerut de Uniunea Europeană şi creşte vertiginos, ca acțiunile lui Dinu Patriciu la bursa Naşului. Omar Hayssam, băiatul acela cu metastază puțin obosită, s-a dus spre țări mai calde, iar procurorii şi judecătorii au venit epuizați dintr-o vacanță prelungită. De-atâta Securitate nu se mai vede corupția.

Să-l lăsăm pe Traian Băsescu să discute cu „analiştii“ la telefon, dacă tot nu are ceva mai bun de făcut. Nu pentru țară. Tot Împăratu-de-Mătase e cel mai balaoacheş, mai bengos. Se joacă de-a băieții duri cu forumiştii de pe Internet. „Ai furat fără neruşinare!“, îl atacă Anca. „Vai, Anca, probabil ai vrut să scrii ai furat cu neruşinare. Probabil că ai şi probe, nu doar acuzații politice din ziare. În ceea ce priveşte termopanele, vreau să-ți spun că le-am plătit şi nu înțeleg de ce ar trebui să le restitui“. Fireşte, hoția perfectă nu este o chestiune de gramatică, fireşte. Unul Marinescu este mai direct, ce dracu: „Domnule, eşti hoț sau nu? Şi dacă da, nu ți-e ruşine să mori hoț?“ Cum să-i fie? Dovadă că răspunde: „Aş putea să-ți întorc întrebarea: domnule, eşti prost sau nu? Şi dacă eşti prost, nu ți-e ruşine să mori prost? Nu o fac însă, pentru că s-ar putea să nu fii prost“. Împăratu-de-Mătase a confirmat: chiar el scrie mesajele de sictir pe Internet! Altul se dă de-a dreptul Adrian Năstase: „Eram turnător zelos în liceu şi în facultate. La ambasadă, spuneam tot. Mi-au plăcut în mod deosebit relațiile mele cu francezii. Ei sînt mult mai rafinați, mă ungeau cu icre negre“. Şi mooi! Nebunaticule!

Nu-i mai împacă nici Lavinia Şandru

Şi atunci, Marinelu face o politică de n-a văzut Parisul: după ce i-a suspendat pe şefii serviciilor secrete, acum preşedintele dă de pământ cu şefii Armatei. Ministrul Apărării a fost suspendat, iar generalul Eugen Bădălan (foto), şeful Statului Major General, a primit a treia cizmă pentru scandalul cauciucuri contra maşini uzate. Umbra lui Traian Băsescu în deşert se întinde tot mai mare şi mai mare. Nimic nu-i rezistă. Pentru prima dată în istorie, armata şi serviciile secrete nu mai au comandanți, România nu mai are nici procuror

general. Este fără precedent în galaxie, dar parcă tot ar fi mai bine să plece toți de-acolo, de sus. Măcar un an, să vedem dacă se-nvârte... şi iar chirăială națională. Eşti nebun?

Eu cred totuşi că aşa trebuia procedat. Îi dai afară până găseşti oamenii potriviți, care să priceapă ce înseamnă să fii în servciul public. Moş Teacă de la Armată uitase că şeful statului este comandantul suprem al structurilor militare şi luase decizia de retragere din Irak, fără să-l consulte pe preşedinte, indiferent cine ar fi acesta. Unde i-o fi fost mintea? Acesta este motivul real, ce nu poate fi invocat, iar nu supărarea doamnei Săftoiu. Suficientă sare pentru vanitatea de sânge a liberalilor. Războiul între PD+Marinelu şi PNL este pe față. Nu-i mai împacă nici Lavinia Şandru.

Două elite

Şi iarăşi despre „elite“, fiindcă Sfântu Gheorghe din Pipera le strică unora dispoziția şi aici. S-a supărat rău Savonarola că Războinicu Luminii vrea să adune istorici, cu Alex Stoenescu în frunte, care nu este istoric, dar gândeşte cel mai adesea româneşte. Gură bogată, Arhanghelu mai bine făcea şi tăcea.

Din perspectiva raportării la interesele naționale, în România se profilează două „elite“. Una cosmopolită, internaționalistă, extrem de solidară, finanțată de binevoitori ca George Soros, foarte preocupați de educația noastră antiromânească. Alta – mai „din topor“, naționalistă, frecvent egoistă şi egocentrică până la ură şi răzbunare, foarte disipată, dar care cultivă totuşi valorile şi interesele româneşti. Apariția personajului exotic din Pipera derutează, fiindcă el se va impune tot mai mult prin ceea ce face pentru oamenii de rând, iar acest lucru îi irită pe cei din prima „elită“, care consideră că „românii au o cultură de tip second hand“. Iar dacă omul plăteşte pentru tot felul de ctitorii, dă bani pentru filme sau pentru cărți de istorie este un lucru lăudabil. Dacă a făcut mai multe case pentru sinistrați decât a construit Guvernul lui Motocicleanu, foarte bine. Asta nu înseamnă că trebuie să-l întreb de unde are banii, cum procedează Savonarola, care vrea să ne integrăm în Soare. Investigarea hoțiilor este problema Parchetului. Să-i vedem pe Dinu Patriciu, Adrian Năstase, Ion Țiriac, Nicolae Văcăroiu şi mulți alții ca ei cum îi ajută pe cei săraci, câte case au făcut pentru sinistrați.

„Elita“ internaționalistă tratează talibanic inclusiv dosarele Securității. În primul rând, trebuie hăcuiți puținii oameni de calitate din partidele istorice, apoi ziariştii „colaboraționişti“ şi, nu în ultimul rând, purtătorii de microfoane pe

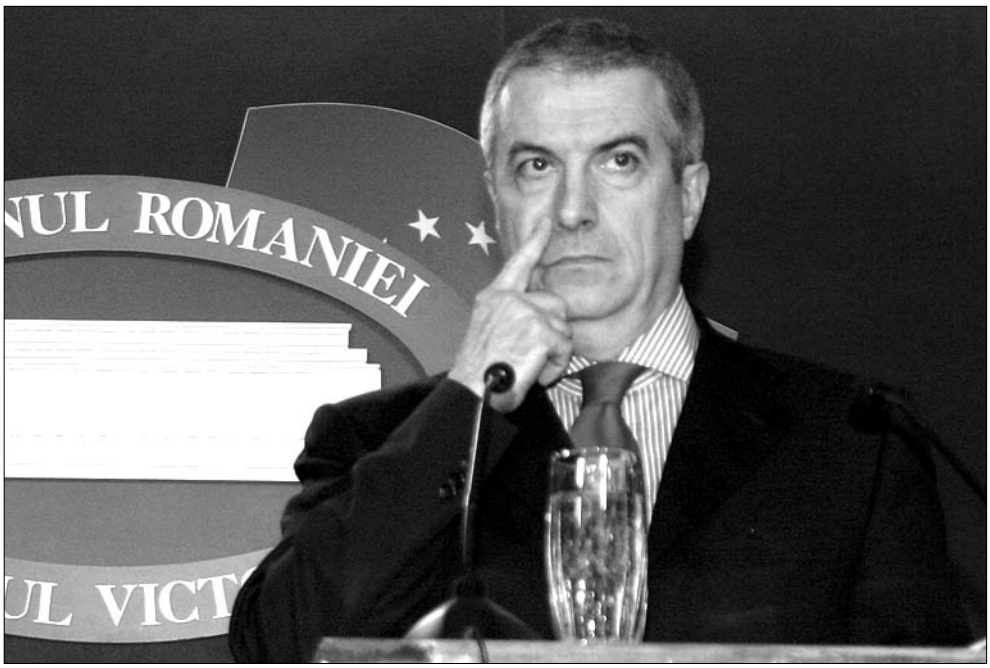

sub sutane. Să stea Tataie liniştit cu tovarăşii lui, că are cine veghea să nu fie atinşi măcar cu o floare. Cine e de vină? Securitatea!

Au luat modelul copt decenii la rând pentru Germania umilită. Există şi un model recent: scriitorul Gunter Grass, care a intrat în forţele Waffen SS la numai 17 ani şi a ascuns până acum, când a mărturisit. Putem condamna un om atât de uşor pentru ce a făcut pe când era adolescent? Dacă spunea până acum, mai lua Premiul Nobel?

Au furat Ministerul Justiției!

Mai este puțin și intrăm, adică ne bagă în Uniunea Europeană, trebuie să chemăm veterinarul să ne adoarmă porcul de Ignat. Habar n-au gânditorii de la Bruxelles cu cine își bagă boii în jug. Că noi nu mai avem nici boi, dar escroci – să te ții! Doamna ministru Monica Macovei a aflat că s-au volatilizat birourile, fotoliile şi calculatoarele din Ministerul Justiției. Şi nimeni nu ştie nici când au fost furate şi nici unde au ajuns acele obiecte. Este un fapt unic în lume, nu doar în Europa: au furat până şi Ministerul Justiției! Eu cred că hoții voiau acelaşi lucru: ca Traian să rămână în deşert cu totul. Cele mai multe bănuieli merg spre perioada în care şef de Guvern era Împăratu-de-Mătase. Dar atunci care imbecili au luat în primire birourile goale? Adică, au mai fost. Reamintim că Adrian Năstase, atunci când a aflat şi el cine era mătuşa Tamara, a ras totul în biroul de la Guvern, a făcut curat şi în cabinetul de preşedinte al Camerei Deputaților. S-a motivat atunci că mobilierul îi aparținea fiindcă fusese obținut prin sponsorizări.

Perfect. Vă ofer un exemplu simplu. Un profesor-diriginte primeşte din partea părinților din clasă o catedră frumoasă. Ce face un profesor când termină copiii clasa a VIII-a sau clasa a XII-a? Ia catedra în cârcă şi pleacă? Nu se întâmplă aşa ceva fiindcă donația s-a făcut către şcoală, iar nu către o persoană fizică.

Puțin fariseism creștinesc

M-am gândit de multe ori dacă nu ar fi fost mai bine pentru România ca noi, cei care am ieşit în stradă, nemembri sau membri ai Partidului Comunist, să ne radicalizăm, să fi devenit un fel de iacobini, cum este Gabriel Liiceanu astăzi, şi să-i lichidăm pe toți securiştii şi pe toți activiştii. Ar fi fost aşa de linişte acum. Şi dacă un nenorocit dintre noi l-ar fi împuşcat şi pe Andrei Pleşu, după ce descoperea memoriul către Nicolae Ceauşescu, despre care face vorbire Gabriel Andreescu? Este un motiv în plus pentru care susțin şi acum că trebuie să fim iertători, să nu ridicăm primii piatra. Asta nu înseamnă că nu aş vrea ca toți cei vinovați de torturarea şi de uciderea deținuților pentru opinie de prin puşcării nu trebuie să răspundă individual, pentru comanda politică sau pentru fapta de torționar. Legea trebuie să aibă caracter preventiv, coercitiv şi imperativ, iar răspunderea trebuie să fie personală. Altfel ajungem la generalizări groteşti, de genul „şi femeia de serviciu a făcut poliție politică". Atunci, toți am fost vinovați, şi copilul din burta mamei, inclusiv domnul Liiceanu, toți purtăm stigmatul că nu am fost ceceni, că nu am luptat zi de zi în tranşee contra sovieticilor, apoi contra lui Nicolae Ceauşescu. Ei bine, Gabriel Liiceanu are tăria să ridice piatra (recunosc, însă, cu un excelent stil) şi asupra părintelui Marchiş, care a spus că a dat note informative doar despre nişte străini care au trecut pe la mânăstire. Iar piatra merge spre absolut şi o ține aşa, tot spre Soarele lui Savonarola. „Valoarea supremă, după mintea mea, nu e neamul, ci omenirea şi omenia ei. (...) Eu aş fi preferat ca părintele Marchiş să-l toarne pe securist soției ambasadorului, şi nu invers". Iar eu cred, cu mintea mea năroadă, că, dacă ai ca valoare supremă națiunea ta, atunci ai adus cea mai frumoasă recunoştință omenirii. Calea inversă este falsă. Nici eu nu judec, dar, pentru destinul României, mult mai util ar fi să ştim care „elitişti" au fost racolați de serviciile secrete străine.

Copita și cornul

Că Partidu' lu' Mucles are zeci de miliarde datorii este o realitate, iar că Prostănacu îşi face iluzii inutil că va fi în locul lui Tataie este o altă realitate, la fel de turmentantă. Dezastrul lor va merge mai jos. Dan Ioan Popescu a spus că a demisionat din cauza preşedintelui, iar Rodica Stănoiu pe motiv de Secu. La o petrecere cu tinerii urmaşi ai lui Guevara, Manivelă l-a avertizat pe Prostănacu să nu facă reformă ca la animalele bătrâne.

Fiindcă ta-su, doctorul veterinar, le tăia pe toate. Dar animalele bătrâne dau cu cornu, cu copita, i-a spus Manivelă printre dinţi lui Prostănacu care muşca aerul, nu mai putea articula. „Eu din funcţia de secretar general nu plec“, a punctat Manivelă definitiv în faţa micilor arivişti ai lui Guevara. şi Ceauşescu a zis că nu pleacă... Bine, noi avem datorii la partid şi Adrian Năstase se plimbă cu Mercedesu', a murmurat Prostănacu. Păi ce-ar trebui să facă?

Împăratu-de-Mătase l-a dat în judecată pe Sergiu Sechelariu, care i-a făcut blocul din Zambaccian, că şi el aşteaptă să se strângă laţul procurorilor. „Adriene, nici nu ştii cât de mic începi să fii...“.

Putin: „Să fim conştienţi de interesele noastre naţionale“

Ar fi bine să privim tot mai mult spre America, ţara care dezvoltă cei mai fantastici anticorpi împotriva prostiei care guvernează. Judecătoarea

Anna Diggs Taylor a redactat o motivare prin care îi demonstra lui George Bush că a încălcat drepturile omului prin ascultarea telefoanelor sub pretextul luptei contra terorismului.

Dar noi ne aflăm în Europa şi aşa de aproape de Rusia. Acum, prietenii noştri europeni încep să-şi arate colţii. După britanici, ungurii anunţă că vor limita accesul lucrătorilor români şi bulgari în ţara lor. Să muncească aici atunci.

Mai grav este că ne izolăm singuri, pentru că nu avem iniţiative concrete. Am pierdut coridorul petrolului din Asia Centrală, pierdem şi mai mult acum. Rusia, Grecia şi Bulgaria au semnat un acord prin care vor începe să construiască oleoductul ce va lega Marea Neagră de Marea Egee, transportând astfel petrolul rusesc spre Uniunea Europeană şi spre Statele Unite. Proiectul a tot fost amânat timp de 14 ani. Conducta va duce petrolul rusesc pe mare până la portul bulgar Burgas, de pe malul Mării Negre, apoi mai departe la portul grecesc Alexandropolis de pe coasta Mării Egee. Dintre toate variantele de transport spre Mediterana, inclusiv cea care ar fi trecut şi prin România (Constanţa-Trieste), ruşii au ales varianta Burgas-Alexandropolis. Conducta va traversa Bulgaria pe o distanţă de 155 de kilometri. Investiţia se ridică la un miliard de euro. Se evită astfel transportul cu tancurile prin Bosfor, unde se întârzie foarte mult. Kremlinul a amânat deliberat pentru a vedea dacă piaţa merge spre asfixiere. Competiţia a devenit acerbă după inaugurarea conductei Baku-Tbilisi-Ceyhan, finanţată de Statele Unite, pentru a ocoli Rusia. Conducta care ocoleşte Bosforul are o capacitate dublă, faţă de conducta azero-georgiană, dă o lovitură grea Turciei şi transformă Grecia în lider energetic regional. „Trebuie să fim conştienţi de interesele noastre naţionale. Una este să vorbeşti despre problemele securităţii energetice şi alta să ai propria ta infrastructură“, a spus Vladimir Putin la întâlnirea cu preşedintele grec Costas Karamanlis. Se-aude, Traiane? Nu vorbe!

Chiar dacă mai multe companii internaţionale şi-au anunţat participarea la proiect – British Petroleum, Chevron Texas, Hellenic Petroleum –, Rusia are grijă să păstreze poziţia dominantă prin companiile de stat Rosnefti şi Sibnefti. Conducta va adânci şi mai mult dependenţa energetică a Europei de Rusia.

Finlandizarea Republicii Moldova

În privința politicii externe şi de securitate mulți îşi dau cu părerea. Însă, unora le lipsesc cunoştințele teoretice, chiar cele elementare. Iar cunoaşterea practică nu se poate dobândi decât prin experiența directă. Evocarea modelului finlandez în timpul războiului rece, anii 1949-1989, pentru Republica Moldova, în actualul context, reprezintă o capcană, inspirată de strategii politici aserviți interesului politic al Kremlinului.

Octavian Sergentu

Mai întâi de toate, „finlandizarea“ ca proiecție este reținută de laboratoarele strategice ruseşti şi din alt considerent. Politologul rus A. Panarin, în studiile sale politice, sprijină ideea că în anii ’70 ar fi existat un scenariu de „finlandizare a Europei“. Statelor racordate la vectorul american li se sugerau să adopte o politică de neutralitate. Nici cu SUA şi nici cu URSS. Franța, Italia şi alți actori statali europeni erau cât p-aci să „muşte găluşca“ şi se vedeau într-un ocean al libertăților de acțiune, fără să mai țină cont de Washington. Doar că, între timp, Moscova intensificase politica de promovare a centrelor sale ideologice, partidelor comuniste, ideologiei şi, de fapt, cu paşi mărunți, „comuniza Europa“. Germania de Vest a fost primul stat care a reacționat prompt la uneltirea comunistă. De asemenea, Marea Britanie. SUA şi-au intensificat proiectele democratice, stăvilind „expansiunea comunistă“ sub concepția „finlandizării Europei“.

Mai nou, Kremlinul insistă pe scenariul „finlandizării“. Țările GUAM, enclavele separatiste – „finlandizarea“ lor, intră în scenariu. Adică, zona gri. După ce a pierdut statele baltice, un atare scenariu este valabil în accepțiunea ex-metropolei pentru țările care încă n-au aderat la NATO. În schimb, pentru R. Moldova, trecută într-o zonă gri – politică, economică, dar nu şi de securitate, o atare concepție de „finlandizare“ are un temei în acțiunea tactică de-a scoate trupele străine de pe teritoriul său. În alte variante, se poate produce o racordare la vectorul eurasiatic, pierderea dosarului transnistrean sau menținerea *status quo*-ului. Pe de altă parte, „finlandizarea R. Moldova“ are loc astăzi fără încadrarea regiunii nistrene. În enclavă mai staționează trupe străine. Concepția de „finlandizare“, acceptată de Chişinău din considerentul gravității dosarului transnistrean şi, *volens nolens*, ca acțiune tactică este convenabilă. Recent, Adrian Severin a propus o nouă abordare a chestiunii transnistrene. Dar propunerea preşedintelui de onoare al OSCE-ului înseamnă abandonarea regiunii de est, într-o formă suspectă, şi împărțirea teritorială a R. Moldova de către marile puteri.

Gestionarea dosarului transnistrean

Debutând în 1990, pe fundalul destrămării URSS, printr-o criză manifestată în plan etnic, dar care avea o puternică amprentă politico-ideologică, conflictul din Transnistria a căpătat mai întâi, în 1991-1992, caracterul unui conflict armat, după care, timp de 14 ani, cel de „conflict înghețat“. Până în prezent, medierea conflictului de către OSCE a reprezentat un bilanț mai degrabă dezamăgitor. Angajamentele internaționale asumate de Federația Rusă cu ocazia summit-ului OSCE de la Istanbul (decembrie 1999), reiterate la cel de la Porto (decembrie 2002), de retragere a efectivelor şi a arsenalului Armatei a 14-a din Transnis-

tria, nu au fost îndeplinite decât parțial. Există un obiectiv fundamental al politicii ruseşti în Transnistria: păstrarea controlului asupra celui mai înaintat avanpost geopolitic vestic al Kremlinului, la granița comună a Alianței Nord-Atlantice şi Uniunii Europene – după preconizata aderare la UE a României, la 1 ianuarie 2007. Strategia Rusiei este departe de a fi una nouă. La începutul anilor '90, văzând în statele CSI simpli sateliți, iar în spațiul euro-asiatic ocupat de acestea, o zonă de responsabilitate exclusivă, Kremlinul a elaborat conceptul de „străinătate apropiată". Actualmente, comunitatea internațională s-a dumerit că federalizarea este o falsă soluție, indiferent de conținutul concret al diverselor variante sub care a fost ea prezentată succesiv – planul OSCE (iulie 2002), rusesc (Memorandumul Kozak, noiembrie 2003) etc.

Soluționarea conflictului

După o lungă perioadă de stagnare, problema transnistreană a căpătat o turnură nouă începând cu 2003, pe fundalul extinderii NATO (noiembrie 2002) şi a iminentei extinderii UE (mai 2004) către Est. Mai întâi, în februarie 2003, SUA şi UE au dat publicității o Declarație comună ce introducea embargoul asupra circulației liderilor separatişti transnistreni pe teritoriul lor. Ulterior, în martie 2003, prin intermediul inițiativei Europa extinsă – nouă vecinătate (Wider Europe – New Neighbourhood), UE circumscria zona asupra căreia se cerea extinsă influența sa, inclusiv în domeniul prevenirii şi gestionării crizelor. Mai apoi, în mai 2004, a urmat publicarea Documentului de Strategie a noii Politici Europene de Vecinătate (PEV). În Planul de acțiune UE-Republica Moldova, care guvernează relațiile dintre Bruxelles şi Chişinău pe termen scurt, până în 2008, dosarului transnistrean îi este rezervată o atenție specială. În condițiile opoziției previzibile a Rusiei față de un scenariu exclusiv vestic de soluționare a conflictului transnistrean şi a semnalelor Bruxelles-ului, care nu încurajează o implicare directă a României în medierea sau rezolvării conflictului, o ieşire din impas se amînă. În acest moment, UE şi SUA au doar statutul de observatori, postură care nu poate fi satisfăcătoare ținând seama de vecinătatea imediată a noii frontiere euro-atlantice cu zona de conflict „înghețat". Triunghiul UE-NATO-SUA ar putea găsi soluție viabilă. Cu îndeplinirea unor pre-condiții: afirmarea voinței politice a UE, NATO şi SUA de a se implica hotărâtor în regiune, fără a leza sensibilitățile Rusiei; rezolvarea incongruențelor conceptuale, ce trădează diferențe de viziune între UE şi

NATO, în abordarea problemelor de securitate din bazinul Mării Negre; conştientizarea de către UE şi NATO a faptului că o cooperare în zonă este fezabilă.

Planul Voronin

Preşedintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin (foto), a prezentat un plan de normalizare a relaţiilor moldo-ruse Kremlinului. Denumit „plan de normalizare a relaţiilor ruso-moldoveneşti“, care sunt considerate a fi într-o stare de amorţeală după ce Moldova a refuzat proiectul rusesc de reglementare a situaţiei din Transnistria, planul preşedintelui Voronin, propus lui Putin, este în esenţă un nou plan de reglementare a stării de fapt. Conform acestuia, Chişinăul propune Moscovei să-şi retragă din Transnistria trupele de menţinere a păcii şi întregul efectiv militar, angajându-se să dea în mod public o înaltă apreciere eforturilor Moscovei de menţinere a păcii în zonă. Rusiei i se propune retragerea totală din zonă, deci respectarea *de facto* a obligaţiei pe care Moscova şi-a asumat-o la summitul OSCE din 1999 şi pe care nu a aplicat-o nici până acum. Se accentuează asupra retragerii trupelor de menţinere a păcii, astfel Rusia ar evita înlocuirea soldaţilor săi cu cei ai NATO. Transnistria ar obţine o largă autonomie în cadrul Republicii Moldova. Chişinăul ar garanta Tiraspolului maximă independenţă în limitele practicii internaţionale privind entităţile autonome. În schimbul acordului Moscovei pentru acest plan, Chişinăul este gata să fixeze într-o formulă juridică statutul de neutralitate al viitoarei Moldove reunificate cu Transnistria (acest statut este prevăzut şi acum în Constituţia Republicii Moldova). Cu alte cuvinte, Chişinăul îşi reînnoieşte angajamentul de a nu adera la NATO, ceea ce ar trebui să îndepărteze „îngrijorările“ Moscovei legate de posibile amplasări de baze sau trupe NATO în regiune. De asemenea, conform planului Voronin, Chişinăul se oferă să dea un statut mai solid limbii ruse în Republica Moldova, să se preocupe de drepturile cetăţenilor ruşi de pe ambele maluri ale Nistrului. Şi, nu în ultimul rând, Chişinăul va recunoaşte dreptul de proprietate rusească asupra activelor dobândite de Rusia pe teritoriul moldovenesc, inclusiv în Transnistria (zonă în care capitalul

rusesc privat şi de stat a investit masiv, în condiţii pe care autorităţile de la Chişinău le-au declarat nelegale). Şi va acorda capitalului rusesc statut de maximă favorizare pe teritoriul Republicii Moldova. Principalul scop al planului nu este numai o justificare a refuzului şefului statului de a semna, la 25 noiembrie 2003, Memorandumul Kozak privind soluţionarea conflictului transnistrean, după ce îl parafase. Tezele de bază ale textului par să fie diferite de cele cum că Moldova ar fi intrat în zona de interese a Occidentului după extinderea NATO, care, în frunte cu SUA, şi-a început fortificarea prezenţei militar-strategice în Europa de Sud-Est. De fapt, proiectul de normalizare a relaţiilor dintre Moscova şi Chişinău vrea să ne sugereze că Occidentul şi Rusia mai sunt în competiţie geostrategică în regiune, iar Rusia nu a pierdut pârghiile de influenţă politică în R. Moldova. Exemplul elocvent îl constituie „războiul gazelor“ sau cel al „vinului“. Lansând planul, preşedintele Voronin propune găsirea unui „compromis multilateral“ într-un şir de probleme principiale. Identificarea unui „compromis“ este oportună dacă părţile vizate sunt angajate într-o dispută sau competiţie de realizare a unor interese antagoniste. Semnarea unui astfel de document ar însemna recunoaşterea existenţei acestor interese antagoniste şi asumarea angajamentului de a nu le mai urmări pe teritoriul Moldovei. Avem nevoie de un altfel de Pact de Stabilitate, revăzut, fără deficienţe. Ceea ce i se propune Kremlinului este mai mult decât decent, iar populaţiei de etnie rusă (4%) privilegii speciale.

Deconspirare și reformă în BOR

Dosariada de la CNSAS a atins recent un nou segment al societății româneşti: cultele. Evident, accentul cade în primul rând pe activitatea şi comportamentul înainte de 1990 al Bisericii Ortodoxe Române. Nu sînt scutite însă nici Biserica Romano-Catolică şi mai alte culte şi mişcări, considerate, unele dintre ele (şi mă refer aici mai ales la Martorii lui Iehova), subversive, de către autoritățile comuniste.

Mihail Albișteanu

Nimeni nu-şi face iluzia că degetul acuzator îndreptat către Biserica Ortodoxă ar fi altceva, în esență, decât un indicator care să abată atenția opiniei publice de la dosarele de securitate ale politicienilor. Totuşi, în condițiile în care, la 17 ani de la evenimentele din decembrie 1989, spre deosebire flagrantă de alte state foste comuniste, societatea românească se zbate astăzi să-şi regăsească sistemul de valori şi, printr-un efort de voință, să se scuture de balastul unui trecut imoral, este normal ca mult dezbătuta deconspirare să cuprindă toate domeniile vieții publice româneşti. Disputa cea mai aprinsă s-a concentrat asupra cererii ca şi viața religioasă din perioada comunistă să intre, în ceea ce priveşte posibilitatea colaborării cu Securitatea a clerului, sub lupa CNSAS.

Voi spune de la bun început că noi, cei de la ROST, dorim curățirea societății româneşti în toate segmentele sale – şi asta fără a fi (aşa cum uneori am fost acuzați) habotnici. Nu militäm pentru o societate de sfinți, ci pentru acea *„minima moralia“*, care îmbină ideea libertății individuale cu aceea a normelor absolut necesare, care permit funcționarea societății, în acelaşi timp cu propăşirea națiunii române. Dar, aşa cum altădată unii ne acuzau că suntem „oamenii Moscovei“, probabil că, datorită criticii noastre referitor la unele tare ale Bisericii Ortodoxe, vom fi acum acuzați că suntem „vânduți Occidentului“ ateu, care, nu-i aşa?, criticând relele din Biserică, urmăreşte de fapt să o distrugă. Spun asta, deoarece, în ultima perioadă au apărut din neant o serie de vajnici „apărători“ ai Bisericii Ortodoxe. PC, PNG, PRM, chiar PD, PSD şi PIN s-au ridicat în sprijinul BOR, atacată, chipurile, de CNSAS.

Ce-i mînă pe ei în luptă

Motivele principale, cred eu, sunt două. Ambele privesc, nu binele BOR, pe care aceştia îl proclamă, sufocați de indignare, în mass-media, ci binele propriu, astfel că acțiunea în sine a acestor contestatari nu este altceva decât ipocrizie pură. Ei nu urmăresc altceva (cel puțin unii dintre aceşti actori, care au mari „bube în cap“) decât să-şi scape proprii membri şi conducători de partid din „ghearele“ CNSAS. Primul dintre motive îl reprezintă necesitatea de a crea excepții. Poate sună bizar, dar vă asigur că nu este. Una dintre cauzele fundamentale pentru care s-a prăbuşit Vechiul Regim în Franța, la 1789, a fost imposibilitatea de a reforma finanțele, printr-o lege care să impună un impozit echitabil, care să fie plătit de toți locuitorii regatului. Existența „stărilor“ în societate permitea apariția excepțiilor (scutirilor) de la plată. O excepție atrăgea după sine altele şi, astfel, toate legile care au încercat să salveze monarhia au eşuat. Asta caută şi sus-numiții petenți: o excepție. Ei ştiu foarte bine că „scutirea“ care se

va da BOR, va trebui dată tuturor cultelor, apoi şi mişcărilor „spirituale“ *underground*, din perioada comunistă. Breşa astfel creată poate fi apoi mărită inteligent pentru a ruina întreaga acţiune de deconspirare. Al doilea motiv, la fel de egoist, este cel electoral. Se ştie că în toate sondajele, BOR se bucură în cea mai mare măsură de încrederea românilor. Este pur şi simplu o modalitate de a crea simpatii, care se pot transforma apoi în voturi, în caz de alegeri anticipate.

Timpul autodeconspirării preoților a trecut

În ce priveşte deconspirarea legăturilor pe care unii membri ai clerului le-ar fi avut cu fosta Securitate, eu cred că intervenția CNSAS în această chestiune este necesară. Dacă Sinodul ar fi vrut să facă lumină în această problemă, era timp, 16 ani, s-o facă. Poate acest imbold îi va hotărî să apuce taurul de coarne. Dacă nu se face acum deconspirarea, lucrurile pot evolua în rău, în condițiile luptei tot mai accentuate din BOR dintre tradiționaliști și sincretiști. S-a spus că nu este normal ca mirenii să-i judece pe preoți şi că doar Sinodul o poate face, că nu se pot amesteca instituțiile laice în treburile interne ale BOR. Dar dacă ar fi vorba de un caz penal, de crimă sau furt, produse, Doamne fereşte, de vreun slujitor al Bisericii? Nu ar trebui să intervină autoritățile statului? Nu spune nimeni că vreo față bisericească va fi pedepsită în vreun fel pentru colaborarea cu Securitatea. Dar noi, păcătoşii de rând, avem dreptul de a şti cine ne păstoreşte. Credincioşii au dreptul de a-şi alege duhovnicii, aşa cum au dreptul de a-şi alege medicul. Nimeni nu te poate obliga să ai un duhovnic care a turnat la Secu'. Şi alegerea nu o poți face decât în cunoştință de cauză, ştiind adevărul.

Apoi, noi ne înfierbântăm gândindu-ne la BOR. Dar să ne amintim că în România există şi alte culte. Dacă nu vrem să aflăm despre dosarele de Securitate ale BOR, va trebui să păstrăm tăcerea şi neştiința şi în cazul celorlalte culte. Excepția produce alte excepții. Curând MISA şi alte organizații similare vor cere să fie tratate la fel. Văzând că se poate, lichelele de orice tipologie vor transforma toate aceste culte şi asociații în locuri de refugiu. Parcă nu era suficient că BOR găzduieşte tot felul de neaveniți, preoți „din tată în fiu“, care îşi lasă „moştenire“ parohiile, care au dat la Teologie pentru că vor să aibă o viață bună, lip-

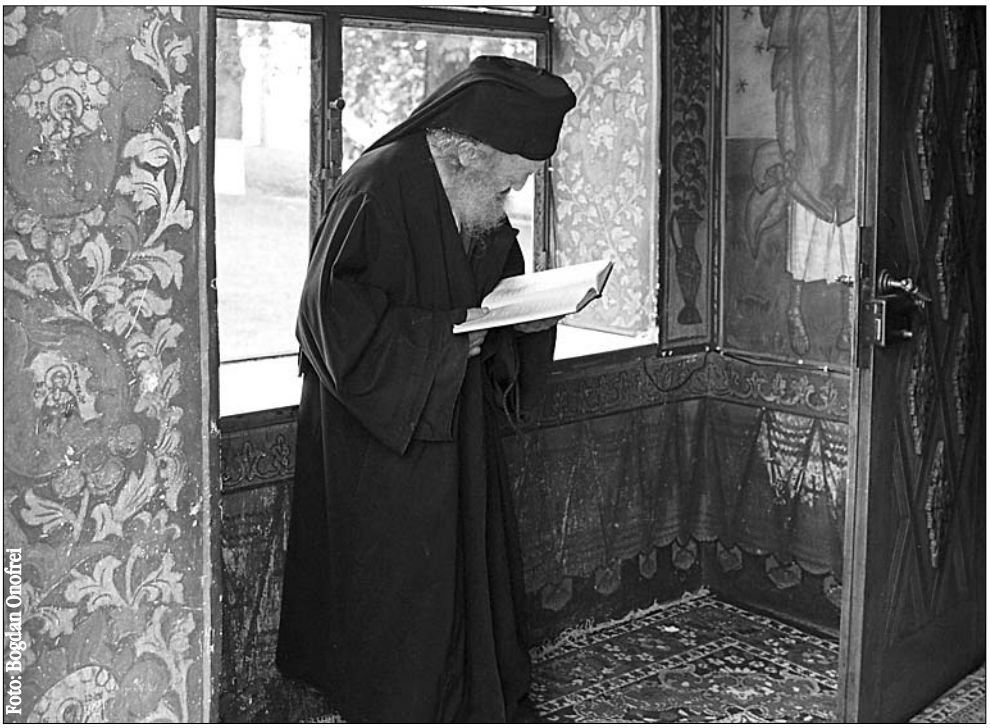

Foto: Bogdan Onofrei

sită de griji materiale, care sunt mai preocupați de bani şi de ultimele tipuri de maşini apărute, decât de credincioşi.

Epurarea lichelelor din BOR

În acest context, revin la necesitatea ca Biserica Ortodoxă Română să se lepede de oamenii şi de faptele care nu îi fac cinste. Nu vreau să generalizez, dar Biserica îşi are uscăturile ei şi, poate greşesc, dar mi se pare că acestea sunt tot mai multe. Cred că este timpul să nu mai ascundem gunoiul sub preş. Biserica are nevoie de o grabnică şi completă curățire. Desigur, aceasta nu se poate face decât din interior, de către Sinod, iar nu de către mireni. Dar Biserica trebuie să devină transparentă. Nu este nimic mai odios decât păstorul mincinos, care îşi conduce turma în prăpastie. Nu pot fi sigur că unii preoți nu au turnat la Securitate, inclusiv spovedania unor credincioşi. Şi spun asta pentru că alte tare ale Bisericii se văd cu ochiul liber. Oare Iisus i-a îndemnat pe unii preoți să ia, cum se spune, şi de pe viu, şi de pe mort? Oare El le-a ordonat să-şi facă vile, să-şi cumpere maşini scumpe şi să-şi crească rău progeniturile? Am văzut copii de preoți foarte rău educați, dintre care unii au ajuns mai apoi preoți. Dacă nu-ți poți stăpâni copiii, cum vei putea conduce turma? Să ne înțelegem, nu spun că preoții (şi nu mă refer aici la călugări) trebuie să fie săraci – au familii şi trebuie să le întrețină. Ba, ei chiar trebuie să fie, la sate, modele de gospodari, pentru a fi urmați de întreaga comunitate. Dar Iisus spunea că mai uşor va trece cămila prin urechile acului, decât va intra un bogat în împărăția cerurilor. Preoții ar trebui să se aplece mai puțin asupra problemelor economice şi mai mult asupra sufletelor creştinilor. La fel, ar trebui să se detaşeze de viața politică – nu însă de cea publică, caritabilă şi nici de marile probleme care hotărăsc soarta neamului (acolo, sfatul Bisericii este aşteptat şi dorit). Biserica nu are ce căuta însă în luptele politice şi este de neconceput ca, aşa cum s-a mai întâmplat în campaniile noastre electorale postdecembriste, preotul să sfătuiască enoriaşii cu cine să voteze.

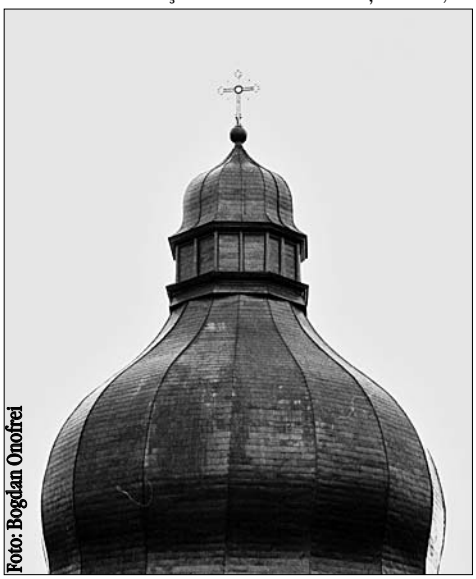
Foto: Bogdan Onofrei

În plus, mulți preoți lasă de dorit în ceea ce priveşte cultura generală şi chiar pregătirea lor teologică – am vorbit cu unii care abia de „rupeau“ câteva elemente din ceea ce îndeobşte numim cultura Vechiul Testament. Din păcate, regăsim corupție, incultură, carierism, lichelism, impostură, parvenitism, dorință de înavuțire şi printre preoți. Şi în plus – aici constatăm că, din păcate, ne deosebim în rău de catolicism – Biserica Ortodoxă (nu doar în România) se confruntă cu problema obedienței înalților prelați față de conducerea politică, mai ales dacă aceasta este autoritară.

Drept este şi că cei din exteriorul Bisericii, şi mai ales partidele politice, nu ar trebui să se amestece în problemele interne ale acesteia. Dar indiferent de presiunile şi ingerințele, tot mai multe şi mai puternice, care se manifestă asupra Bisericii, aceasta trebuie să treacă printr-un proces de curățire. Deşi se spune că preoții trebuie să-şi tragă păcatele doar înaintea lui Dumnezeu, iar nu în fața mirenilor, până la justiția divină, Biserica Ortodoxă Română, ca instituție, va ajunge totuşi în fața judecății publice, care se va manifesta, nu la tribunal, ci prin dezinteresul pe care laicii i-l vor arăta. Dacă Biserica nu-şi reia rolul său fundamental, de apărare şi de călăuzire a credinței ortodoxe şi a națiunii române, fiind un bun exemplu prin preoții săi curați, va pierde definitiv locul pe care îl are astăzi în încrederea românilor şi în societate. Deja nu mai este deloc mic riscul ca BOR să devină unul dintre multele şi tot mai puțin importante şi lipsite de credibilitate culte dintr-o țară tot mai atee şi imorală.

Dosarele preoților. Pledoarie pentru iertare

Încă un scandal a ieşit la suprafață punând serios la încercare Biserica şi pe credincioşii ei. Este vorba despre dosarele preoților şi deconspirarea celor care au făcut poliție politică în perioada regimului comunist, a celor care, cu alte cuvinte, au fost turnători.

Antonio Aroneasa

Problema pentru noi este extrem de delicată, pentru că este vorba de ierarhia bisericească, de cei care, prin voia Domnului, au fost puşi să ne conducă pe noi, cei care facem parte din Biserică, spre mântuire. Cel care a cerut deconspirarea, în primul rând a ierarhilor – şi nu este vorba doar de ierarhii ortodocşi, ci şi de conducătorii celorlalte culte, atât creştine cât şi necreştine – a fost ministrul Culturii şi Cultelor, Adrian Iorgulescu (foto). Reacția Prea Fericitului Patriarh Teoctist la solicitarea ministrului a fost una aşteptată, acesta spunând că Sfântul Sinod al BOR nu are nimic împotriva deconspirării. S-a mai spus, printre altele, că judecarea celor care au colaborat cu Securitatea nu poate fi făcută decât de către Biserică şi este perfect normal şi adevărat întrucât, în eventualitatea în care ar exista „cazuri grave", posibilitatea de a lua măsuri aparține ierarhiei bisericeşti. Ce înseamnă cazuri grave este greu de spus. Este de aşteptat deznodământul acestei acțiuni în urma căreia vom vedea şi vom şti cu siguranță mai mult decât am ştiut până acum. Ce va naşte în sufletele noastre această deconspirare este greu de spus şi de prevăzut. În mod sigur, unii se pot sminti şi pentru aceştia mereu îmi vine în minte exemplul lui Iuda, cel care, apostol fiind, l-a trădat pe Însuşi Mântuitorul – şi acesta este adevărul în privința lui Iuda, chiar dacă unii au încercat din răsputeri să ne spună altceva! – şi cu toate acestea nimeni nu s-a gândit să îi condamne în grup pe toți ceilalți Apostoli. Aşa stau lucrurile şi cu BOR. Este vorba despre dosarele unor preoți sau ierarhi şi nu ale tuturor reprezentanților. Câți au fost colaboratori? Deocamdată nu ştim, dar sperăm ca numărul lor să fie cât mai mic. Sigur, este regretabil că au fost astfel de cazuri, însă numai Dumnezeu poate şti în ce condiții au semnat aceştia un act în baza căruia noi cei de azi îi incriminăm, noi cei care am trăit în libertate, sau am prins regimul comunist la o vârstă la care nimeni nu ne putea cere să devenim turnători.

Cui folosește?

Într-un interviu televizat al teologului ortodox Radu Preda, profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj, acesta remarca întârzierea cu care se face această acțiune, spre deosebire, de

exemplu, de alte țări cu ierarhie majoritară catolică – este vorba de Polonia şi de Ungaria –, în care ierarhii Bisericii Catolice care au colaborat cu Securitatea au făcut un gest firesc, creştinesc, cerându-şi iertare de la credincioşi pentru acest lucru. Un asemenea gest a făcut la noi şi Î.P.S. Nicolae Corneanu, mitropolitul Banatului, care pentru aceasta a câştigat respect, mai ales din partea intelectualilor. Firește, Î.P.S. Sa nu a urmărit aşa ceva. Dar profesorul Radu Preda a mai amintit un adevăr, extrem de important, pe care din păcate l-am uitat şi anume faptul că mult mai mulți au fost preoții şi ierarhii care au refuzat să colaboreze cu regimul comunist, pentru acest refuz mulți dintre ei înfruntând lungi perioade de temniță. Prin urmare, mai degrabă se poate vorbi de un martiriu al BOR în vremea regimului comunist. Din păcate, rolul presei din România – şi nu numai – este să scoată la iveală răul, negativul, pentru a face senzație şi chiar dacă acesta este redus în cantitate i se dă o atât de mare amploare, încât avem impresia că totul a fost numai rău. Este mult mai palpitant să aflu că ierarhul X, ortodox sau nu, a colaborat cu regimul comunist pentru că subiectul respectiv oferă prilej de bârfă, dar şi de sminteală. Ce dacă au fost mult mai mulți cei care au suferit în închisoare? Nu este ceva senzațional, aceasta ține de trecut. Da, este interesant de ştiut cine a colaborat, dar în acelaşi timp nu trebuie să uităm că majoritatea celor care au făcut închisoare politică i-au iertat pe cei din cauza cărora au suferit. Şi, atâta vreme cât adevărații turnători, cei care au făcut asta din pasiune, cu dragă inimă, nu sunt luați la rost, cui foloseşte? Da, aflăm că într-un moment de slăbiciune cutare personalitate a semnat un act – chiar dacă nu a dat nici o informație care să facă rău cuiva – şi ne alimentăm astfel patima de a bârfi, de a urî şi de a terfeli pe oricine. Cu bucurie. Şi asta este pe placul dracului, în nici un caz al lui Dumnezeu.

De când a început întreg scandalul – şi nu mă refer doar la preoţi – am aflat numai adevăruri compromiţătoare despre mari personalităţi. Despre Noica, despre Paleologu şi recent, cu mâhnire, despre părintele Iustin Marchiş. Mă întrebam, la un moment dat, cum ar trebui să reacţionez dacă aş afla că părintele Constantin Galeriu, sau părintele Dumitru Stăniloae au „colaborat“ şi ei cu Securitatea. Nu ştiu! Ştiu doar că semnarea unui angajament putea fi făcută în atâtea împrejurări. Ce valoare incriminatoare poate avea un document semnat, să spunem, cu pistolul la ceafă, sau în urma unui şantaj? Şi, mai ales, ce prevedea acel angajament? Sau, dacă informaţiile pe care „colaboratorii“ le-au dat au fost pozitive, care nu au făcut nimănui nici un rău, unde este vina?

O şansă de fructificat

Cred că reacţiile noastre în legătură cu deconspirarea, fie ea a politicienilor, a oamenilor de cultură, sau a reprezentanţilor cultelor religioase, sunt lipsite de logică şi de înţelegere. Nu este firesc să „lovim“ – pentru că, iată, fără să vrem ne întoarcem la Vechiul Testament şi la Legea Talionului – doar pe cei care au făcut rău şi nu pe cei care prin notele lor informative nu au făcut nici o nedreptate? În tot acest scandal mediatic, în acest haos produs de aşa-zisa deconspirare, mă întreb unde sunt adevăraţii turnători şi ofiţerii de Securitate care i-au supus pe oameni la astfel de presiuni. Nebunia declanşată îi scoate la suprafaţă pe unii a căror vină este extrem de mică şi îi ascunde pe cei care au trădat cu pasiune. Dacă aceştia, înainte de ’89, îşi băteau joc de noi forţându-ne să pârâm, acum râd în hohote când văd ditamai circul provocat tot de ei. Şi culmea, acum, ca şi atunci par să iasă câştigători.

Este interesant, pe de altă parte, şi punctul de vedere pe care domnul Marius Vasileanu îl lansează în editorialul din „Adevărul Literar şi Artistic“ de la 2 septembrie, în care afirmă că dosariada este o şansă imensă pentru BOR, chiar dacă acţiunea poate avea un efect negativ. Este şansa de a elimina odată pentru totdeauna toate zvonurile răutăcioase întreţinute de ani de zile şi de a arăta că Biserica nu este nici pe departe plină de informatori şi că reprezentanţii ei nu au colaborat în masă cu regimul comnist, ci că numărul acestora este nesemnificativ. Dacă au fost accidente, este cu totul altceva, iar acestea nu reprezintă Biserica în totalitate. Este un exerciţiu greu, dureros pentru Biserică, din care aceasta are şansa de a ieşi cu fruntea sus, iar dacă este cazul, curăţată. Şi cred că, asemenea ÎPS Nicolae al Banatului, cei care se vor spovedi public, acolo unde este nevoie, vor câştiga înţelegerea şi aprecierea celor din jur.

Înainte de toate însă şi indiferent care ar fi rezultatul, cred că ar trebui să ne reamintim de învăţătura iertării. Suntem creştini şi iertarea trebuie să fie o virtute esenţială, care să lucreze în fiinţa noastră. Tare îmi este teamă că încă odată suntem traşi pe sfoară pentru ca preocupările noastre să fie abătute de la ceea ce este cu adevărat important. Mult mai mult decât deconspirarea celor care nu au fost atât de puternici şi au cedat în faţa unor presiuni, cei care ar trebui să plătească sunt cei ce au folosit diferitele metode pentru a îi „convinge“ pe cei dintâi să colaboreze. Până la urmă, noi ne legăm de victime şi îi lăsăm pe torţionari în pace. Nu ar fi bine să avem mai mult discernământ atunci când ne bucurăm, cu bucurie drăcească, că încă unul a fost găsit cu dosar? Şi să ne întrebăm o clipă, în toiul acestei false bucurii, dacă noi ne-a fi comportat altfel. Aşa cum este dificil să găsim un răspuns, la fel de greu este să judecăm fără noimă şi să ne menţinem în acelaşi timp şi în Adevăr. Nu greu, ci imposibil.

Riscurile dosariadei preoțești

Fâlfâind zgomotos din aripi, dosarele fostei Securități se întorc târziu în societatea noastră post decembristă, aidoma unor păsări migratoare betegite de efectul de seră al tranziției.

Cristian Curte

De ce abia acum, nu îmi propun să lămuresc în prezentul articol, deşi poate că discuția ar trebui să fie purtată. Ceea ce îmi reține atenția este recenta inițiativă a unui grup de intelectuali de a cere deconspirarea clericilor ortodocşi care au colaborat cu fosta Securitate.

Într-o emisiune difuzată de Deutsche Welle, Horia Roman Patapievici afirma că: „Există o concepție larg împărtăşită printre oamenii care înțeleg într-un anume fel patriotismul, că țara s-ar destabiliza şi că poporul ar părăsi în masă Biserica dacă lumea ar afla adevărul despre colaborarea cu Securitatea a unora dintre înaltele fețe bisericeşti. Potrivit acestei concepții trebuie să ascundem adevărul dacă vrem să conservăm credința. Acest tip de patriotism nu este doar dăunător, prin faptul că întreține o confuzie imorală între minciună şi credință; nu este doar trufaş, prin aceea că refuză mulțimii ceea ce oferă câtorva: cunoaşterea privilegiată a adevărului aflat în dosare; cred că este cu totul şi cu totul ineficient, judecat în raport cu obiectivul pe care şi-l propune". Într-un interviu acordat BBC şi difuzat în cadrul emisiunii „Puterea Credinței", Teodor Baconsky pleda pentru deconspirare pe considerentul că, până la urmă, „clericii sunt cetățeni care au aceleaşi obligații ca toți ceilalți cetățeni printre care şi obligația transparenței atunci când exerciți o funcție publică. Şi apoi, lumea aşteaptă de la biserică sugestii de comportament moral. Cred că dacă această dosariadă va purifica spațiul public românesc ea nu trebuie să se oprească la uşile altarului. Se ştie că au existat membri ai clerului şi ai episcopatului care au fost colaboratori pătimaşi ai Securității, cariera lor e bazată pe această fundație putredă şi dreptul lor de a da lecții de moralitate e egal cu zero". În aceeaşi emisiune, criticul Dan C. Mihăilescu făcea apel la cuvintele lui Iisus, care a spus: „Veți afla adevărul şi adevărul vă va face liberi! Țin la această exhibare, evident, fără dorință de răzbunare. Noi trebuie să ştim ca să putem ierta! Ca să ierți trebuie să ştii ce. Care este partea proastă acum... Că nu s-a dorit să se ajungă la înalții ierarhi ai Bisericii, pentru că acolo lucrurile sunt sigur mai delicate, de oamenii aceia depind zeci, sute, poate chiar mii de persoane. Pe urmă, este un conflict în faptul că multă lume, mai ales din societatea corectitudinii politice, a cerut numai deconspirarea preoților ortodocşi. Or Securitatea a racolat clerici ai tuturor cultelor."

Vânătoarea de vrăjitoare

Ca o replică indirectă la această cerere a intelectualității româneşti, putem menționa opinia Părintelui Patriarh Teoctist care, în predica sa de la 22 august anul curent, reafirma hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, care „încă din 1997 a declarat oficial că nu este împotriva deschiderii dosarelor. Nu ne opunem. Se pot deschide dosarele preoțimii. Dar iată se repetă aceleaşi lucruri, învechite de acum, ca şi cum am fi vorbit atunci în vânt." Fost deținut politic, Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, Bartolomeu Anania, s-a arătat de asemenea deschis deconspirării clericilor ortodocşi pentru

că: „Trebuie să-şi facă şi Biserica rânduială în propria ogradă.“ În acelaşi timp, ierarhul ardelean a declarat: „S-ar putea ca mulți să fie dezamăgiți. Adică să fie un număr mult mai mic (de colaboratori, n.n.) decât se aşteptau oamenii.“

La o primă trecere în revistă, avem radiografia unei debut promițător: intelectualii creştin-ortodocşi cer deconspirarea, iar Biserica este deschisă la această idee. E foarte firesc ceea ce ei cer şi argumentele lor sunt de bun simț: nu poți ascunde adevărul pentru a salva credința, clericii sunt cetățeni la fel ca noi, iar ca să îi iertăm trebuie să ştim ceea ce au făcut. Totuşi, în procesul acestei deconspirări ar putea interveni mecanisme în măsură să invalideze parțial argumentele de mai sus. În cazul în care se va ajunge la varianta fericită a postării integrale a dosarelor pe Internet, putem presupune că orice creştin nedumerit de etichete lipite în grabă de către presă pe mitrele unor ierahi va putea să îşi limpezească nedumeririle navigând prin dosare. Fără să ne punem problema tehnologică a unei astfel de soluții (dacă e să ne gândim la cantitatea enormă de informație şi la costurile întreținerii unui asemenea *site*, care ar trebui să poată fi accesat suficient de rapid, altminteri va avea mai degrabă un efect de propagandă decât unul informativ, vom avea ingredientele unui eşec) nu e greu să ne imaginăm totuşi numărul redus de persoane care ar poseda timpul necesar, cunoştințele aferente şi răbdarea pe măsură pentru a se documenta direct la sursă din simplă curiozitate. Imensa majoritate se va mulțumi în schimb cu etichetele fabricate la repezeală în varii medii şi din diverse interese, găsind în ele un subiect numai bun de bârfă în pauza de masă de la serviciu. La apetența aceasta grozavă a neamului nostru (creştin ortodox şi cu încredere în Biserică!) pentru senzațional de proastă factură se va adăuga o presă pe măsură. Inaptă în a analiza fenomenul bisericesc şi cu un soi de anticlericalism moştenit de la o societate civilă care iubeşte creştinismul dar ... nu în forma lui ecclezială, presa va fi bucuroasă să pornească la o vânătoare de vrăjitoare şi va exploata orice dialog cu potențial de scandal.

Incompetența primejdioasă a presei

Am fi naivi să credem că principala grijă a presei noastre va fi aceea de a informa corect şi detaliat asupra colaborării cu Securitatea a diferiților clerici. Să ne aducem aminte de cazul Tanacu, când aceeaşi presă a inventat o cruce şi o răstig-

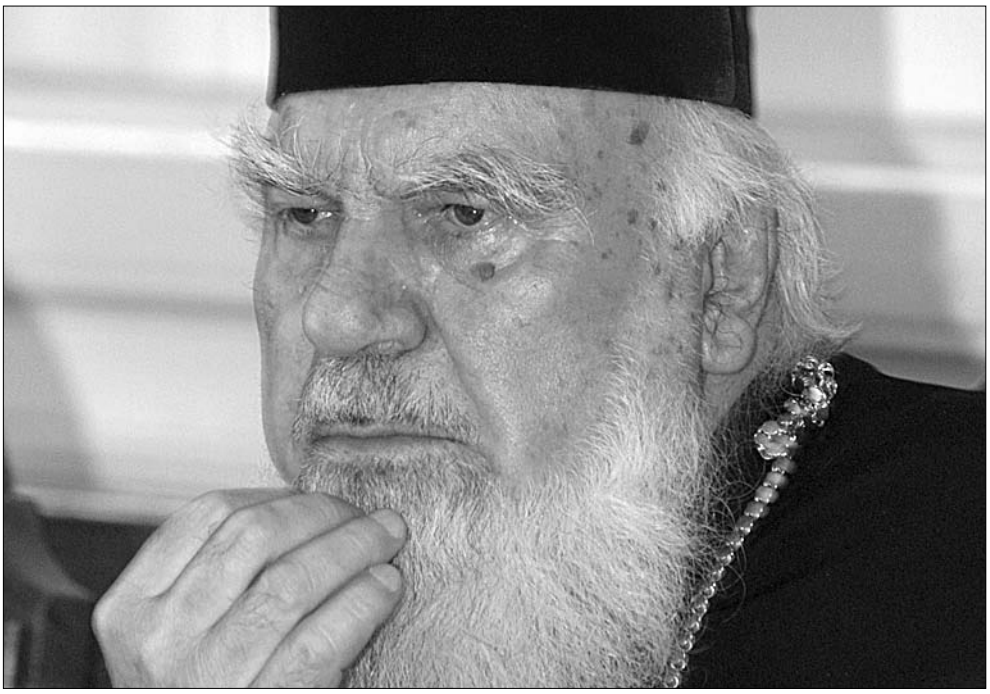

ÎPS Bartolomeu Anania, Mitropolitul Clujului

nire, copiată parcă dintr-un manual medieval al torturilor, şi a etichetat drept criminal pe un ieromonah care era cercetat în stare de libertate, în timpul unei anchete abia începute. Prin comparaţie, presa franceză a evitat orice denumire incriminatoare pentru asasina româncă a fratelui Roger, atât timp cât ancheta a fost în desfăşurare. Dacă adăugăm la acest tablou faptul că în cazul fratelui Roger era vorba de o personalitate intens mediatizată, un simbol al iubirii pentru întregul Occident, iar omuciderea s-a petrecut în văzul a sute de persoane, şi îl aşezăm faţă în faţă cu cazul Tanacu, în care ieromonahul Corogeanu nu a ucis-o în mod direct pe sora Irina Cornici, necunoscută pentru media până în momentul morţii, avem imaginea unei incompetenţe cel puţin suspecte. La acest caz putem adăuga alte zeci în care presa a căutat cu obstinaţie clerici pentru rugul ei mereu aprins. M-am referit la acesta pentru că a fost cel mai mediatizat, dar îi putem adăuga cazul dispariţiei din judeţul Tulcea, în care copilul trebuia să fi fost răpit de călugări doar pentru că părinţii l-au pierdut în apropierea unei mănăstiri. Afirmaţiile aberante s-au destrămat în această situaţie odată cu descoperirea cadavrului fără urme de violenţă, dar câţi creştini au urmărit desfăşurarea cazului până la capăt?

Cu astfel de precedente, mă întreb cum vor fi edificaţi oamenii care vor „să ştie pentru a putea ierta"? Pentru că în cazul colaborării cu fosta Securitate lucrurile sunt infinit mai complexe şi mai greu de cercetat. Cine şi în ce fel va diferenţia între colaboratorul benevol, care turna pentru a obţine diferite avantaje, şi informatorul „reeducat" prin diferite mijloace care nu au exclus tortura? Cine va publica notiţele informative inofensive ale unui „colaborator" care refăcea pe hârtie diferite trasee, reale sau imaginare, excluzând persoane şi informaţii esenţiale pentru Securitate? Din contactul repetat cu foştii deţinuţi politici, pot spune că variantele de a „fenta" securistul care te supraveghea erau tot atât de variate pe cât erau cei supravegheaţi. Or astfel de note, care nu numai că nu erau în folosul Securităţii, ci încercau o luptă camuflată cu aparatul ei, pot fi folosite la repezeală pentru a inventa colaboratori care, de *facto*, nu au fost niciodată în această postură. Să ne amintim doar modalitatea în care Î.P.S. Bartolomeu Anania a fost ponegrit drept colaborator al regimului în contextul înfiinţării Mitropoliei de la Cluj şi să ne gândim că tovarăşii săi de suferinţă, cu care a pătimit în temniţă, l-au apărat catalogând atitudinile sale din închisoare drept o rezistenţă la reeducare şi nu drept o cedare, şi vom avea un prim exemplu despre cum legătura cu Securitatea poate fi folosită pentru a denigra tocmai pe cei care i s-au opus.

Iuda poate deveni erou

În situaţia unei deconspirări lipsite de ştiinţă, discernământ şi nuanţă, am putea avea în viitor o Biserică în care Iuda ar fi confundat cu tâlharul de pe cruce, deşi în tradiţia ecclezială unul e pomenit ca exemplu de pervertire, iar celălalt ca model al mântuirii. Am putea obţine atunci nu o lustraţie, ci o pervetire demonică a valorilor atât în Biserică, cât şi în afara ei. Nu numai că românii nu vor ajunge să ştie pentru a putea ierta, nu numai că vor exclude oameni onorabili de la statutul de cetăţean, dar mă tem că, ajungând să nu mai discearnă între adevăr şi falsitate, vor reuşi să îşi piardă tocmai ceea ce încă mai au într-o oarecare măsură: credinţa. Ei nu vor cunoaşte adevărul şi nu vor fi nicidecum mai liberi. Argumentele intelectualilor sunt folositoare într-o societate normală. O societate bolnavă ca a noastră s-ar putea să aibă nevoie de o perioadă îndelungată de reanimare; altminteri, încercând să trezim din comă, prin mijloace intesive, bolnavul nostru rahitic, s-ar putea să obţinem nu un om viu, ci un zombi.

Iar dacă e nevoie de argumente pentru a dovedi coma noastră profundă, mă întreb: cum de vorbim, la 16 ani după acel decembrie însângerat, de colaboratori şi nu de ofiţeri? Cum de ne gândim la vina celor care au pus umărul şi nu îi căutam pe cei care au dat cu bâta sau, mai rău, cu ordinul. În capitalismul nostru de duzină, generali şi activişti deopotrivă îşi împart limuzinele luxoase şi fotoliile în Parlament, zâmbind gigantic, pentru că ei nu au avut dosare. Ei le-au întocmit. Forţând lucrurile, dacă o canalie ca Ţurcanu (călăul-şef al „reeducării" de la Piteşti) ar mai trăi astăzi, ar putea ponegri un martir ca Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa. Nu i-ar trebui decât un post de televiziune cu audienţă consistentă. Că dosare cine stă să citească?

Asupra unei stări din Biserică. Nedumeriri

Iată-mă obligat să revin, după ce am tras un prim semnal de alarmă într-un număr anterior al revistei, asupra unei stări din Biserică. Nu o fac cu bucurie, întrucât îmi dau seama că problemele bisericeşti nu găsesc în publicul larg înţelegerea critică de care este neapărată nevoie. Evidenţierea unor astfel de aspecte constituie de cele mai multe ori prilej de spectacol.

Constantin Mihai

Problema pe care încerc să o ridic este mult prea delicată. Dovadă, cazurile extrem de dese ale relei-credinţe din partea unor preopinenţi de a pretinde că, atunci când ai afirmat ceva despre un om al Bisericii, ai insultat Biserica. De aceea, linia noastră directoare are drept ghid prudenţa. O problemă se dezbate o dată şi nu se revine asupra ei, în speranţa că persoanele competente iau notă şi încearcă să îndrepte situaţia. Din păcate, lucrurile nu stau aşa. Trebuie să constatăm acest fapt.

Nu există posibilitatea de ridicare a prestigiului Bisericii şi de pătrundere în sferele mai ridicate fără recunoaşterea energiilor sale creatoare. Un sprijin al teologiei lucrătoare şi luptătoare, deopotrivă, este Părintele Arhimandrit Chesarie Gheorghescu, duhovnicul Mânăstirii Dintr-un Lemn, Vâlcea. Un teolog cărturar cu studii strălucite la Academia Teologică de la Moscova, precum şi cu un doctorat, sub îndrumarea Părintelui Stăniloae, despre problema iconomiei divine şi a iconomiei bisericeşti în învăţătura ortodoxă, Părintele Chesarie contribuie la cercetarea teologică românească printr-o serie de studii ştiinţifice, riguroase şi erudite. Părintele Chesarie este dublat şi de latura unei duhovnicii exemplare, începută de la o vârstă fragedă (sluje şte patru ani la Moscova şi Zagorsk ca diacon şi, ulterior, ca preot). Părintele Chesarie denunţă la Roma, la Ambasada Americană din Atena, precum şi la redacţia greacă a ziarului „I Fonis tis Elefterias“ decretul bolşevic din 1959, care cerea desfiinţarea monahismului în România. Ca urmare a acestei atitudini tranşante, la întoarcerea în ţară, Părintele Chesarie este arestat, trecând, alături de o întreagă generaţie de sacrificiu, prin geografia penitenciară de la Jilava, Uranus, Dej, Gherla, de unde este eliberat în 1964. I se fixează domiciliul obligatoriu la Mânăstirea Dintr-un Lemn, considerat *persona non grata*, dar având condescendenţa de la Episcopul Iosif al Râmnicului, de a oficia ca preot şi duhovnic, deşi pe linie politică se afla sub interdicţie civică timp de 10 ani. Persecu-

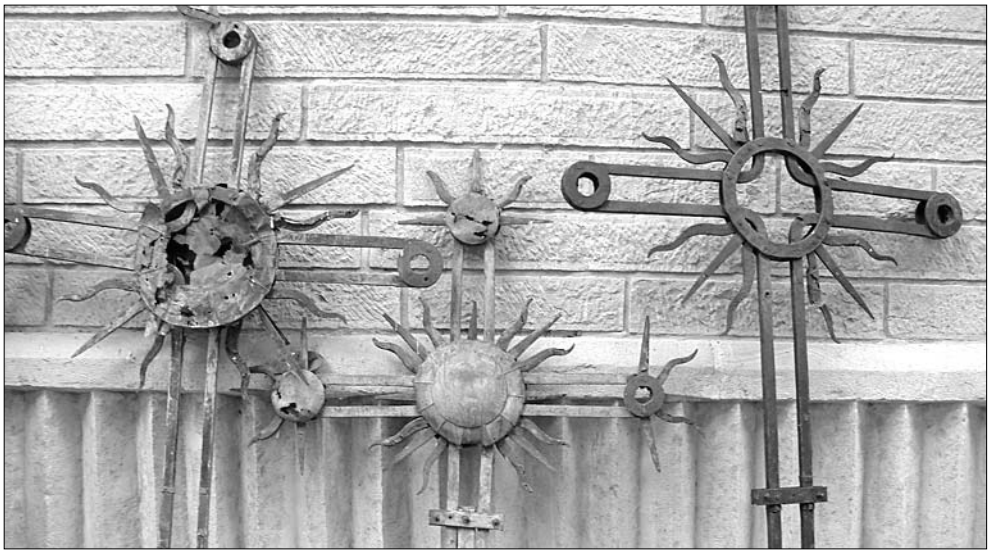

țiile din partea Securității îl vor urmări mereu, la care se adaugă şicanele din partea Patriarhiei şi a Episcopiei Râmnicului.

Traseul Părintelui Chesarie, un duhovnic prețuit, a fost şi rămâne unul complicat, purtând pecetea unui luptător anticomunist, asemenea regretaților preoți Liviu Brânzaş şi Constantin Voicescu, care a deranjat şi încă mai deranjează o parte a oamenilor Bisericii, nărăvită în ateismul securisto-comunist, mentalitate păguboasă la care încă nu a renunțat. Cu siguranță, o primenire a acesteia nu poate duce decât la o înnoire religioasă autentică, în duhul tradiției patristice. O condamnare publică, sub aspect spiritual-religios, a comunismului ca doctrină a răului Absolut şi a Securității făcută din partea BOR, prin vocea Patriarhului şi a Sfântului Sinod nu este prea târzie pentru o primenire autentică, pentru o restabilire a lucrurilor în ordinea lor firească. Probabil că în actualul context de desecretizare a dosarelor cultelor, vom asista la un proces de limpezire a apelor şi în Biserica Ortodoxă Română pentru a putea intra pe un făgaş normal. Recuperarea unei personalități de talia Părintelui Chesarie constituie un act de reparație pe care Ierarhia Bisericii ar trebui să-l întreprindă spre cinstea ei, punând capăt unei nedreptăți care durează de mult.

Cu toate acestea, Părintele Chesarie este într-un exil de peste 60 de ani, fiind şi acum la Mânăstirea Dintr-un Lemn, sub o formă de domiciliu obligatoriu. Umilințele nedrepte la care este supus din partea Stareței Mânăstirii, a Episcopului Gherasim al Râmnicului care, credem noi, că este profund dezinformat de această situație intolerabilă, precum şi tăcerea suspectă a Patriarhiei ne determină să reluăm în discuție o stare ciudată care se petrece în Biserica Ortodoxă. Meritele Părintelui Chesarie sunt absolut incontestabile atât pe plan duhovnicesc, cât şi pe plan cărturăresc şi totuşi planează aceste nedumeriri. Nu este vorba de acordarea vreunei distincții sau funcții, ci de reintrarea în normalitate, prin recunoaşterea şi respectarea calităților unei fețe bisericeşti.

Ne întrebăm atunci: dacă nu i se reproşează nimic, care sunt motivele reale pentru care există această stare în Biserică, în cazul Părintelui Chesarie? Aşteptăm un răspuns din partea autorităților competente, care să ne lămurească această nedumerire. Până atunci propunem ca argument Biserica, instituție care desigur garantează adevărul religios, dar e, în acelaşi timp, şi îndreptar pentru o aspră disciplină şi pentru înfrânare. Biserica trebuie să fie disciplină, control de sine şi lege. Să fie EA pildă şi început al înfăptuirii de aici, de jos, a cetății lui Dumnezeu. Se mai poate socoti nedumerit cineva de stăruința noastră pentru eliminarea acestei neclarități, după ce am afirmat deschis ce reprezintă pentru noi Biserica? Stricta respectare a ființei juridice a Bisericii, iată prima condiție a valabilității ei. Nu este vorba de Ierusalimul ceresc care stă în grija lui Dumnezeu, ci de Biserica concretă, dată în paza oamenilor, pentru paza şi îndrumarea lor. Este dificil? Probabil. Dar altfel nu se poate.

Deconspirarea deconspirării

Au dat în clocot şi acum fierb la foc mocnit toate „non-conştiinţele" clasei noastre politice. A fost deschisă cutia Pandorei şi tot trecutul lor infam stă să se surpe peste ei. E bine? E rău? Pe de o parte e bine că, în sfârşit, a început să se mişte ceva în problema esenţială a societăţii româneşti postdecembriste: exorcizarea răului din sufletul colectiv al poporului român.

Demostene Andronescu

Pe de altă parte, însă, este foarte suspectă zarva care se face în jurul deconspirării informatorilor Securităţii care, în fond, este doar un aspect, şi nu cel mai important, al problemelor care ne interesează şi anume: adoptarea unei legi a lustraţiei şi procesul comunismului. Am impresia că, această isterie a dosarelor, care a cuprins întreaga societate românească, este orchestrată şi are menirea să oculteze problemele esenţiale amintite mai sus. Dacă această zarvă va mai dura mult, atunci problema deconspirării, de care se face atâta caz, va cădea în derizoriu şi, odată cu ea, vor cădea în derizoriu şi celelalte două (legea lustraţiei şi procesul comunismului), aşa cum se întâmplă, de fapt, şi cu lupta împotriva corupţiei. După cum unii dintre marii rechini ai corupţiei sunt, pe de o parte, arestaţi de procurori şi, pe de altă parte, eliberaţi de judecători, şi în acest caz, unii dintre împricinaţi vor fi, pe de o parte, deconspiraţi, iar, pe de altă parte, vor fi avansaţi sau, în cel mai rău caz în ceea ce-i priveşte, vor fi lăsaţi în plata Domnului să-şi rumege, în linişte, agoniseala. De altfel sunt şi semne că aşa se va întâmpla. Căci iată ce năstruşnicii avansează, nu un oarecare, ci un scriitor mai mult decât respectabil, şi formator de opinie pe deasupra, (l-am numit pe domnul Mircea Cărtărăscu), care, într-un articol intitulat „O posibilă soluţie în cazul dosariadei", apărut în *Jurnalul Naţional* de la 29 august, propune, nici mai mult, nici mai puţin, să apelăm la o comisie de arbitraj europeană (un fel de instanţă morală *sui generis*) care să ne facă dreptate! Dar să-i dăm cuvântul dumnealui: „Cine să facă la noi, dintre noi, deosebirea, fie şi pe bază de documente, dintre cei care-au fost vectorii sistemului comunist şi cei care doar l-au suportat? Cine a putut rămâne, timp de patruzeci de ani, atât de curat încât să poată fi, azi, o instanţă credibilă?... În consecinţă, doar într-o doară, ca încă o idee aruncată într-un *brainstorming* naţional, mă întreb dacă, din momentul intrării în Uniunea Europeană, n-ar fi mai bine, mai curat, mai eficient ca toate dosarele fostei Securităţi să fie predate unei comisii europene, care să delimiteze obiectiv zona de negru pur a societăţii noastre şi să o aşeze sub incidenţa legii. În definitiv să ne amintim de un fapt: cândva românii au comis gestul, aparent la fel de nepatriotic, de a apela la un principe străin. El s-a dovedit, deşi era neamţ, cel mai mare român din istorie". Hodoronc-tronc! Ce are a face una cu alta?! Domnul Mircea Cărtărăscu ori este înduioşător de naiv, ori este, pur şi simplu, cinic şi îşi bate joc de suferinţele generaţiilor precedente.

Legea deconspirării, o diversiune

Dar să revenim la problema dosarelor. În ceea ce mă priveşte, despre legea 187 privind ac-

cesul la propriul dosar şi deconspirarea Securității ca poliție politică, apărută în decembrie 1999, mi-am spus părerea încă de pe vremea cînd inițiatorul ei, domnul Constantin Ticu Dumitrescu, senator pe atunci, a introdus-o, sub formă de proiect, în Parlament. De pe atunci am considerat că această lege constituie o mare şi ticăloasă diversiune. De pe atunci semnalam că prin ea se va abate atenția opiniei publice de la problema esențială a societății româneşti postdecembriste (care era pe atunci, şi continuă să fie şi astăzi, deconspirarea şi stigmatizarea *marilor ticăloşi* ai istoriei noastre recente) spre o zonă a unor ticăloşii mult mai mărunte şi – având în vedere circumstanțele în care au fost săvârşite – mai puțin vinovate. Căci, oricât de aspru i-am judeca noi pe foştii informatori, trebuie, totuşi, să recunoştem că, în ultimă instanță, marea majoritate a acestora tot *victime* sunt. Victime ale propriilor lor slăbicini, laşități sau păcate. Unde ni-s, însă, adevărații călăi?

Şi iată că acum se vădeşte că am avut dreptate. Au trecut aproape şapte ani de la intrarea în vigoare a legii respective şi eu nu am auzit ca ea să-şi fi făcut vreun efect. Au avut de atunci loc alegeri prezidențiale, parlamentare şi locale pentru două legislaturi, au fost aleşi sau numiți în diferite demnități ori funcții înalte zecii, sute, de indivizi, unii dintre ei vădit suspecți, iar alții chiar contestați pe față, şi eu nu am auzit ca vreunuia dintre aceştia să i se fi barat drumul spre demnitatea sau funcția respectivă în virtutea articolului 2 lit. a) – c) al acestei legi care prevede destul de clar obligativitatea verificării lor din oficiu. Toți au avut dreptul să candideze şi să fie aleşi ori numiți în funcțiile respective doar pe baza unei declarații dată pe propria răspundere. Iar acum, când a început, nu pot încă discerne din ce motive, în forță acțiunea aceasta numită „dosariadă“ şi unii dintre ei au fost deconspirați, observăm cu stupoare că nici măcar nu sunt chemați în instanță, să răspundă penal pentru declarație mincinoasă, necum să fie sancționați în vreun fel pentru turnătorie. Domnul Dan Voiculescu *alias* „Felix“, de exemplu, dovedit că a fost informator (ba se spune că ar fi fost chiar ofițer acoperit), e bine, *merci*. Nu i s-a clintit un fir de păr. Este pe mai departe parlamentar, votează sau respinge legi, dă verdicte, propune soluții şi, cosiderându-se calomniat, amenință cu justiția.

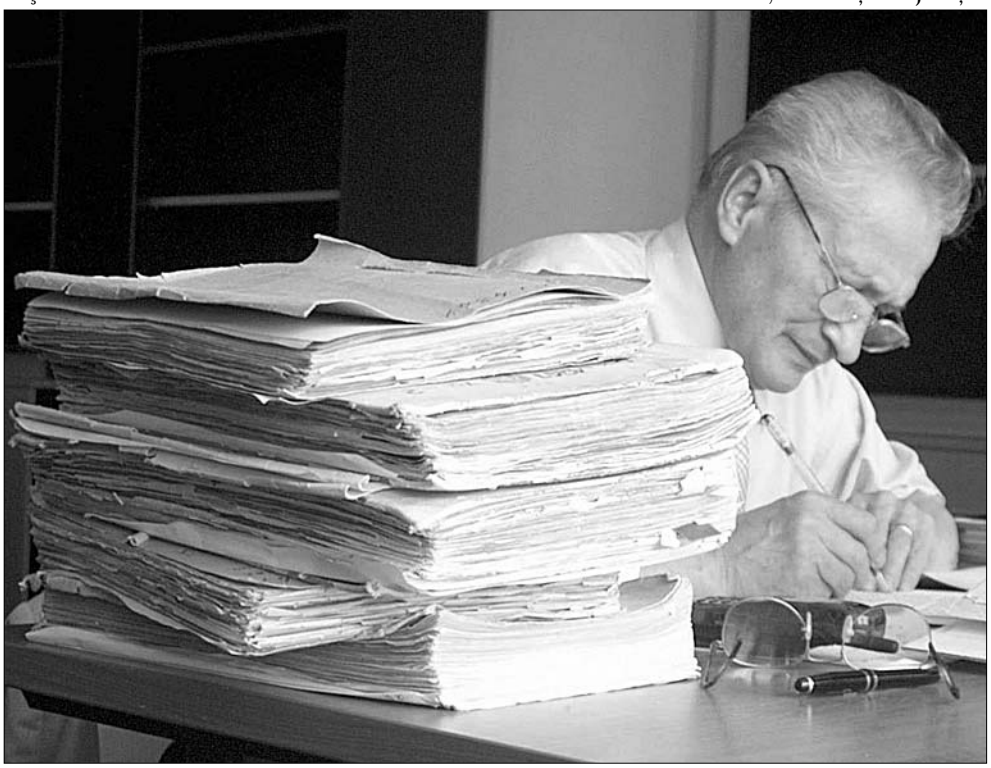

Constantin Ticu Dumitrescu, autorul Legii deconspirării

Ba mai are şi tupeul să pretindă că tot ce a făcut a făcut din patriotism şi că nu se consideră cu nimic vinovat faţă de poporul român. Şi asemenea lui sunt mulţi.

Ţapul ispăşitor al poliţiei politice

Spuneam mai sus că nu pot încă discerne motivele pentru care s-a iscat această furtună, tocmai acum, într-un moment atât de neptrivit, (mă gândesc la „iminenta“ noastră integrare în Uniunea Europeană). Dacă deconspirarea tot nu s-a făcut la timp, ea mai putea fi amânată încă vreo câteva luni, când ar fi putut fi făcută în cu totul alt climat. În orice caz, eu nu cred că ea a fost demarată, tocmai acum, din dorinţa „cuiva“ de a purifica moral clasa noastră politică, cum pretind unii. Mai degrabă înclin să cred că ea face parte din lupta surdă pentru putere care se dă, de o bucată bună de timp, în sânul acestei clase. Prin ea se intenţionează compromiterea adversarilor politici, reglarea unor conturi sau plătirea unor polițe. Este edificator, în acest sens, cazul doamnei Mona Muscă. Nu înţeleg de ce în jurul acestui caz s-a făcut atâta zarvă, de parcă ea ar reprezenta chintesenţa răului din societatea românească, când, de fapt, nu este decât unul din sutele sau chiar miile de informatori pe care Securitatea i-a racolat prin diverse metode. Sigur, se poate ca, la zarva făcută în jurul cazului dumneaei, să fi contribuit şi impactul emoţional pe care această deconspirare l-a avut asupra acelui segment din populaţie care-şi făcuse din ea un fel de „reper moral“. Nu pot însă să nu observ că domnul Tăriceanu nu este străin de acest scandal. Doamna Muscă a plătit, cu această ocazie, cu vârf şi îndesat, îndrăzneala de a-l fi înfruntat cândva pe primul ministru în legătură cu anticipatele şi, spun unii, şi pentru faptul că ar fi râvnit la şefia Partidului Liberal.

De asemenea, este suspectă reacţia pe care a avut-o, cu această ocazie, elita intelectuală românească şi societatea civilă în general. Nu ştiu dacă domnul Gabriel Liiceanu are sau nu simpatii liberale, dar scrisoarea deschisă adresată de dumnealui „împricinatei“, deşi, în principiu justificată, este totuşi prea severă şi, mai ales, discriminatorie. Se pune întrebarea de ce dumnealui nu a trimis o asemenea scrisoare şi altora mult mai

Mona Muscă

proeminenţi şi, în orice caz, mult mai vinovaţi precum Dan Voiculescu, de exemplu. Avea posibilitatea, apoi, să se adreseze *tuturor* celor deconspiraţi cum s-a adresat cândva *tuturor* lichelilor. De asemenea, este deosebit de suspect faptul că foarte mulţi dintre intelectualii noştrii de frunte au simţit nevoia ca, imediat ce a apărut scrisoarea, să ia poziţie şi să arunce cu piatra, deşi foarte mulţi dintre ei nu aveau calitatea morală să facă acest lucru. Este clar că toată această tărăşenie a fost orhestrată. Şi, între noi fie vorba, dacă această acţiune va merge până la capăt, atunci domnul Liiceanu va avea ocazia să trimită câte o astfel de scrisoare multora dintre cei pe care „păcatul“ doamnei Mona Muscă i-a „scandalizat“ atât de tare.

Şi ar mai fi de observat un aspect. Se pare că asistăm, cu această ocazie, şi la începutul unei lupte între generaţii. „Lupii tineri“ au ieşit la atac, încercând să-i compromită pe „bătrâni“ pentru a le lua locul. Este edificatoare, în acest sens, sârguinţa cu care, alde Cosmin Guşă, Lavinia Şandru, Mugur Ciuvică şi alţii din generaţia lor, scotocesc, pe cont propriu, prin arhive pentru a descoperi lucruri compromiţătoare la adresa „dinozaurilor“ pe care vor să-i dea afară din istorie. Acesta ar putea fi, poate, singurul aspect oarecum pozitiv al acestei acţiuni – care e posibil să intre în istorie sub numele de *Dosariadă*.

Părintele Ion Drăgoi, ucis pentru „banda Arnăuțoiu“

Adrian Nicolae Petcu

Ion Drăgoi s-a născut la 20 octombrie 1900, în comuna Vâlsăneşti, judeţul Argeş. După şcoala primară, urmează Seminarul Teologic de grad II, pe care îl absolvă în 1923. La 15 decembrie 1925, Ion Drăgoi este hirotonit ca preot, apoi la 20 decembrie 1926 este numit la parohia Nucşoara, judeţul Muscel, în locul preotului Pompiliu Dragomirescu care decedase. În acelaşi timp avea să urmeze şi cursurile Facultăţii de Teologie din Bucureşti[1]. A fost unul dintre intelectualii cei mai de seamă ai comunei Nucşoara, contribuind mult la educarea sătenilor. A avut patru băieţi.

În anul 1940, părintele Ion Drăgoi era paroh la Nucşoara, într-o parohie formată din satele Nucşoara, Secături, Slatina şi Sboghiţeşti, cu 382 familii, respectiv 1816 suflete şi filia cu hramul „Duminica Tuturor Sfinţilor“[2].

„A fost un bun slujitor, spunea fiul său Corneliu după 1990. Slujea frumos, cânta frumos şi vorbea frumos. Dacă se ducea la vreun cerc pastoral, cum aveau preoţii din când în când, cu protopopii şi episcopii, sau dacă erau la o înmormântare mai simandicoasă, ceilalţi preoţi ziceau: «Părinte Drăgoi, lasă-mă pe mine să vorbesc primul, că dacă vorbesc după dumneata o să fie apă de ploaie»“[3].

Membru al Partidului Naţional Ţărănesc

În 1932, părintele Drăgoi aderă la politica Partidului Naţional Ţărănesc, cu tradiţie în zonă datorită originii lui Ion Mihalache. Antecedentele politice ale părintelui vor constitui un motiv, dintre multele altele, de a fi urmărit împreună cu familia de către Securitate. În martie 1949, după revenirea în Nucşoara a ofiţerilor deblocaţi Gheorghe Arsenescu şi Toma Arnăuţoiu, se pun bazele grupului de rezistenţă ce avea să activeze în zonă. Alături de aceştia participa păstorul sufletesc al nucşorenilor, părintele Ion Drăgoi, care va depune şi va primi jurământul membrilor grupului nou închegat în locuinţa lui Gheorghe Rizea[4]. Însă, aceasta nu presupunea ca părintele să meargă în munţi alături de partizani, ci de a reprezenta un suport în furnizarea de alimente şi alte lucruri. Totodată, potrivit declaraţiei lui Toma Arnăuţoiu, părintele Drăgoi a fost confesorul grupului, adică cel care îi spovedea şi îi cumineca, îndeplinându-şi astfel misiunea de slujitor al altarului[5].

Însă, imediat Securitatea avea să procedeze la descinderi în localitate, în vederea arestării mem-

[1] ANIC, fond Dudu Velicu, dosar 277, f. 44; *Anuarul Arhiepiscopiei Bucureştilor pe anul 1941*, Tipografia Sf. Mănăstiri Cernica, p. 409; *The Imprisoned Church. Romania 1944-1989*, INST, Bucharest, 1999 , p. 156; Vasile Manea, *Preoţi ortodocşi în închisorile comuniste*, Patmos, 2001, p. 100.

[2] *Calendarul Arhiepiscopiei Bucureştilor pe anul 1940*, Mănăstirea Cernica, p. 212.

[3] Irina Nicolau, Theodor Nițu, *Povestea Eisabetei Rizea. Mărturia lui Cornel Drăgoi*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1993, p. 148.

[4] ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 9A, f. 221; Alexandru Marinescu, *Pagini din rezistența armată anticomunistă. Zona Nucşoara-Făgăraş*, în „Memoria“, nr. 7, p. 48; *Luptătorii din munți*, p. 81.

[5] *Luptătorii din munți. Toma Arnăuțoiu-grupul de la Nucşoara. Documente ale anchetei, procesului, detenției*, editor Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu, Bucureşti, Editura Vremea, 1997, p. 684.

brilor grupului de rezistență. În această situație, la 19 iunie 1949, părintele se va refugia la rudele din împrejurimi[6]. La familia părintelui Drăgoi, Securitatea avea să-l găsească pe fiul acestuia, Cornel, pe care îl va aresta. Ulterior, în toamna aceluiaşi an Securitatea o va aresta şi pe soția sa, Elena Drăgoi, pe care o va supune unei anchete dure pentru a mărturisi unde se ascunde părintele[7].

Arestat pentru implicarea în rezistența anticomunistă

La 26 aprilie 1950, în baza mandatului de arestare nr. 110.205 emis de Parchetul Militar Bucureşti, preotul Ion Drăgoi avea să fie arestat[8], pentru ca la 31 august 1950 să-i fie prelungit mandatul, fiind dus la Jilava[9]. La 1 noiembrie 1950 avea să i se elibereze un alt mandat de arestare, de data aceasta pentru trimiterea sa în judecată, pentru faptele prevăzute şi pedepsite de art. 204, alin. 4 din Codul Penal[10]. Conform procesului-verbal de încheiere a anchetei penale, din 28 mai 1950, preotul Ion Drăgoi, fost membru PNŢ Maniu, „l-a cunoscut pe Arsenescu în casa lui Arnăuțoiu. A doua oară s-a întâlnit cu Arsenescu tot în casa lui Arnăuțoiu, iar a treia oară s-a întâlnit cu Arsenescu în casa lui Gheorghe Rizea. Prima dată a fost chemat de Ion Arnăuțoiu, a doua oară de Victoria Arnăuțoiu şi a treia oară de Laurențiu Arnăuțoiu. În casa lui Gheorghe Rizea s-a întâlnit în luna mai-iunie 1949 şi erau de față Benone Milea, Ion Chircă, Luca Şuțu, Toma şi Petre Arnăuțoiu. Este fugit de acasă de la 23 iunie 1949 şi a stat ascuns până la data arestării". Totodată, părintele era considerat de Securitate, ca unul din fostul PNŢ, care alături de ceilalți membri din rezistență-conduşi de Arsenescu-, „au trecut la crime, terorizând astfel populația din comunele vecine, cât şi pe muncitorii din exploatările pădurilor din această regiune"[11].

În dosarul de anchetă se găseşte o singură declarație (probabil au fost mai multe) dată de

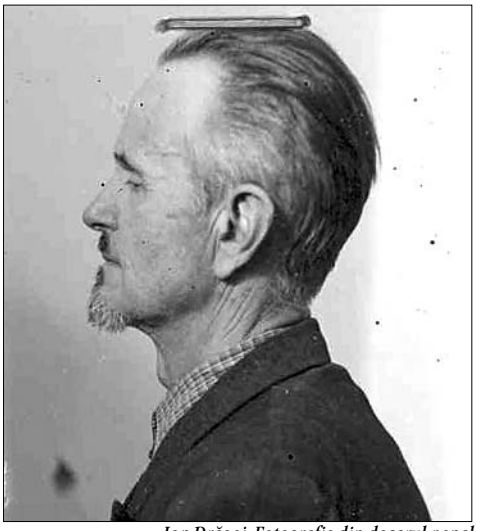

Ion Drăgoi. Fotografie din dosarul penal

preotul Drăgoi în legătură cu faptele sale. Acesta poartă data de 28 mai 1950 şi are următorul conținut: „Activitatea în cadrul bandei Arsenescu nu am avut. L-am cunoscut în casa Arnăuțoiu, fără să ştiu că el este în localitate, după ce bătrânul I. Arnăuțoiu m-a invitat, spunându-mi că a venit fiul său de la Bucureşti cu noutăți, aşa după cum am mai declarat. De altfel, cu Arsenescu nu am vorbit decât de trei ori. Prima dată când l-am cunoscut în casa Arnăuțoiu, a doua oară când am fost chemat de Victoria Arnăuțoiu, în casa P. Arnăuțoiu, şi a treia oară în casa lui Gheorghe Rizea, chemat de Doamna Laurența Arnăuțoiu. Ultima dată când am vorbit cu Arsenescu, a fost în casă la Gh. Rizea, aceasta pe la sfârşitul lui mai, începutul lui iunie 1949, data precisă nu-mi amintesc. Erau de față: Toma Arnăuțoiu, dacă nu mă înşel şi fratele său Petre, Benone Milea, Nel Chircă dezertorul şi frații Şuțu ce venise să cumpere un viței. Unde se găseşte colonelul Arsenescu nu ştiu şi nici cu cine mai este, deoarece eu sunt plecat din comună de la 23 iunie 1949. Am stat adăpostit la părinții mei ce locuiesc în comuna Corbeni-Argeş, la Constantin Şerban în comuna Albeşti-Argeş, la sora Constanța Toma în comuna Vâlsăneşti-Argeş şi la lo-

6 ACNSAS, fond Informativ, dosar 6443, f. 25, 27, 33-35; Irina Nicolau, Theodor Nițu, *op. cit.*, p. 118-119, 148-149.

7 ACNSAS, fond Informativ, dosar 6443, f. 8-10.

8 Idem, fond Penal, dosar 50, vol. 107, f. 2. Din declarația lui Toma Arnăuțoiu, datată 30 mai 1958, aflăm că părintele Drăgoi a fost arestat, „pentru că nu a avut dovada de rămânere în capitală" (*Luptătorii din munți*, p. 39).

9 ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 107, f. 11.

10 Ibidem, f. 10.

11 Ibidem, vol. 9A, f. 15; Idem, fond Informativ, dosar 675, vol. 1, f. 120. În lot au fost 36 de inculpați.

cuitorii Maria şi Ion Nicuţ, Andrei Păuna, Filofteia Lom şi Petre Nițulescu, care nu sunt rudă cu mine, ci foşti colegi de şcoală primară şi consăteni; am mai stat la Matei P. Gheorghe, tot din Vâlsăneşti, care îmi este fin; le-am spus că sunt urmărit fiind bănuit că fac parte din banda Arsenescu. În tot timpul acestui refugiu, am fost singur şi nici n-am avut cu nimeni nici un fel de legătură cu cineva din banda lui Arsenescu.

În continuare declar, în casa lui Gh Rizea, Arsenescu a luat jurământul lui Luca Şuțu şi Gh Şuțu şi mie. Jurământul consta în jurământul de credință față de fostul rege Mihai I contra comunismului şi nedivulgarea bandei Arsenescu. Fraţii Şuțu au jurat cu mâna pe armă, iar eu am jurat pe nimic, decât am vorbit următoarele cuvinte: «Jur că nu spun de nimeni şi nimic», adică nu spun ce mi-a spus Arsenescu că a găsit locuri bune de aterizare pentru avioane şi că în munți se creează centre de rezistență, care vor împiedica armatele sovietice de a distruge în retragere“[12].

Declarația părintelui Drăgoi nu făcea decât să confirme cele spuse de alți participanți la depunerea jurământului din casa lui Gheorghe Rizea, conform celor spuse de acesta din urmă, la 7 iulie 1949: „Declar că în ziua de 1-2 iunie, noaptea, pe la orele 11 a venit un domn gras, Tomiță Arnăuțoiu, Petrică Arnăuțoiu, Benone Milea, Chircă Ion (zis Nel), preotul Drăgoi şi alții care au mai stat pe afară şi nu au intrat în casă, care nu i-am cunoscut. Iar Tomiță Arnăuțoiu venind în casă, mi-a spus să depun jurământul şi să nu divulg şi să merg la pădure cu dânşii, iar eu am jurat [...]. Iar popa Drăgoi spunându-mi că are să [se] facă război şi are să se schimbe lucrurile şi între timp îmi spunea să ies mereu pe afară să nu vină cineva. A stat circa una oră şi s-a retras spre Arnăuțoiu cel bătrân“[13]. La fel avea să susțină, dar la 28 mai 1950 – în aceeaşi zi cu părintele – Victoria Arnăuțoiu şi Gheorghe Şuțu, potrivit declarațiilor reținute la dosarul de anchetă[14].

Condamnat la cinci ani de temniță

La 19 octombrie 1950, procurorul militar, prin referatul introductiv, îl trimitea pe părintele Drăgoi Ion, alături de ceilalți 35 inculpați, în justiție pentru infracțiunea prevăzută şi pedepsită de art. 209, partea IV din Codul Penal, pentru că „deşi nu a făcut parte din organizație a întreprins însă acțiuni în favoarea acelei organizații şi membrilor săi, precum şi a scopurilor urmărite de acea organizațiune“[15].

La înfățişarea din 30 noiembrie 1950, părintele avea să nu propună nici un martor în apărarea sa, pentru termenul din 11 decembrie. La audierea de inculpat, părintele Drăgoi şi-a menținut declarația din 28 mai[16].

Prin sentința nr. 1183 din 20 decembrie 1950 a Tribunalului Militar Bucureşti, Secția a II-a, instanța nu a făcut decât să-şi asimileze concluziile de învinuire din ancheta Securității, astfel încât preotul Drăgoi Ion a fost condamnat la cinci ani închisoare corecțională, trei ani interdicție corecțională, 4.000 de lei amendă şi 4.000 de lei cheltuieli de judecată, pentru delictul de uneltire

[12] ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 9A, f. 248.

[13] Ibidem, f. 251.

[14] Ibidem, f. 254-255.

[15] Ibidem, f. 275.

[16] Ibidem, f. 313, 373. În timpul procesului părintele s-a aflat închis la penitenciarul Jilava (Ibidem, f. 316).

contra ordinii sociale, prevăzută şi pedepsită de 209 art. 4 Codul Penal[17]. Pedeapsa se comuta de la data prevenției, şi anume 25 aprilie 1950, având să expire la 20 aprilie 1955[18]. La 24 iulie 1951, prin Decizia nr. 2668 a Curții Militare de Casare şi Justiție, părintelui Drăgoi i se respingea recursul[19].

La 4 iunie 1954, preotul Ion Drăgoi se afla la penitenciarul Gherla[20], pentru ca la 22 aprilie 1955 să fie eliberat de la Formațiunea 0893 Constanța, atunci când semna declarația de ieşire din detenție[21].

Pe dosarul său de penitenciar, întocmit pentru această detenție, există o serie de însemnări care ne determină să credem că la 20 iulie 1953 părintele a fost transferat de la colonia de muncă Valea Neagră la penitenciarul Gherla (ajuns la 22 iulie), apoi la 24 decembrie 1954 să fie internat la Poarta Albă, unde după câteva luni era eliberat[22].

Revenirea sa acasă a fost foarte bine primită de către credincioşi, precum putem constata din relatarea făcută de un informator al Securității: „În seara de 26 aprilie a sosit la Nucşoara, de la închisoare, preotul I. Drăgoi, care a fost întâmpinat de lumea din Nucşoara aproape, ca şi I. Arnăuțoiu. Între cei care l-au vizitat în aceea seară acasă a fost şi chiaburoaica Verona Cusbescu. La 28 aprilie a.c., Drăgoi trecea pe şosea şi lumea care era la pomana răposatului I.P. Chelu, cum l-a văzut a ieşit toată să-l întâmpine strigând: «Uite, [pe] părintele nostru!» etc. A ieşit şi preotul N. Andreescu cu lumea şi s-a sărutat în şosea cu Drăgoi. Astăzi Drăgoi n-a fost la biserică, exprimându-se că el nu va veni la biserică, decât când va intra direct în slujbă“[23].

Întors în parohie

La parohie a revenit abia la 20 noiembrie 1955, unde a slujit împreună cu preotul Nicolae Andreescu, iar la sfârşit fostul deținut „şi-a exprimat mulțumirea că a revenit la biserică şi la lăudat pe Andreescu. La fel şi Andreescu s-a exprimat cu cuvinte de bună primire față de Drăgoi. A vorbit şi Iancu Arnăuțoiu, îndemnând pe cei doi preoți să lucreze în armonie şi să nu țină seamă de gura lumii“[24].

Probabil că I. Arnăuțoiu se referea la faptul că părintele Andreescu era bănuit că ar fi informator al Securității, deoarece face pe „eroul“, dar nu făcuse puşcărie. Această stare tensionată din Nucşoara fusese provocată de agenții Securității. Se pare că acesta ar fi fost şi motivul pentru care avea să intre într-un conflict cu părintele Drăgoi. Față de acest litigiu, Episcopia Râmnicului şi Argeşului îi va pedepsi pe amândoi la mijlocul anului 1957 cu trimiterea pe o perioadă nelimitată la mănăstirea Arnota, în acest timp, parohia fiind girată de parohul de la Domneşti[25].

Cum cei din munți încă activau, cu legături la preoții Ion Constantinescu, Nicolae Andreescu, Ilie Dragomirescu şi Nicolae Mănescu, atunci Securitatea a considerat că şi părintele Drăgoi, care participase la înființarea grupului din munți, avea contacte în continuare. Astfel, la reținerea întregului grup muscelean, părintele Drăgoi avea să fie arestat din nou la 28 ianuarie 1959 şi trimis la UM 0336, Securitatea din Piteşti, pentru infracțiunea de „favorizare de acte de teroare“, în conformitate art. 284 combinat cu art. 207 CP[26].

Avea să fie anchetat încă din 29 ianuarie 1959 asupra legăturii sale din 1949 cu rezistența

[17] Ibidem, f. 391-400v; Ibidem, vol. 107, f. 9.

[18] Ibidem, f. 4; *Luptătorii din munți*, p. 296, 299.

[19] ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 10, f. 85. La 2 august 1955, Episcopia Râmnicului şi Argeşului solicita Tribunalului Militar Bucureşti o copie de pe sentința de condamnare a preotului I. Drăgoi, pentru „clarificarea situației sale în cler în conformitate cu canoanele, legile şi regulamentele noastre bisericeşti“. La 13 august, Tribunalul Militar Bucureşti răspundea cu o copie de pe sentința amintită (Ibidem, f. 228-229).

[20] Ibidem, vol. 107, f. 5.

[21] Ibidem, f. 3.

[22] Ibidem, f. 13.

[23] Idem, fond Informativ, dosar 675, vol. 12, f. 411.

[24] Ibidem, f. 397.

[25] Ibidem, vol. 33, f. 2.

[26] Idem, fond Penal, dosar 50, vol. 77, f. 210-210v.

din munți, pentru care fusese condamnat în 1950. Potrivit documentelor din dosarul penal, părintele Drăgoi a fost anchetat în perioada 29 ianuarie-16 februarie 1959, pentru ca la 11 martie 1959 să fie confruntat cu Toma şi Petre Arnăuțoiu şi Titu Jubleanu, pe aceeaşi chestiune. La 14 martie 1959 i se încheia ancheta, fiind acuzat de săvârşirea infracțiunii prevăzute şi pedepsite de art. 207, al. 1 Codul Penal[27].

La proces, desfăşurat între 5-19 mai 1959, părintele Drăgoi era acuzat că „a îmbrăcat masca falsă a calității de preot în dosul căreia se ascundea chipul hâd al unor criminali josnici, pentru a lovi cu cruzime în oamenii cinstiți. El a încercat să nege cu fățărnicie faptele lui, pentru a scăpa de pedeapsa dreaptă ce urmează să o primească însă crimele lui au fost dovedite cu prisosință“[28].

Condamnat la moarte și executat

La 19 mai 1959, prin Sentința nr. 107, părintele Ion Drăgoi era condamnat la moarte şi confiscarea totală a averii, pentru infracțiunea prevăzută şi pedepsită de art. 207, alineatul 1 Codul Penal[29]. Punerea în executare a sentinței o aflăm în procesul-verbal din 19 iulie 1959: „Ne-am deplasat la penitenciarul Jilava pentru a proceda la execuție. Am constatat că sentința a rămas definitivă prin respingerea recursului conform deciziei nr. 283 de la 1 iunie 1959 a Tribunalului Suprem, Colegiul Militar şi că a devenit executorie prin respingerea cererii de comutare a pedepsei cu moartea de către prezidiul Marii Adunări Naționale, în şedința de la 16 iulie 1959, comunicare făcută de Ministerul Justiției, Direcția Tribunalelor Militare, de la 18 iulie 1959, nr. 01116 şi transmisă de Tribunalul Militar al Regiunii a II-a, cu nr. 0338 de la 18 iulie 1959, dându-se şi dispoziții de punerea în executare a sentinței, conform prevederilor art. 14 şi următoarele din Regulamentul privind executarea hotărârilor în care s-a pronunțat

pedeapsa cu moartea. Executarea sentinței fiind fixată la orele 23.45, astăzi 19 iulie 1959, ne-am deplasat cu toții la locul de execuție împreună cu condamnatul la moarte susmențional, care a fost scos din penitenciarul Jilava, sub supravegherea comandantului penitenciarului, condamnatul a fost identificat şi apoi legat la ochi. La locul execuție, după ce condamnatul la moarte a fost din nou identificat şi datele de stare civilă corespunzând cu cele menționate în sentința de condamnare, judecătorul delegat de Preşedintele instanței de execuție a dat citire dispozitivului sentinței de condamnare la moarte şi a dispoziției de executare. Procurorul militar a verificat identitatea condamnatului, supraveghind ca execuția să se facă potrivit legii. În afară de cei de mai sus, la locul de execuție a sosit şi o echipă formată din trei militari reangajați din personalul militar al locului de deținere. Executarea sentinței a avut loc astăzi 19 iulie 1959, orele 23.45 la penitenciarul Jilava prin împuşcarea condamnatului la moarte, menționat mai sus, cu pistoletul de către echipa de militari la comanda dată de directorul Penitenciarului Jilava. Medicul penitenciarului, delegat din partea MAI a verificat şi a constatat moartea condamnatului Drăgoi Ion, după care corpul celui executat a fost preluat de comandantul penitenciarului Jilava, care a dispus înmormântarea în locul unde se înhumează ceilalți deținuți decedați“[30].

[27] Ibidem, vol. 46, 186-203, 216.

[28] *Luptătorii din munți*, p. 687.

[29] *Ibidem*, p. 708.

[30] ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 77, f. 219-219v. *Mărturisitori de după gratii*, p. 31. În *The Imprisoned Church*, p. 157 şi Preoți ortodocşi, loc. cit., se susține în mod greşit 18 iulie 1959, ca dată a execuției. De asemenea, în *Cartea de aur*, p. 51, 321, Cicerone Ionițoiu susține data de 21 iulie 1959. Fiul părintelui, Cornel Drăgoi, a fost trimis în lagăr de muncă, fiind eliberat abia la 25 februarie 1962 (ACNSAS, fond Penal, dosar 50, vol. 78, f. 155-183)

Pe marginea „Istoriei integrate“ a Republicii Moldova

Preşedintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, şi comuniştii de care e înconjurat, cel puţin după cele ce le-au declarat în presă şi după intenţia pe care o au de a educa şcolarii din Basarabia, după un manual de Istorie integrată*, vin să arate că în primul rând nu ştiu că atunci când generalul Ion Antonescu le-a cerut ostaşilor săi să treacă Prutul, alături de aceştia a fost întreg poporul român. Noi, cei care astăzi ne apropiem de a fi nonagenari, ştim bine acest lucru.*

Prof. dr. doc. Ion Gherman

Un fapt ca acesta îşi găseşte explicaţia nu într-un moment conjunctural de entuziasm, ci în speranţa tuturor că, astfel, vom obţine eliberarea fraţilor dintre Prut şi Nistru, a acelora din Nordul Bucovinei, care n-au fost niciodată sub stăpânire rusească şi a acelora din Ţinutul Herţa, acel teritoriu locuit numai de români, care, până în 1940, au făcut întotdeauna parte din România veche (Vechiul Regat), pe care sovieticii l-au invadat, ocupat şi anexat, printr-un grosolan abuz. Dacă, aşa după cum susţin şi istoricii, în 1944 am fost îndreptăţiţi să luptăm în Apus pentru redobândirea Estului Transilvaniei, cel puţin tot atât de îndreptăţiţi am fost şi atunci când am luptat şi în răsărit, pentru redobândirea Basarabiei, Nordului Bucovinei şi Ţinutului Herţa.

Or, pactul criminal Ribbentrop-Molotov, de la care au pornit în Europa aceste samavolnice răpiri şi anexări, trebuie să fie condamnat, iar consecinţele lui anulate, mai ales că şi un cunoscut contemporan, cum a fost Klaus Mann, îl considera în 1941, ca pe „unul dintre cele mai mari perversităţi şi unul din cele mai mari paradoxuri ale istoriei lumii“.

Manualul de *Istorie integrată* – care urmează să le înlocuiască pe cele după care se ţineau cursurile de *Istorie a românilor* şi de *Istorie Universală* – promovat şi susţinut de comuniştii de la Chişinău, pledează în principal pentru teza stalinistă fantezistă despre existenţa şi a unei limbi moldoveneşti, alta decât aceea română, şi pledează cu insistenţă pentru o cultură moldovenească proprie, cu totul alta decât aceea din patria mamă.

Noi deja am susţinut („Aldine“, nr. 533/ 19.08.06), cu suficiente argumente, că între România veche şi provincia noastră Basarabia, sub raport cultural, nu a existat nici o graniţă, nici chiar atunci când un asemenea hotar artificial şi nedrept, le-a fost impus.

Cu argumente tot atât de convingătoare vine recent şi dr. Vlad Bejan, împreună cu Ionel Maftei, în lucrarea lor *Personalităţi universitare ieşene din Basarabia*, apărută în 2006, care prezintă nu mai puţin de 75 de oameni de cultură născuţi între Prut şi Nistru.

Manualul de *Istorie integrată*, pe care comuniştii de la Chişinău încearcă să-l impună spre instruire elevilor din Republica Moldova, „excelează“ şi printr-o serie de nedrepte acuze, profund jignitoare la adresa poporului nostru, care ţintesc spre o evidentă politică antiromânească. Aceste aberaţii şi atitudini duşmănoase pe care le promovează manualul citat, ne indignează şi ne revoltă.

Un sentiment de nelinişte îl trăim, însă, şi din cauza nepăsării şi indiferenţei cu care acest manual, cel puţin până în prezent, pare să fie tolerat de oficialităţile şi societatea civilă din ţara noastră. Se pare că se găseşte potrivit a face orice altceva, neluîndu-i în seamă pe aceia care ne umilesc şi care promovează o politică de etnocid cultural şi etnic împotriva românilor basarabeni.

Biserica noastră ortodoxă, Academia Română, Ministerul Afacerilor Externe şi presa au datoria să deschidă calea unei reacţii corespunzătoare, care se impune în asemenea cazuri.

Noica – o instituție supravegheată de Securitate

Cristina Anisescu

Nu oricine are capacitate de dăruire şi de influențare în cadrul procesului de formare şi de optimizare a performanțelor umane. Nu oricine are abnegația şi deschiderea pentru instruirea tinerilor sau specialiştilor, pentru inițierea şi susținerea lor, în parametrii constanței şi perseverenței, mai ales într-un cadru dictatorial al constrângerii şi manipulării. Aşadar, cu aceste câteva repere, deducem că ne referim la semnificația noțiunii de mentorat, noțiune aproape dispărută în limbajul contemporan. Astăzi pare să fie similară procesului de instruire, formare, supervizare sau consiliere, dar destul de departe de sensul inițial introdus de *şcoala* lui Socrate şi Platon sau de *academia* aristotelică, sau mai de dinainte, de cel evocat în epopeea grecească a războiului troian, când Ulisse îşi încredința fiul, spre învățătură şi iluminare, credinciosului său prieten, *Mentor*.

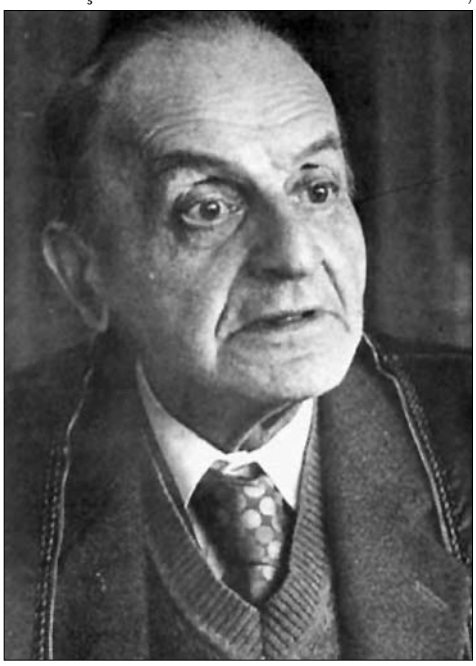

Instituția mentorală este proces instrumental, organizat, în vederea atingerii unor performanțe, un proces asistat, realizabil printr-un regim de întărire, de stimulare şi de competiție, este un mod de interrelaționare multidimensională, în care se proiectează maturizarea şi autonomia, precum şi schimbul valorilor şi competențelor. După cum sublinia E. Paul Torrance (în „Mentor Relationships –how aid creative achievement, endure, change, and die", New York:Bearly Limited, 1984), „prezența sau absența unui mentor provoacă o diferență ce nu poate fi atribuită întâmplării".

Școala lui Noica

Constantin Noica a rânduit o astfel de şcoală, grație unui instinct-*dorință* ce sfida obiceiurile şi regulile timpului său, încă de pe vremea când, la rându-i, se afla în situația discipolului „sedus" şi fascinat de Nae Ionescu. Din 1940 a visat continuu la „o şcoală în care să nu se predea, la drept vorbind, nimic" (*Jurnalul filozofic*, 1940). Proiectul său a devenit concretizabil parțial în perioada 1945-1946, beneficiind de cele două proprietăți, una de la moşia Chiriacu (de lângă Alexandria), iar cealaltă fiind casa Andronache (de lângă Bucureşti), spații în care erau nelipsite *întâlnirile* cu Mircea Vulcănescu, Alexandru Dragomir şi Mihail Rădulescu, cu muzica lui Bach sau Haendel, cu poezia şi filozofia.

Instalarea terorii comuniste a distrus acest cadru al *înălțimilor* spirituale, condamnând şi su-

primând, rând pe rând, orice încercare de a gândi şi exprima liber *cuvântul de duh*.

În 1946, Noica şi-a pecetluit destinul autodenunțându-se, el însuşi fiind cel „care îl provoca" - acesta fiind „înscris de la bun început" în chiar hotărârea sa (Gabriel Liiceanu făcând referire la frică în „Despre limită", Editura Humanitas, 2004) –, stârnind confuzia autorităților bolşevice prin decizia sa. E foarte posibil să nu fi suportat calvarul suferințelor celor din jur şi nici presiunea imensă care domina spațiul românesc, la fel cum e posibil să fi fost conştient că simpatia pentru legionarism ar fi adus prejudicii imense familiei, iar proprietățile moştenite l-ar fi inclus în categoria „chiaburilor". Oricum, mai devreme sau mai târziu ar fi fost arestat şi atunci lucrurile ar fi luat un curs, poate, iremediabil.

După confiscarea averii, ceea ce nu a avut prea mare însemnătate pentru Noica – scăpându-l de neplăcerea de *a avea* sau de *a poseda* –, în mai 1949 a fost expulzat din Bucureşti şi constrâns să trăiască timp de 10 ani, cu domiciliu obligatoriu la Cîmpulung-Muscel, cu interdicția strictă de a părăsi locul. În aceste circumstanțe, nimic nu a fost mai înălțător şi binefăcător pentru călătoria spre centrul ființei şi devenirii umane. Noica a valorificat experiențele acumulate în acest interval, exersându-şi *puterea limitelor* interioare sau exigențele celor *„de depăşit"*, cu o responsabilă „eleganță de eludare a realității" şi întotdeauna arătându-şi îngăduința, înțelegerea, *deloc superficială*, pentru slăbiciunile sau răutățile celorlalți. Unii chiar au interpretat gesturile aristocratice şi civilizate ale lui Noica ca defensive sau modalități de evitare. Informațiile aflate în documentele redactate de organele Securității (note informative, rapoarte de filaj, note-sinteză sau notele de interceptare ale convorbirilor) subliniază adesea comportamentul echilibrat, civilizat şi integrativ, atât de aproape de cel specific unei cure psihanalitice finalizate, chiar şi în circumstanțele confruntării cu anchetatorii sau ofițerii de Securitate.

Primejdioasele idei

Presiunile mediului extern aproape nici nu le resimțea, pentru că îi erau suficiente *ideile*. La Cîmpulung, Noica a recurs la o altă modalitate de întâlnire cu filosofia şi cultura – alături de Nicu Steinhadt, Alexandru Paleologu, Arşavir Acterian şi alții –, obligat la conspirativitate, prefigurând astfel un alt mod de a dărui şi altora din cunoaşterea şi trăirea sa. Se asemăna din ce în ce mai mult cu ipostaza de a *prelua în proiect* nu numai libertatea, ci bucuria împărtăşirii ei, „prin cultivarea limitelor" în beneficiul ei. (vezi Gabriel Liiceanu, *op. cit.*, p. 191 şi 215)

Devenise nu numai *persona non grata*, ci un pericol pentru stabilitatea şi linia partidului comunist, un „duşman" al ideologiei de „angajare". Securitatea a instrumentat cazul Noica prin măsuri operativ-informative sporite. În cele din urmă a fost arestat în 1958, „petrecând" aproape doi ani în arestul Securității – la Malmaison şi Piteşti –, în condițiile regimului de anchetă extremă şi prelungită până la epuizare fizică şi psihologică. Toți participanții la seminariile de la Cîmpulung-Muscel au fost arestați şi condamnați în procesul „lotului Noica-Pilatt" – denumire dată de organele Parchetului şi ale Securității. C. Noica fost judecat şi condamnat la 25 de ani de muncă silnică, prin sentința nr. 34 din 1 martie 1960. Cei şase ani de detenție pe care i-a executat până la urmă sunt evocați în volumul „Rugați-vă pentru pentru fratele Alexandru", purtând, inițial, titlul „Amintiri din închisoare" (conform datelor din dosarul de urmărire informativă şi de anchetă întocmit de Securitate, aflat în arhiva CNSAS).

Cu nevoia de a sublinia atât experiența durerii trăite în timpul anchetelor din beciurile Securității, cât şi dialogul intim cu discipolii săi, redăm mai jos un fragment din *Nota privind înregistrarea discuțiilor purtate de Noica Constantin, Liiceanu Gabriel şi Pleşu Andrei* (document redactat şi exploatat de Direcția I în perioada octombrie-noiembrie 1977).

„Banda 11

Noica începe să spună un episod din ancheta efectuată cu el: am fost mutat de la o Securitate la alta, din Dealul Spirii, în alt loc, pe Uranus. Am stat patru ani singur, apoi doi ani cu cineva. La început mi-au dat să citesc unele lucrări filosofice ale lui Marx, apoi [din] „Glasul Patriei", „Contemporanul" şi „Stiință şi Tehnică".

La Uranus, celula mea avea mai multe ieşiri. Când am intrat, din toate părțile am auzit ciocănituri de Morse. După ce a plecat caraliul care m-a

băgat, au început ciocăniturile de Morse. Eu nu ştiam să bat Morse, n-am răspuns. Apoi am învăţat Morse şi ţineam legătura.

Ne scoteau la reeducare, dar pe mine m-a dus la un supliment de anchetă, apoi m-am îmbolnăvit şi nu mai m-au dus. Când eram mai mulţi, era mai bine, că ţineam conferinţe şi trecea timpul altfel. O dată ne-a pus cu faţa la perete şi ne-a controlat. După aceea, eu care mă aşteptam să ne pună pistolul în ceafă şi să ne împuşte, după ce am mers în celulă, am început să râd. Atunci, caraliul a început să mă bruscheze, întrebându-mă «de ce râd?». I-am spus că mi-am adus aminte de ceva. Atunci m-a luat şi m-a dezbrăcat şi m-a aruncat la izolare, unde o zi mâncai şi una nu mâncai, dar îţi dădea apă caldă să bei. Mi-a dat şi două palme.

Aveam dreptul să ieşim la raport. O dată am ieşit la raport şi am cerut hârtie şi creion, să fac filozofie. Atunci, m-au dat afară şi au spus: «ce, bă, tu te-ai găsit să faci filozofie, noi avem academicieni care fac asta!». După un timp, mi-au dat un sul de hârtie şi creion şi am făcut „Tratatul de logică".

În continuare, explică celor doi modul cum a reuşit să înveţe semnalele Morse.

În ianuarie a fost dat decretul, apoi în 8 august '64, am fost pus în libertate; mi-au dat un costum de haine şi 5 lei. M-au controlat în celulă la toate hârtiile şi eu le-am spus «Domnule, sunt lucrările mele, nu au nimic în ele». Cel mai mult ţineam la tratatul meu de logică reală şi pe acesta ţineam să-l iau. Au zis că da, este opera dumneavoastră, dar nu puteţi pleca cu ele.

La întrebarea lui Pleşu dacă aşa vorbeau cu, dumneavoastră, adică cu pronumele de reverenţă, Noica arată că totdeauna cei de sus au vorbit frumos cu el, numai cei mici se purtau urât, îl loveau etc. !..." (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 15156, vol.1, ff. 100 -101*)

O şcoală a libertăţii

Mărturia împărtăşită şi trăită empatic înseamnă implicare, cunoaştere reciprocă, transfer de afecte – pe scurt, fundamentul oricărui mentorat. Prin aceste secvenţe experienţiale, Noica exprima garanţia, încrederea, responsabilizarea şi cerinţele unei *relaţii paideice*, pentru că doar în acest mod, discipolul avea prilejul de a exersa eliberarea finală de maestru.

A dorit să împărtăşească altora trăirea, experienţa, proiecţiile şi sensul spiritual, s-a angajat cu atâta râvnă şi fermitate să iniţieze, să orienteze şi să favorizeze creşterea şi ascensiunea profesională a discipolilor săi, astfel că, imediat după ieşirea din temniţa comunistă, Noica a devenit o şcoală informală în care se învăţa simţirea libertăţii şi „puterea limitei", fără a-şi dori vreo clipă să fie un model „comunitar" sau să aibă „moştenitori" care să-i continue filosofia. Fără nici un dubiu, şi-a încredinţat viitorul propriilor sale idei celorlalţi, le-a oferit ca suport pentru a-şi dezvolta mijloace de depăşire, având forţa de a „seduce" prin trăire şi cunoaştere, asemenea unui „izvor din care curge mereu apă proaspătă" (L. Wittgenstein, *Însemnări postume.1914-1951*, Editura Humanitas, 1995, p. 33). Toate aceste abilităţi ale înzestrării iradiau necesitatea de *a avea* prin *a fi*, întocmai după legile unui tropism magic.

Centrul de Logică şi apartamentul din strada Ornamentului au devenit în scurt timp după eliberarea din temniţă, locurile unde sublimul căpăta faţă umană. Tinerii cercetători ai Insitutului de Artă şi colegii de la Centrul de Logică participau cu regularitate la seminariile private ţinute de Noica în locuinţa sa, deloc încăpătoare. Securitatea supraveghea orice spaţiu ocupat de Noica, fie prin intermediul reţelei de informatori, fie prin instalarea mijloacelor de tehnică operativă de înregistrare a convorbirilor sau filaj. *Noica şi tineretul* devenea, aşadar, o temă obsedantă pentru autorităţile statului. După pensionare şi retragerea sa la Păltiniş, urmărirea lui Noica a declanşat o adevărată isterie la nivelul conducerii Securităţii.

Rapoartele, notele de analiză şi notele informative întocmite de Securitate (Direcţia I) pentru *obiectivului urmărit* „Nica Dan" (Noica Constantin) menţionau compulsiv-repetitiv faptul că:

– „acest ideolog legionar manifestă multă preocupare pentru a polariza în jurul său elemente intelectuale asupra cărora exercită o influenţă ideologică negativă de natură idealistă, îi influenţează să se ocupe de fiolosofia veche. Unii din aceşti tineri cum ar fi: Liiceanu Gabriel, Zamfirescu Vasile, Vieru Sorin, Surdu Alexandru, cercetători ştiinţifici, în anumite împrejurări îşi manifestă dezacordul lor total cu filosofia marxistă,

se manifestă ostil la adresa orânduirii sociale şi de stat din ţara noastră“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar, 15156, vol. 2, f.81*);

– „Printre tinerii cercetători în filozofie polarizaţi în jurul lui Noica C-tin se află: Vieru Sorin, Surdu Alexandru, Liiceanu Gabriel, Zamfirescu Vasile, Masek Victor, Creţia Petru, Anghelescu Ion, Anca Gheorghe şi alţii. Aceştia împărtăşesc concepţii idealiste în filozofie şi evită să se angajeze în elaborarea unor teme filosofice materialiste, socotindu-se discipoli ai lui Noica Constantin“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 15156, vol. 1, f. 12, Notă-sinteză în dosarul de urmărire informativă privind pe Noica Constantin, cercetător ştiinţific la Centrul de Logică al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, 6 august 1973*);

– „Atât în discuţii, cât şi în scrierile sale, susnumitul se situează ca susţinător al teoriei dezangajării în filosofie. Noica Constantin se bucură de mult prestigiu şi chiar admiraţie din partea multor tineri cercetători sau alţi intelectuali din ţară; continuă şi în prezent mai intens acţiunea aceasta cu tinerii, urmărind a polariza în jurul său în mod deosebit elemente intelectuale de valoare. (*ACNSAS, fond Informativ, dosar, 15156, vol. 2, f. 14, în Fişa personală privind pe Noica Constantin, cercetător ştiinţific la Centrul de Logică al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice, 25 septembrie 1974*)

– „În mod deosebit, în ultimele luni de zile s-au făcut simţite unele modificări în comportamentul lui Noica Constantin. El îşi expune mai pe faţă ideile în diverse cercuri de oameni, manifestă multă virulenţă şi răutate în atitudinea sa, scrie articole despre care ştie că nu-i pot fi publicate datorită conţinutului lor. Unul dintre acestea a reuşit să-l trimită la München, difuzează în rândul tinerilor intelectuali din anturajul său astfel de materiale şi idei negative despre societate şi cultura noastră socialistă“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar, 15156, vol. 2, f. 20*);

– „Aici se întâlneşte el în idei cu Cioran. Revirimentul şi la noi va veni din partea tinerilor. [...] Dar, Noica reluând mereu ideea lui, repetă că foarte adesea mulţi tineri i se plâng că nu au unde să publice, că pe timpuri, când Noica era tânăr, tinerii aveau multiple mijloace de afirmare a scrisului lor. Astăzi, optuzitatea redacţiilor, cenzura, numărul redus de pagini al revistelor, sunt piedici serioase. Îmi spunea că tineri ca Surdu (fost la Centrul de Logică), Liiceanu, Creţia şi alţii din rândul scriitorilor, au lucrări în manuscris, cu vederi foarte personale şi care nu pot fi publicate“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 15156, vol.1, ff. 193,în Nota informativă dată de sursa „Cristian“*);

– „Noica Constantin este preocupat şi acţionează pentru racolarea unor tineri cu pregătire superioară, pe care îi formează în acord cu concepţiile sale filosofice şi social-politice, după care, pe cei de încredere, îi recomandă şi susţine, prin relaţiile sale personale, să obţină burse de studii în străinătate.

Din date verificate rezultă că Noica Constantin împreună cu Liiceanu Gabriel şi Pleşu Andrei, după întoarcerea acestora din RFG/august 1984/ intenţionează să scoată împreună o revistă trimestrială intitulată „Caietele de la Păltiniş“, de orientare filosofică idealistă.“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, f. 25*, în Radiograma Departamentului Securităţii statului, Direcţia a III-a din 8. 06. 1984 către Inspectoratul Judeţean Sibiu, Securitate, Serviciul III).

Frica de Păltiniş

De ce anume se temea Securitatea? De Păltiniş. De efectul catalizator generat şi întreţinut de Noica în rândul tinerilor şi specialiştilor în formare, în rândul altor maeştri ai vieţii culturale şi ştiinţifice din ţară.

Obiectivele lui Noica, declarate sau indirect formulate nu prezentau, de fapt, nici un pericol pentru regimul comunist. Ele vizau asigurarea unui mediu de dezvoltare, în care discipolii puteau dobândi performanţa rezistenţei şi cunoaşterii, unde se puteau exprima şi îşi puteau testa ideile, capabilităţile, produsele ideative, le puteau modela şi supune criticii lipsite de ostilitate. Pentru foarte mulţi tineri, Păltinişul devenise locul cel mai propice pentru autoanaliză, autocunoaştere şi responsabilizare, în care se puteau exersa intersubiectiv curiozităţile epistemice, căutările intuitive sau logice, meditaţia şi sensul *rostului.* Din documentele create de Securitate am selecţionat, spre exemplificare, câteva pasaje în care Noica dădea sfaturi tinerilor, care nu pregetau să-l contacteze:

„Mi-ar plăcea să-ți povestesc câte ceva despre viața mea, cu împlinirile şi neîmplinirile ei, ca şi despre dorința mea, din ce în ce mai accentuată cu trecerea anilor, de a avea fii spirituali. I-am căutat în câțiva tineri de vârsta ta, le-am trecut ce mi s-a părut că am mai bun de transmis şi m-am reîntors la gândul că pe deasupra tuturor...te am pe tine.“ (în scrisoarea adresată fiului său, Noica Rafael, 28.12.1971 – ACNSAS, fond Informativ, dosar 15156, vol.2, f. 76);

„...Puținul timp pe care îl am, îl dau tinerilor de excepție, care se întâmplă să mă caute. O cultură se face şi sau mai ales prin excepție (cu exemplul lui Eminescu însuşi!). Dacă-mi puteți semnala 2-3 tineri de excepție v-aş fi recunoscător.“ (*Notă, 29.10.84, ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, f. 12*);

„G. Decublé – student în vârstă de 18 ani, i-a trimis de curând sus-numitului una din creațiile sale. Fiind foarte încântat de talentul tânărului, Noica îl îndrumă să fie preocupat şi pe viitor de creația sa, indicându-i o bibliografie obligatorie (ptr. îmbunătățirea conținutului), însuşirea limbilor străine, precum şi a culturii greceşti în întregime. Având în vedere că tânărul doreşte să colaboreze cu Noica (iar Noica nu doreşte să risipească un asemnea talent) îşi încheie mesajul astfel: «pe viitor nu-ți mai scriu decât dacă mă asculți. De ai alte căi, mai bune, uită-mă»“ (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, f. 30, în Notă din 6.09 1984*);

„[...] Noica vizitat de 3 tineri, veniți din Sibiu şi Mediaş ... N[oica] afirmă că este supărat pe tinerii care nu ştiu să facă diferența între artă şi semiartă (cinematograful), precum şi pe cei care practică sportul. Este nemulțumit că peste tot s-a instalat o atitudine de văicăreală indiferent că e bine sau rău. Spune că este o ruşine a anului 2000. Acum 1000 de ani era aceeaşi atitudine, dar într-un sens nobil, că va veni timpul să dea socoteală la ceea ce a făcut până atunci. Dacă cineva de atunci ar putea să apară acum va fi decepționat văzând că cei care trăiesc în prezent au devenit niște târâtoare, niște lighioane, care se sperie de un rău pe care-l îl faceți voi, cu mâna voastră. Alții se văicăresc de prosperitate şi el nu poate înțelege acest lucru. Le cere, în continuare celor 3 [tineri] să îi spună ce au realizat şi ce vor să facă în continuare. Se discută în continuare de prieteni de calitate, de liceu, profesori, facultate.... N[oica] le care tinerilor să facă ceva deosebit, aproape imposibil pentru a-şi da seama că sunt subiecte ale societății şi nu obiecte ale ei, să se debaraseze de acest lucru şi să-şi impună o disciplină foarte severă. Afirmă că la noi se face carte mult, mai multă ca în Apus şi atunci ce îi împiedică pe tineri să facă mai mult...N[oica] îi sfătuieşte să persevereze în continuare şi să realizeze o continuare a profesiei, fie în domeniul respectiv, fie în domeniul artei, pe cont propriu, dacă în laborator nu se pot realiza. În continuare se discută despre cartea „Al treilea val“.... N[oica] afirmă că el împarte societatea în 3 categorii: cai de tracțiune, cai de circ şi cai de curse. Majoritatea sunt cai de tracțiune, câțiva sunt cai de circ – chiar dacă sunt scriitori, nu sunt artişti, câțiva sunt cai de curse. Nu te poți resemna să rămâi toată viața cal de tracțiune şi trebuie să aspiri să treci peste ceea ce e dat. Un om poate face orice. Sau îți faci profesiunea cu mâna stângă şi cu cealaltă faci altceva, sau cauți în ceva, în adâncul profesiunii pe care ți-ai ales-o. Totuşi, trebuie să te angajezi, să realizezi ceva“ *(în Nota redactată de organele de Securitate pe baza materialului înregistrat prin instalarea mijloacelor de tehnică operativă în*

locuința lui Noica de la Păltiniş, 21.03.1984, ora 19,30 – ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, f. 340-341).

Căutătorul de performeri culturali

În primii ani ai deceniului '80, Noica îşi propunea un deziderat înalt: să identifice *performerii*, să le găsească calea de perfecționare, asumându-şi rolul de buffer pentru protecția şi stimularea lor. Proiectul „Platon", pentru cultură şi performanță, inițiat de Noica în 1981, devenea acțiune operativă de interes pentru Securitate. Astfel:

– în *Notă-sinteză cuprinzând aspectele ce s-au desprins din lucrarea prin mijloace specifice a lui Noica Constantin*, întocmită de Inspectoratului Județean de Securitate Sibiu, la data de 20.05.1985, se menționează numele unor „antrenori" care aveau misiunea de a descoperi tinerii înzestrați, personalități care, la rândul lor, erau luate în evidență sau urmărite de organele de Securitate: Liviu Antonesei, Liviu Morar, Buhociu Iuliu, Papahagi Marian, Lăzărescu Mircea-Doru. De asemenea, în acest document se precizează că „în acelaşi timp şi cu acelaşi sens, Noica Constantin a corespondat şi direct cu tinerii pe care cei menționați i-au selecționat, căutând să le insufle convingerea că au luat o hotărâre bună, că vor trebui să se angajeze ferm şi să-i dea o ascultare totală, dându-le asigurări că va face demersurile de rigoare şi le va crea condiții de studiu. Dintre aceştia, i-am stabilit pe următorii: Mihăeş Mircea, Gherghel Valeriu, Hossu Andrei, Pîrvu Dan, Stamp Hans-Otto, Popovici Vasile, Codoban Aurel, Ică Ioan" şi că „Sensul declarat al creerii colectivului „Platon" este sprijinirea celor ce-l compun de a-şi forma o cultură filosofică temeinică, care să aibă la bază filosofiile franceză, engleză şi germană şi care ar presupune ca pe parcursul celor doi ani de studiu, cei în cauză să fie absolviți de alte preocupări şi să fie subvenționați de stat, de fonduri ce se cheltuiesc – după părerea lui – în scopuri mai puțin utile" (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, ff. 73-76*);

– în *Nota* întocmită de cadrele Inspectoratului Județean de Securitate Sibiu din 7.02.1986 se preciza că:

„Este cunoscut faptul că Noica Constantin manifestă o intensă preocupare pentru tineret în care sens, potrivit spuselor sale, împreună cu alți oameni de cultură trecuți de 70 de ani, foşti academicieni sau profesori universitari, au hotărât ca timp de doi ani să ajute tinerii intelectuali înzestrați, între 25-30 de ani, de specialitate, pentru a-şi forma „ o cultură de performanță". Acest colectiv de tineri şi acțiunea în sine a denumit-o „Platon".

Între cei pe care obiectivul i-a angajat în identificarea unor asemenea tineri au fost persoane, care în urma verificărilor a rezultat că:

se aflau în atenția dif[eritelor] serv. op. din Inspectoratul M.I.;

suspecte de evaziune şi semnalate cu manifestări ostile;

cu rude – fugar[i].

După identificarea «tinerilor intelectuali înzestrați», Noica i-a selecționat căutând să le insufle convingerea că au luat o hotărâre bună, că vor trebui să se angajeze ferm şi să-i dea o ascultare totală, indicându-le printre altele şi ascultarea unor posturi de radio germane" (*ACNSAS, fond Informativ, dosar 4664, f. 40*).

Concluzii

Documentele Securității se dovedesc a fi o sursă impresionantă de informații privind măsurile de represiune desfăşurate continuu asupra lui Constantin Noica, precum şi asupra discipolilor săi. În acelaşi timp, ele întăresc şi subliniază angajarea anxioasă a organelor de Securitate în operațiuni de supraveghere, inutile şi costisitoare. Dincolo de aspectele tehnice, conținutul documentelor atestă că Noica nu a pregetat să-şi exprime dragostea firească, deloc mimată, pentru cultura şi valorile româneşti, şi nici nu obosea în căutările sale de a germina şi transfera aceste sentimente cu prilejul fiecărei întâlniri cu tinerii şi profesioniştii. Mentoratul lui Noica avea să promoveze, să inițieze chipul *trăirii exclusive* în dimensiunile ideilor, catalizând minți şi spirite care îşi doreau înălțarea şi rezistența față de constrângerile regimului comunist – a funcționat, fără a-şi fi propus acest lucru, ca o formă de rezistență spirituală, devenind „negustorul de idei", unica materie de schimb pentru existență şi ființare.

Virgil Nemoianu și *Triumful Imperfecțiunii*

Mircea Platon

Virgil Nemoianu e unul dintre acele rare spirite ale căror scrieri academice se citesc mai cu plăcere decât eseurile. Şi asta pentru că Virgil Nemoianu pare a se simți mai bine în trecutul admirat în note de subsol, decât în prezentul scrutat sever-profesoral. În compania lui Chateaubriand şi a lui Goethe, Virgil Nemoianu e ceremonios, înțelegător, iertător, felin chiar. În compania literaților contemporani e, de multe ori, fie iritat, fie de o moderație programatică şi cumva înfundată. Din această cauză cărțile academice îi sunt, în mod straniu, mai autobiografice decât cele de scrieri ocazionale. *Micro-armonia* mi-a spus mai multe despre lumea interioară a lui Virgil Nemoianu decât *Arhipelag interior*, iar *O teorie a secundarului* mi s-a părut o carte mai mărturisitoare, mai fragedă ca să zic aşa, decât *Jocurile divinității*. Nemoianu e *at his best* în capelele erudiției, unde oficiază avuncular o liturghie a paseismului moderat, cu tămâieri din Chateaubriand şi Goethe şi cu repezi extaze novaliene.

Trecutul, la Virgil Nemoianu, e consistent şi de aceea are şi patină. Nu e trecutul-metodă, trecutul statistic sau trecutul de schemă ideologică. Dar nu e nici trecutul lirismului muzeografic, al acumulării sentimentale de antichități. Virgil Nemoianu ne oferă un trecut după chipul şi asemănarea sa, o istorie a „realismului poetic". În această viziune, trecutul nu ține de fantomaticul pitoresc, nu e o „țară străină", ci mai degrabă e tot ce dăinuieşte, realitatea ascunsă în lucruri şi instituită de oameni. Dacă *Microarmonia* s-a concentrat mai ales pe secolul al XVIII-lea, *Îmblânzirea romantismului* a explorat perioada 1790-1848 şi *O teorie a secundarului* a survolat perioada marilor clasici ai modernității cu un simț analitico-sintetic şi o originalitate a interpretării pentru care Virgil Nemoianu pare a-l avea drept concurent doar pe Denis Donoghue. În fine, volumele de eseuri au prins la insectar deceniile contemporane, iar în *The Triumph of Imperfection: The Silver Age of Sociocultural Moderation in Europe, 1815-1848* (Columbia, South Carolina, University of South Carolina Press, 2006), Virgil Nemoianu îşi apropriază epoca romantismului *Biedermeier* din perspectiva literaturii de călătorie, apologeticii creştine, istoriografiei, pedagogiei şi scrierilor politice.

Triumful Imperfecțiunii e, ca şi *O teorie a secundarului*, o carte în care ni se prezintă nu influența societății asupra literaturii, ci a literaturii asupra vieții. Literatura nu e văzută ca avatar nominalist al „orânduirii crude şi nedrepte" – în maniera unui Eminescu pesimist din cauză că resimțea în rărunchi dispariția clasei boiernaşilor. Literatura e, în viziunea lui Virgil Nemoianu, un răspuns şi o formă de modelare a „infrastructurii". Ea e conectată la realitatea socio-economică nu ca „suprastructură" derivativă, ci ca provocare, ca refugiu şi ca expresie a libertății umane, a capacității de a transcende determinismul. Confruntată cu o explozie economică, tehnico-ştiințifică, geografică şi politică, abia născuta lume modernă a căutat, scrie Nemoianu, să tempereze demiurgia şi milenarismul romantismului timpuriu/pursânge, şi să ofere variante de „discursuri moderatoare şi dialectici ale consensului" între trecut şi viitor, între libertate şi egalitate, între estetic şi utilitar, între local şi global, între reacțiune şi revoluție. Printre soluțiile descoperite în acea epocă a romantismului Biedermeier, Virgil Nemoianu enumeră: „înclinația de a folosi frumosul ca

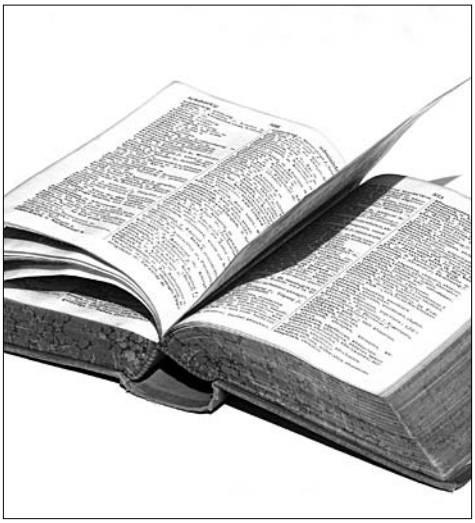

vehicul epistemologic şi retoricile literare ca procedură de comprimare şi ambalare a cunoaşterii; statornica rememorare a trecutului şi a tradiţiilor cărora le-a dat naştere; abila folosire a intertextualităţii substitutive şi a tehnicilor analogiei pentru absorbirea schimbării; revendicarea interiorităţii şi subiectivităţii ca potenţatoare ale acţiunii şi cunoaşterii; justificarea utilitară a facultăţilor emoţionale; conservarea valorii prin transferul tradiţiei în noi idiomuri; şi reciproca relativizare, imperfecţie şi limitare“ (xi).

Dintr-o carte prea densă pentru a o putea trece exhaustiv în revistă într-o scurtă semnalare, voi alege imagini şi episoade memorabile sau de folos discursului conservator românesc actual. Discutând despre *Faust*, dilemele progresului şi relevanţa religiei în acest context, Nemoianu scrie că, în opinia sa, ideea centrală a poemului lui Goethe e că: „Există doar probleme sistemice, nu şi soluţii sistemice. Soluţiile pot fi găsite doar în şi prin practica individuală. Faust e individul care trebuie să înveţe virtuţile individului; Faust e supremul anti-*Candide*. Fiecare episod care se încheie cu «nefericirea» sau alienarea lui Faust indică faptul că eroul e incapabil sau nu doreşte să se adapteze. Mai arată şi că sistemul sau structura ca atare e incapabilă să răspundă adecvat nevoilor reale ale individului. Valoarea semantică a elementului religios la deznodământ e tocmai aceasta: că e extrasistemică“ (49).

După ce eliberează astfel transcendenţa din aservirea istoricistă la care au obligat-o Hegel, Marx şi urmaşii lor întru inginerie socială şi „rai sistemic pe pământ“, Nemoianu îi extrage pe Heidegger şi Nietzsche din dogmatica strânsoare multiculturală. Astfel, notând rădăcinile europene ale „relativismului cultural“ american, Nemoianu comentează: „Heidegger, nu mai puţin ca Nietzsche sau Schopenhauer (ori ca Wittgenstein, s-ar putea adăuga, n.M.P.), au susţinut în termeni neechivoci existenţa anumitor valori, epistemologice şi axiologice. Relativismul lui Heidegger era însoţit de anxietate, nu de exultare; al lui Schopenhauer, de adânc pesimism; iar exploziile de bucurie ale lui Nietzsche sunt provocate nu de descoperirea relativismului, ci de încrederea în forţa afirmativă a vitalismului subiectiv.“ Aşadar actuala formă de „relativism“ nu e, în ciuda pretenţiilor sale dialectice şi organice, decât o consecinţă a neglijării contextului ideilor enunţate de gânditorii germani sus-pomeniţi. Deşi se pretinde o eliberare a realităţii din concepte, deconstrucţia nu e decât abolirea conceptuală a realităţii, refrigerarea instituţională a conceptului după ce, în prealabil, i-au fost retezate rădăcinile care îi dădeau substanţă şi îl justificau. Astfel, actualul relativism cultural nu e decât un dogmatism, o subminare nominalistă a realităţii. Acest nihilism dogmatic şi abulic e, după cum scrie profesorul Nemoianu, contrar „productivităţii constructive şi diferenţei umane“ (86). Ca sprijin anecdotic al judecăţii sale şi exemplu al „vicleniei istoriei“, Nemoianu menţionează că: „În anii ’80 Derrida a dirijat sindicatele profesorilor în lupta lor împotriva reducerii bugetelor pentru departamentele de filosofie care erau considerate irelevante sau redundante de către autorităţile administrative. Dar justificările guvernamentale erau inspirate chiar de deconstrucţia filosofiei predicată de Derrida“ (105).

Chiar dacă se revendică de la ocasionalismul şi ironia romantice, postmodernii nu sunt dispuşi să accepte şi ceea ce Virgil Nemoianu consideră a fi suprema sa înflorire: „Romantismul devine cu adevărat el însuşi, în bine sau în rău, numai când încetează să mai fie el însuşi.“ Încrezător în această pulsaţie teleologică, în acest avânt către autosuprimarea dialectică, aştept, totuşi, împlinirea multiculturalismului, postmodenismului, corectitudinii politice şi, desigur, a vremurilor. Până atunci însă, cărţi precum cea a lui Virgil Nemoianu sunt menite a ne ţine/feri de urât.

Între Calvin şi Pangloss

Încercând să folosească prilejul deconspirării dosarelor de securitate ale clerului BOR pentru a mai da o lovitură „credinţei strămoşeşti“, dl Cătălin Avramescu promovează în nr. 859, 25-31 august al săptămânalului 22 o „Românie reformată“.

Mircea Platon

Impresionat de o vizită în Perth, Scoţia, pe parcursul căreia „o doamnă amabilă din congregaţia locală“ i-a lămurit că „liderul public“ al prezbiterienilor e „Jesus Christ“, dl Avramescu ne somează să abandonăm Ortodoxia pentru a ne putea bucura de „civilizaţia occidentală“: „Să părăsim cu toţii bisericile acestea [ortodoxe],“ se înfierbântă dl Avramescu, „pentru a redeveni oameni liberi. Să nu vă pară rău după ele, căci sunt lucruri din lumea aceasta. Dacă e să avem un viitor întru spirit, el va fi într-o Românie reformată“. Un sceptic ar putea răspunde că şi „civilizaţia occidentală“ e „din lumea aceasta“ şi că deci nu are nici un rost să schimbăm o zădărnicie pentru alta. Din nefericire pentru sceptic dl Avramescu ştie că „zădărnicia“ occidentală e mai comfortabilă, are „tren, banii de hârtie şi apa la robinet“, nu iobagi şi latrine în fundul curţii. Şi toate acestea datorită Reformei.

„Modernitatea civilizată [...] a devenit pe deplin posibilă abia după ce Luther a anunţat prinţilor germani principiile Reformei“, scrie domnul Avramescu dându-ne a înţelege că „modernitatea“ aştepta undeva, într-o debara, fluierul de început al lui Luther. Această lectură teleologică şi prezentistă a istoriei Reformei — numită, în istoriografia britanică, „old hat“ (Whig) sau „old guard“ (marxistă) — nu se mai practică de aproximativ cincizeci de ani, de pe vremea debuturilor lui Sir Geoffrey Elton, fiind mai apoi demontată de întrega şcoală istoriografică revizionistă, de la Christopher Haig, Eamon Duffy şi David Cressy, la Peter Lake şi J.C.D. Clark. Neintimidat însă de bibliografia ultimilor decenii, dl Avramescu se dedă cu plăcere celor mai simpliste sloganuri istoriografice de sfârşit de secol nouăsprezece: „Fără Reformă, nu am fi avut ziare, nu am fi avut Societatea Regală cu ştiinţa mecanică a naturii a lui Robert Boyle şi a lui Isaac Newton [...] nu am fi avut nici măcar cerealele de la micul dejun,“ se înfiorează domnia-sa.

Reformă, reformă, dar care-i cîştigătoare?

Dl Avramescu alege să ignore nu numai rolul catolicilor în dezvoltarea „ştiinţei noi“ — de la Copernic la Galilei, şi de la jansenistul Pascal la Iezuiţi şi Minimi – dar şi relaţiile de multe ori persecutoare pe care le-a avut protestantismul cu ştiinţa şi filosofia (de la prigoana anticarteziană dezlănţuită de Voetius şi concedierea profesorilor de la Oxford sau Cambridge care nu semnau declaraţia de credinţă anglicană, până la actualele dezbateri între evoluţionişti şi protestanţii adepţi ai lui *„intelligent design“*, care nu e decât o reînviere a sistemului newtonian aşa cum a fost el elaborat teologic de celebrele Boyle Lectures).

În plus, faptul că un lucru s-a întâmplat nu înseamnă că el trebuia să se întâmple, aşa şi nu altfel. Nesocotirea contingenţei istorice şi eliminarea variabilelor şi excepţiilor după modelul ştiinţelor sociale — precum politologia sau sociologia –, îl duc pe dl Avramescu la telescopări precum următoarea: „Biserica prezbiteriană a introdus, pentru prima dată, în Scoţia, un sistem universal de educaţie, animat de ideea că fiecare în parte trebuie să fie în stare să înţeleagă singur Biblia. După două secole, scoţienii descopereau locomotiva, logaritmii, macadamul şi economia politică modernă.“

Presupunând că cineva ar dori să se convertească la o religie al cărei merit se socoteşte în locomotive şi metri pătraţi de macadam, nu putem decât să regretăm că dl Avramescu nu încearcă să fie mai specific. Domnia-sa scrie că prezbiterienii au dat lumii macadamul, calvinii genevezi au dat lu-

mii pe Rousseau şi pe „legendarii ceasornicari“, „...uakerii au întemeiat Pennsylvania, iar puritanii Bostonul“, în vreme ce „Japonia s-a deschis către lumea modernă datorită protestantismului european şi tunurilor americane“. Dl Avramescu neglijează însă să precizeze la care dintre aceste confesiuni ar trebui românii să se convertească pentru a se bucura, în tihnă şi cu profitabil temei, de foloasele „civilizației occidentale“? Pentru că ele nu sunt otova, între Archbishop Laud şi Cotton Mather e o distanță ca între T.S. Eliot şi Armata Salvării. ...uakerii au întemeiat Pennsylvania din cauza Puritanilor care i-au amendat, întemnițat şi biciuit (au scăpat oricum mai ieftin decât indienii, căzuți pradă „războaielor sfinte“) silindu-i să împungă fuga mai la sud. Istoria Noii Anglii e plină de procese religioase, de persecuții şi de excomunicări în urma cărora diferite grupuscule reformat-milenariste au fugit din Massachusetts în Rhode Island, Connecticut, Utah etc. Nici calvinii olandezi nu prea se dădeau în vânt după ...uakeri, după cum nici anglicanii nu se omorau după prezbiterieni. Adică, ba da, se omorau, deoarece din cauza lor, a intoleranței Kirk-ului, ziceau Anglicanii Vechiului Regim şi mai nou Conrad Russell, s-a ajuns la război civil în Anglia, la decapitarea lui Charles I, şi la exilul lui Charles II. Aşadar, Reformă, Reformă, dar să ştim şi noi care e lozul câştigător, care denominațiune e mai bună de primărie: să asfalteze, să fie punctuală cu ridicatul gunoiului, cu tunsul gazonului şi cu alte asemenea victorii ale spiritului.

Ochelarii de cal ai dlui Avramescu

În comparație cu micile, deşi îndelungatele şi cumva sângeroasele, dispute intestine protestante, Ortodoxia are, în viziunea dlui Avramescu, păcate mult mai grave: „Este oare o coincidență că toate țările ortodoxe – Rusia, Belarus, Serbia, Bulgaria, Ucraina, cu parțiala excepție a Greciei – sunt exemple de dezastre economice şi si sociale?“ Acestei întrebări a dlui Avramescu i se poate răspunde cel mai bine, în adevărată dialectică evanghelică, printr-o altă întrebare: Este oare o coincidență că toate țările ortodoxe, cu excepția Greciei, au avut de suportat decenii de dezastru economic şi teroare socială comuniste? E oare o coincidență faptul că în Cuba şi în alte țări (catolice) din America Latină, din Africa sau din Asia unde a încercat/reuşit să se instaleze, comunismul a produs dezastru economic şi social? Nu trebuie să nesocotim nici ipoteza că, în nimicnicia noastră, nici măcar ingineria socială protestantă nu ne poate salva, după cum nu am observat să-i fi rentabilizat pe africanii convertiți de misionari baptişti, anglicani sau penticostali. Sau poate apartheid-ul Africii de Sud ar fi un exemplu de reuşită protestantă africană.

Oscilând astfel între Calvin şi Pangloss, între acuta conştiință a mizeriei omeneşti aşa cum apare ea în cadrele vieții româneşti şi elația indusă de contemplarea celei mai bune dintre lumile Occidentale posibile*, dl Avramescu, în răspăr cu istoria veacului trecut, e sigur că poate detecta în stranele Ortodoxiei viermele comunist: „În ce priveşte România, o istoriografie patriotardă ne învață că Biserica Ortodoxă a fost un element central în identitatea românilor. Dacă este aşa, atunci ar trebui să îşi asume răspunderea pentru marasmul în care se zbate această țară. [...] În secolul al XIX-lea, ortodoxia românească se organizează ca biserică de stat, ascunzându-se sub pulpana puterii politice, o poveste tristă, al cărei final îl găsim în dosarele de colaboratori de la CNSAS. Ce relevanță mai are o asemenea biserică, vă întreb?“ Aşadar, în vreme ce bisericile protestante, edictate de prinții nordeuropeni şi folosite de aceştia ca departament al cultelor, educației şi moravurilor, merită extazele dlui Avramescu pentru meritul de a fi fost „element central“ al identității şi civilizației „omului european“ (să înțelegem că evreii nu sunt „oameni europeni“?), legăturile dintre Ortodoxie şi poporul român sunt pură invenție patriotardă.

Dl Avramescu se declară consternat de predicile ortodoxe „în care se vorbeşte despre «tradiție», valorile «neamului» şi despre «înainte-stătători». Dar Cristos nu a spus: Am venit să mântuiesc poporul român! Mă îndoiesc că în planul Mântuirii creştine națiunea aceasta are un loc rezervat. Nu cred că în Rai ne vom aşeza pe bănci tricolore.“

Despre protestantism şi naționalism

Deşi nu ştiu prea multe despre Rai – până şi Dante e rezervat în privința asta –, aş îndrăzni să speculez că nu e ca o biserică protestantă unde se stă pe bănci. Dar până la băncile Raiului, tricolore

sau de pluş, un popas pe băncile unei biblioteci bune i-ar da prilejul dlui Avramescu să-şi completeze bibliografia despre legăturile dintre protestantism şi naţionalism (se poate începe cu Patrick Collinson şi Adrian Hastings). Dacă protestanţii au ceva în comun cu ortodocşii, atunci e faptul că sunt organizaţi în biserici naţionale autocefale, spre deosebire de Catolici. De aici, şi pericolul filetismului. Discursul mesianic-naţional a jucat un rol important în dezvoltarea protestantismului, atât prin supralicitarea „purităţii" germane/nordice opuse corupţiei Romei/Sudului superstiţios, cât şi prin paradigma „noului Israel", a „poporului ales". Englezii, olandezii, americanii, toţi au sucombat figurismului, ideii că au de jucat un rol mesianic după model veterotestamentar.

Din punct de veder istoric, naţionalismul e parte a discursului identitar protestant. Protestantă e şi ideea pe care se bazează articolul dlui Avramescu, şi anume că succesul material e un indiciu al „alecţiunii", al „sfinţeniei", al atletismului spiritual. Apărută din nevoia de a mai îmblânzi ascetic discurs teologic al lui Calvin, descurajant pentru credincioşii nevrozaţi de tensiunea posibilei şi probabilei damnări, belşugul exterior ca semn al mântuirii e o „erezie" din punct de vedere al ortodoxiei predestinaţioniste calvin-augustiniene.

Admiţând că algoritmii istoriei pot fi calculaţi cu abacul dlui Avramescu, de ce să ne oprim la rolul protestantismului în dezvoltarea ceasurilor cu cuc şi a căilor ferate, de ce să nu mergem de la vânătorile de vrăjitoare, până la comunism (de la Marx şi Engels, până la fabienii eugenişti), rasism fundamentalist (vezi Episcopalienii în secolele XVII-XIX şi, în secolul XX, Southern Baptists şi K.K.K., organizat pe structură de lojă masonică protestantă), eugenia suedezilor care le-a îngăduit mai apoi să aibă un sistem de asigurări sociale relaxat, eficientele masacre coloniale, militarismul prusac şi strânsa legătură dintre Biserica Lutherană germană şi hitlerism, persecuţia catolicilor irlandezi de către anglicani, colaborarea cu regimul comunist a clerului polonez şi maghiar, atât catolic cât şi protestant, şi alte delicatesuri „tolerante" şi „verticale". Dacă totul e determinat de religie, atunci extrema stângă occidentală *(„left-wing nuts")* are dreptate atunci când consideră religia o unealtă a exploatării, imperialismului şi opresiunii. De fapt, acuzaţiile intelectualilor de stânga occidentali ne arată că relaţia dintre protestantism şi „the chattering classes"/„clasele sporovăitoare", nu e cu nimic mai bună decât relaţia dintre Ortodoxie şi „societatea civilă" românească, cu singura deosebire că, la protestanţi, pietismul, păşunismul popular ştie să combată mai cu spor convusliunile antireligioase ale „oamenilor de gust".

În fine, dacă tot e să ne convertim la o religie solvabilă, de ce să nu mergem pe mâna ateismului? Dacă protestantismul ne-a adus modernitatea, ateismul ne-a adus postmodernitatea. Căile ferate şi sistemul mecanicii celeste al lui Newton sunt depăşite, şi protestantismul odată cu ele, după cum o dovedesc băncile goale din catedralele muzeu.

Descoperirea şi decriptarea genomului uman, cea mai mare izbândă ştiinţifică de la Newton încoace, ne-au adus-o şi o duc la îndeplinire atei precum James D. Watson, Francis Crick sau cei 93% dintre membrii Academiei Naţionale Americane de Ştiinţe care se declară „necredincioşi". Poate că, în spiritul proverbialei noastre capacităţi de a „arde etapele", am luat-o deja înaintea Occidentului, de vreme ce dl Avramescu e convins că: „Din punct de vedere practic, România este oricum o ţară ateistă". Suntem deci în avangardă! Poate că actuala stare a României nu se datorează Ortodoxiei, ci ateismului prin care ne branşăm la „noua ordine mondială". Poate că actuala mizerie românească promite lucruri mari, poate că nu e decât echivalentul dezolării Angliei Revoluţiei Industriale. Trăim în plin Dickens: orice anglofil autentic ar trebui să jubileze.

În această lumină, proiectul reformator al dlui Avramescu ne apare doar ca mostră a paseismului unui intelectual pe care dragostea de Hobbes, Oldenburg şi Reform Club l-a făcut să se piardă cu firea. Oricui i se poate întâmpla, o dată. Singurul mod de a evita repetarea acestor momente ne e indicat tot de dl Avramescu atunci când ne îndeamnă să „interiorizăm şi să practicăm" reforma în „interior". Pornind de la acest principiu, mi-e teamă că, în conformitate cu logica precipitată a domniei-sale, dlui Avramescu nu îi rămâne altceva de făcut decât să se reformeze şi să tacă. *„Elementary, old bean."*

[*] „Se pune întrebarea dacă există o alternativă rezonabilă la opţiunea protestantă. Experienţa istorică ne arată că nu", scrie dl. Avramescu.

ROST: cuvînt, raţiune, sens, ordine

În latină, *rostrum* însemna „deschizătură“, „cioc“, „plisc“, „bot“. Mai tîrziu, în latina populară, a început să însemne şi „gură“ în general. În româna veche, sub forma rost, a fost moştenit cu acest din urmă înţeles, păstrat astăzi doar în cîteva expresii de largă răspîndire (a învăţa pe de rost, a lua la rost) şi stînd la baza verbului a rosti. Rost a evoluat spre înţelesul „raţiune“, „sens“, „tîlc“, „noimă“, „scop“, cu care se foloseşte astăzi în mod curent. Aşa a apărut verbul a rostui („a da sens“, „a pune ordine“), cu derivatele rostuire, rostuitor etc.

Creat prin Rostirea (Cuvântul) divină, omul este el însuşi făptură rostitoare, dar şi rostuitoare. Omul are un rost dat de Dumnezeu, dar uneori caută să-şi facă singur alt rost, după mintea lui. În orice caz, starea cea mai rea a omului este aceea de a fi fără rost pe lume. Iar cel mai mare serviciu care poate fi făcut omului este de a-l ajuta să-şi (re)găsească rostul.

Revista ROST îşi propune tocmai acest obiectiv la nivelul lumii româneşti, care în comunism şi-a pierdut rostul şi care trebuie să se redescopere pe sine, în primul rînd prin recursul la tradiţie.

În acest număr semnează: ● **Mihail Albişteanu** – profesor de istorie, doctorand ● **Demostene Andronescu** – istoric, publicist, fost deţinut politic ● **Cristina Anisescu** – cercetător CNSAS, master în Comunicare şi Relaţii Publice, master în Psihologie, a publicat volumul de documente *Nicolae Margineanu. Un psiholog in temnitele comuniste* (2006) ● **Antonio Aroneasa** – teolog, publicist ● **Răzvan Codrescu** – scriitor, ultima carte publicată: *Gâlceava dracului cu lumea. Mic tratat de demonologie aplicată* (2005) ● **Cristian Curte** – teolog, jurnalist ● **Ion Gherman** – prof. dr. doc., preşedintele Societăţii Culturale „Ţinutul Herţa“ ● **Constantin Mihai** – doctorand în litere (Université de Craiova-Université Michel de Montaigne, Bordeaux III, LAPRIL), eseist. Autor al volumelor: *Arca lui Nae. Perspective culturale asupra generaţiei '27* (2004), *La logique d'Hermès. Etudes sur L'Imaginaire* (2006) ● **Viorel Patrichi** – jurnalist, ultima carte publicată: *Ochii şi urechile poporului. Convorbiri cu generalul Nicolae Pleşiţă* (2001) ● **Adrian Nicolae Petcu** – istoric, publicist, a publicat (coord.) *Partidul, Securitatea şi cultele* (2005) ● **Mircea Platon** – doctorand în istorie la Columbus University din Ohio – SUA, scriitor, ultima carte publicată: *Ortodoxia pe litere. Îndreptar de fundamentalism literar* (2006) ● **Octavian Sergentu** – master în Ştiinţe Politice ● **Varujan Vosganian** – scriitor, doctor în economie, ultima carte publicată *Iisus cu o mie de braţe* (versuri, 2004).

Abonament

Vă puteţi abona trimiţînd contravaloarea abonamentului prin mandat poştal (în care specificaţi citeţ numele, adresa completă, telefonul şi perioada de abonament) pe numele: **Târziu Claudiu Richard, CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti** sau achitînd contravaloarea abonamentului în **contul nr. RO61CECEIS0143RON 0122556**, deschis la **CEC Iaşi** pe numele **Asociaţiei** ROST, cod fiscal 12495302**,** după care veţi trimite copia chitanţei şi o scrisoare în care solicitaţi abonamentul la **CP 27, Oficiul Poştal 23, Bucureşti**.

Preţul unui abonament este **180.000 lei (18 lei noi) pentru 6 luni** şi de **360.000 lei (36 lei noi) pentru un an**. Pentru cei din străinătate abonamentul este de **50 euro/an în Europa** şi **70 USD/an** pentru celelalte continente.

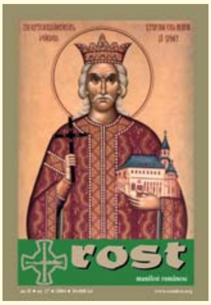

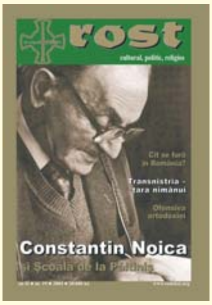

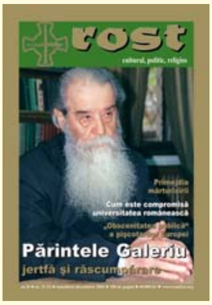

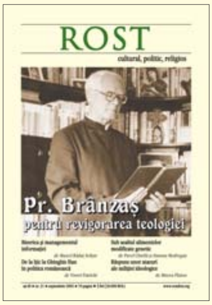

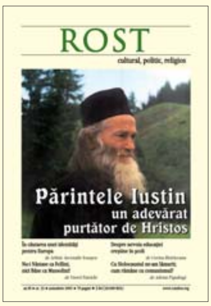

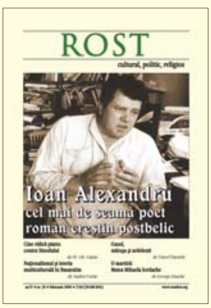

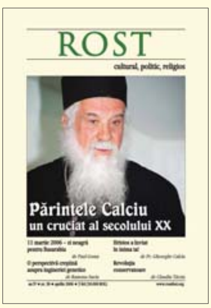

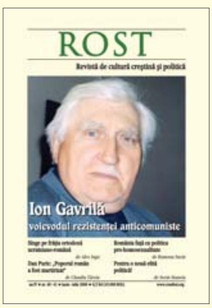

Nr. 1 – martie 2003, dedicat lui Nicu Steindhardt
Nr. 2 – aprilie 2003, dedicat lui Mircea Eliade
Nr. 3 – mai 2003, dedicat lui Lucian Blaga
Nr. 4 – iunie 2003, dedicat lui Mihai Eminescu
Nr. 5 – iulie 2003, dedicat lui Nicolae Paulescu
Nr. 6 – august 2003, dedicat lui Sandu Tudor
Nr. 7 – septembrie 2003, dedicat lui Nae Ionescu
Nr. 8 – octombrie 2003, dedicat lui Valeriu Gafencu
Nr. 9 – noiembrie 2003, dedicat părintelui Dumitru Stăniloae
Nr. 10-11 – decembrie 2003, dedicat lui Vasile Băncilă
Nr. 12 – februarie 2004, dedicat lui Nichifor Crainic
Nr. 13 – martie 2004, dedicat lui Mircea Vulcănescu
Nr. 14-15 – aprilie-mai 2004, dedicat lui Radu Gyr
Nr. 16 – iunie 2004, dedicat lui Vintilă Horia
Nr. 17 – iulie 2004, dedicat lui Ștefan cel Mare
Nr. 18 – august 2004, dedicat lui Ernest Bernea
Nr. 19 – septembrie 2004, dedicat lui Constantin Noica
Nr. 20 – octombrie 2004, dedicat Părintelui Arsenie Boca – epuizat
Nr. 21-22 – noiembrie-decembrie 2004, dedicat Părintelui Constantin Galeriu
Nr. 23 – ianuarie 2005, dedicat lui Vasile Lovinescu
Nr. 24 – februarie 2005, dedicat lui Octavian Goga
Nr. 25-26 – martie-aprilie 2005, dedicat Părintelui Constantin Voicescu
Nr. 27 – mai 2005, dedicat lui Nicolae Iorga – epuizat
Nr. 28 – iunie 2005, dedicat Părintelui Arsenie Papacioc
Nr. 29 – iulie 2005, dedicat Părintelui Zosim Oancea
Nr. 30 – august 2005, dedicat lui Vasile Voiculescu
Nr. 31 – septembrie 2005, dedicat Părintelui Liviu Brânzaș
Nr. 32 – octombrie 2005, dedicat lui Aron Cotruș
Nr. 33 – noiembrie 2005, dedicat Părintelui Iustin Pârvu
Nr. 34 – decembrie 2005, dedicat lui Paul Goma
Nr. 35 – ianuarie 2006, dedicat lui Horia Bernea
Nr. 36 – februarie 2006, dedicat lui Ioan Alexandru
Nr. 37 – martie 2006, dedicat Părintelui Teofil
Nr. 38 – aprilie 2006, dedicat Părintelui Calciu
Nr. 39 – mai 2006, dedicat lui Pan M. Vizirescu
Nr. 40-41 – iunie-iulie 2006, dedicat lui Ion Gavrilă

Cei care doresc să-și completeze colecția publicației ROST pot trimite contravaloarea revistei (30.000 lei vechi/exemplar), prin mandat poștal, pe numele: Târziu Claudiu Richard, CP 27, OP 23, București. Precizați pe mandatul poștal ce număr al revistei doriți, în câte exemplare și adresa dvs.
Pentru informații sunați la tel.: 0740.103.621